

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 768

5. SJEČNJA 2018. CIJENA 50 DINARA

Slaven Bačić

**Unaprijediti
interkulturalni dijalog**

4

Baštovanović:
Strah i medijske
manipulacije

8

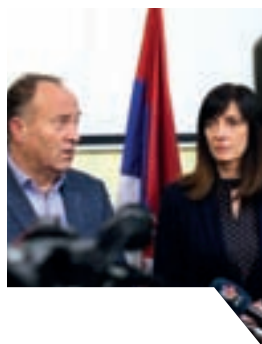
Nevolje poljoprivrednika iz
Nenadića

Nova cesta »zatvorila«
ulazak u atar

10

Kultura Hrvata u Srbiji u 2017.
Kontinuitet,
Strategija, nagrade

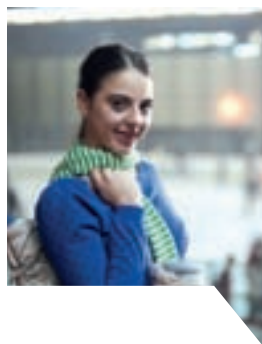
20

Retrospektiva:
izbor tekstova iz
2017. godine

34

Božićni koncert zbora *Sv. Cecilija*
Radost svijetu svom

43

Leona Rogić, klizačica

Magični momenti
u 2017.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Sumiranje

Većina medija koncem Stare i početkom Nove godine objavljuje rekapitulacije, preglede, sumiranja događanja koji su obilježili godinu od koje smo se oprostili. Tako i mi. U ovome prvome ovogodišnjem broju donosimo izbor tekstova koje smo objavili protekle godine u izboru **Jelene Dulić Bako**. Svatko tko je ikada radio ovakva sumiranja zna kako nije nimalo lako napraviti izbor koji događaj izdvojiti. Vodeći se idejom da se izdvoje najznačajnija događanja u hrvatskoj zajednici logično je fokusirati se na ono što su rekli ili učinili predstavnici hrvatske manjinske samouprave, hrvatskih stranaka i institucija ali i državnih tijela domicilne i matične države. Kulturu pak u prethodnoj godini, kao zasebno i najbogatije područje s mnoštvom događaja u skoro svim lokalnim sredinama gdje žive Hrvati, sažeo je u autorskom tekstu **Davor Bašić Palković**.

Kada pak ponovo pogledamo članke kojima smo ispratili događanja u hrvatskoj zajednici, izdvaja se nekoliko događaja, ključnih zahtjeva i poruka. I premda se neki zahtjevi ponavljaju iz mjeseca u mjesec a neki i iz godine u godinu, dogodili su se i značajni pomaci. Kao prvo država Srbija je izdvojila pola milijuna eura za otkup i renoviranje dijela rodne kuće bana **Jelačića** u Petrovaradinu. Drugo, država Hrvatska je pokazala aktivni interes i uspostavljena je redovita komunikacija s najvišim državnim tijelima a i sredstva za projekte hrvatskih udruga i institucija su značajno uvećana. Na planu obrazovanja također ima pomaka: završeni su udžbenici za osnovnu školu, ministri obrazovanja Srbije i Hrvatske sastali su se u Subotici i dogovorili aktivnosti na izradi (digitalnih) udžbenika za srednju školu. Ostali su neostvareni i neki stari zahtjevi kao što su pokretanje lektorata, odnosno odsjeka za kroatistiku na nekom od sveučilišta u Srbiji, osnivanje Hrvatskog školskog centra, pitanje garantiranih mandata, odnosno učinkovitog sudjelovanja u demokratskim procesima na svim razinama i drugi. Kraj godine obilježen je i slavljenički proslavom 15 godina od osnutka HNV-a i 15 godina obrazovanja na hrvatskome. U siječnju će i naša ustanova obilježiti 15 godina od izlaska prvog broja (obnovljene) *Hrvatske riječi*.

Ali da ne proslavimo u miru i veselju novu godinu, zadovoljni postignutim potrudio se život sam – incident koji se dogodio u Sonti a još više različite interpretacije ovog nemilog događaja.

I na koncu, ali ne i najmanje važno, u razgovoru sa **Zvonkom Sarićem**, postignuća u prošloj godini kao i planove za sljedeću iz svog kuta je sumirao predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**. Ne sumnam da će svatko od nas na svoj način i iz svog kuta sumirati događanja u prošloj godini. Mi smo to uradili na svoj način.

J. D.

Baštovanović: Strah i medijske manipulacije

Incident u Sonti koji se dogodio u noći između 23. i 24. prosinca nakon kojeg se mladić hrvatske nacionalnosti obratio Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini i Hrvatskom nacionalnom vijeću i prijavio da je incident bio na nacionalnoj osnovi izazvao je opet nerazumijevanje i osporavanje između hrvatske zajednice i državnih tijela Srbije a nakon toga i Hrvatske i Srbije. Prema riječima predsjednika Odbora za praćenje povrede manjinskih prava u HNV-u **Darka Baštovanovića** incident je HNV-u prijavljen na Badnji dan, 24. prosinca 2017., u poslijepodnevnom satima. »Napad je najprije predsjedniku DSHV-a i narodnom zastupniku **Tomislavu Žigmanovu** prijavila jedna od žrtava (**A. Đ.**), koji je potom prijavu prosljedio Povjerenstvu za praćenje povrede manjinskih prava pri HNV-u. Jedna od osoba koja je bila pretučena Povjerenstvu je ispričala cijeli tijek događaja: u noći 23./24. njih je napala grupa mladića koja im je najprije upućivala uvrede na nacionalnoj osnovi, nazivajući njega i njegove prijatelje 'ustašama', psujući ih i pjevajući nacionalističke pjesme. Ubrzo nakon toga uslijedio je i fizički napad, pri čemu je jednom mladiću hrvatske nacionalnosti i razbijena glava tupim predmetom«, kaže Baštovanović.

»Iako je policija reagirala a svi sudionici napada privedeni u policiju, smatramo da su se pojedini pripadnici policije ponašali neprofesionalno, napose kada je riječ o isključivanju mogućnosti da je riječ o etnički motiviranom nasilju. Policija je tijekom postupanja iskazala i nezadovoljstvo time što je žrtva kontaktirala i predstavnike hrvatskih institucija u Republici Srbiji, što svakako predstavlja legitimno pravo svakog pripadnika nacionalne manjine« kaže, Baštovanović.

»Ubrzo nakon napada predstavnici HNV-a, točnije Povjerenstva, kontaktirali su i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu, a ubrzo potom i medije. Nedugo nakon obraćanja pred-

stavnika hrvatske manjine u medijima, uslijedili su i odgovori nekih državnih tijela Republike Srbije (priopćenje MUP-a i predsjednika Vlade AP Vojvodine), koji su pokušali negirati karakter međunacionalnog incidenta, i nazivajući ovaj teški napad običnom seoskom tučom između građana hrvatske nacionalnosti«, objašnjava Baštovanović.

Također, kaže on, predstavnici hrvatskih institucija u Srbiji »bili su izloženi i svojevrsnom medijskom linču od strane raznih tabloida« te su nazivani »ekstremistima« i »instrumentima Zagreba«.

»Zbog kompleksnosti cijelog događaja HNV je angažirao i odvjetnika **Veljka Milića** koji je prošle godine vodio slučaj **Josipa Bukovca** iz Sonte, koji je isto bio žrtvom etnički motiviranog napada. On je u jednom od svojih obraćanja medijima kao kuriozitet istaknuo činjenicu da je jedna žrtva napada od MUP-a kazneno prijavljena tužiteljstvu, što je prvi takav slučaj u njegovoj dosadašnjoj praksi. HNV posebno brine činjenica da su pojedine žrtve napada uplašene izaći u javnost i razgovarati s predstavnicima hrvatskih institucija u Srbiji, što svakako pokazuje složenu situaciju koja postoji u apatinskoj općini, ali i cjelokupno kada su u pitanju pripadnici hrvatske nacionalne manjine koji se nalaze u stalnom strahu i koji i dalje zbog istog ne smiju prijaviti slične slučajeve«, zaključuje Baštovanović, te dodaje kako su mediji u Srbiji »jednostrano pratili ovaj događaj« i da su predstavnike HNV-a i DSHV-a jedino kontaktirali novinari s Televizije N1 i novinske agencije *Beta*.

»To se čini i više nego problematičnim, jer se u ovoj činjenici nalazi glavni razlog medijskih manipulacija! Jednostrano informiranje u srbijanskim medijima o ovome događaju u Sonti može se, vjerojatno, uzeti kao školski primjer«, tvrdi naš sugovornik.

H. R.

Žigmanov: Nismo instrumentalizirani

Nakon reagiranja predstavnika vlasti u Srbiji predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** je u razgovoru za agenciju *Beta* ponovio tvrdnje da je tuča između grupe mladića u Sonti bila etnički motivirana i najoštrije je odbacio optužbe da je DSHV u tom slučaju bio instrumentaliziran od službenog Zagreba. On je rekao da postoje »vrlo uvjerljive« činjenice koje govore u prilog da je riječ o nasilju koje je bilo etnički motivirano, da je žrtva hrvatske nacionalnosti, a da je u postupku njegove policijske obrade došlo do određenih proceduralnih propusta. »Vrlo je teško razumljivo kako žrtva etničkog incidenta može biti osumnjičena i otkuda kaznena prijava protiv nje«, upitao je Žigmanov.

Isto tako, on je rekao da su reakcije vlasti u Srbiji bile »nepri-mjerene« i »mimo duha europskih načela«. »Bilo je za očekivati da se pokaže više interesiranja za sagledavanje svih elemenata tog incidenta, kao i da se svemu pristupi s više opreza i suzdržanosti kada je u pitanju davanje ocjena i s više političke korektnosti kada je u pitanju tumačenje postupaka predstavnika hrvatske zajednice i države«. Također, Žigmanov je prigovorio predstavnicima vlasti u Srbiji da su svojim izjavama vršili pritisak

na tijela istrage i na sud, koji je jedino mjerodavno mjesto za donošenje odluke o tome koji je motiv za tuču bio.

On je to prokomentirao na način da je na djelu bilo »zastrašivanje političkih predstavnika hrvatske zajednice, kako se ne bi angažirali na planu zaštite prava pripadnika svoje zajednice, naročito u situacijama kada su ona ugrožena«.

»Politički kod i praksa u ovakvim situacijama iz perspektive europskih standarda kazuju da najveći pijetet treba imati žrtva, kao i da se ne donose nagle, jednostrane i netočne ocjene, nego da se uz osudu takvog čina u partnerskom dijalogu s oštećenima i s onima koji su ukazali na indicije da je riječ o kaznom djelu iz mržnje, ide ka osudi i kažnjavanju kao neprimjerenog i nedopustivog takvog čina«, rekao je Žigmanov.

On je, na koncu, izrazio i žaljenje jer je cijeli slučaj ušao u prostor širih razmirica unutar ukupnih srpsko-hrvatskih odnosa, što je dodatno stavilo negativnu sjenku na čitav slučaj, uz gotovo direktne optužbe da je DSHV instrumentaliziran od strane službenog Zagreba. »To je najdalje od istine. Te manipulacije najčvršće i najstrože odbacujem i odlučno demantiram«, poručio je Žigmanov.

Đurkov: Vrijeđali su nas i napali

Glavna tema među Sončanima u svim razgovorima tijekom prethodnoga tjedna bio je sukob skupine mladića. Mnogi za taj sukob nisu ni znali dok oprečne priče o događaju nisu objavljene kako u hrvatskim, tako i u srbijanskim medijima. Javnost se uzburkala, problem je uznemirio i političke vrhove Srbije i Hrvatske. Autor ovih redaka, u svojstvu sončanskog dopisnika *Hrvatske riječi*, pokušao je rasvijetliti ovo događanje. Navodni očevici imali su različita tumačenja, a s njima nisu željela u javnost pod svojim imenom i prezimenom. Stoga je pokušao kontaktirati sudionike tuče. Izjavu je dao **Andrej Đurkov**, a braća **Mihaljev** su trenutačno u Jagodini kod djeda i bake, gdje će proslaviti pravoslavni Božić. Autor ovih redaka nada se da će po njihovom povratku u Sontu dobiti izjavu i od nekog iz obitelji Mihaljev.

»Uzrok tuče je prozivanje na nacionalnoj osnovi, gdje se ja nazivam kao ustaša i gdje se dosta toga na moje ime vrijeđalo. Po završetku jedne žurke u obližnjem kafiću, *Prestihu*, pošao sam kući s dvojicom prijatelja. Ta ekipa kretala se ispred nas na nekih desetak metara. Kad su došli do škole, prešli su na drugu stranu ulice kod kafića *Uno*, gdje su počeli s vrijeđanjem, gdje su nas nazivali svakakvim pogrdnim imenima i nazivom 'ustaše'. U toj grupi bilo je otprilike šest-sedam momaka. Poslije toga ušli

su u kafić, gdje su se zadržali oko pet minuta. Poslije toga izlaze njih dvojica i kreću se ka semaforu. Krenuo sam za njima, oni su krenuli prema benzinskoj crpki. U tom trenutku iza leđa mi se nalazi jedan dečko, pa sam ga pitao tko je vikao i zbog čega. Nije mi htio reći ni ime ni prezime, ni ništa. Otrčao je na brzinu do benzinske crpke po svog brata. Vraćaju se njih trojica, gdje mi jedan zadaje prvi udarac u glavu. Samo sam se pokrio, a poznajem sve, mada su neki akteri izbačeni iz policijskog zapisnika.

Tu je počela ta gužva, udaranje, srušili su me, udarali po glavi, po tijelu. U jednom trenutku sam začuo da je prijatelju razbijena glava i bježim iz te gužve, odlazim na benzinsku crpku i zovem policiju. Time se ta priča završava. Prijatelju je glava razbijena nekom metalnom šipkom, za koju ne znam otkud se tu stvorila, a bila je u ruci malodobnika, pa mu ne bih pominjao ime. Sve ovo nije trebalo otići tako daleko, u medijima čak i predaleko. Policija je trebala odmah reagirati i priznati svoju krivicu, da taj slučaj navedu onako kako sam ja prijavio, da je slučaj na nacionalnoj osnovi i da se stvari ne zataškavaju. Očekujem da se ovaj slučaj što prije riješi i da se ovakve stvari više ne ponavljaju, kako prema meni, tako ni prema bilo kome u selu«, rekao je Andrej Đurkov za *Hrvatsku riječ*.

Ivan Andrašić

Oprečne ocjene incidenta

Nakon što je predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) **Tomislav Žigmanov** izvijestio javnost da su tri mladića hrvatske nacionalnosti pretučena u vojvođanskom mjestu Sonti u srpskoj i hrvatskoj javnosti pojavile su se oprečne ocjene ovoga incidenta.

Premijer Hrvatske **Andrej Plenković** je na početku sjednice Vlade Hrvatske, održane koncem godine, pozvao Srbiju da zaštiti Hrvate koji žive u toj zemlji. »Jasno osuđujem napad na Hrvate u Sonti«, kazao je Plenković i dodao da je tim povodom hrvatsko Ministarstvo vanjskih i europskih poslova uložilo prosvjednu notu srpskim vlastima. »Pozivamo Srbiju da zaštiti svoje građane hrvatske nacionalnosti«, poručio je. Također je i Veleposlanstvo Hrvatske u Beogradu odmah nakon incidenta Ministarstvu spoljnih poslova Srbije izrazilo zabrinutost zbog incidenta i zatražilo žurnu službenu informaciju.

Veleposlanica Srbije u Hrvatskoj **Mira Nikolić** izjavila je da motiv sukoba nije bio nacionalna pripadnost i odbila je povodom toga primiti prosvjednu notu Hrvatske. Ona je izjavila da je na temelju svih neophodnih provjera i razgovora s većim brojem potencijalnih svjedoka i sudionika događaja, od kojih su nadležna tijela uzela izjave, utvrđeno da motiv sukoba nije bio nacionalna pripadnost oštećenog ili izvršitelja. Kako se navodi, nije jasno kako je navedeni incident mogao dobiti takvu kvali-

fikacija kada su u njemu sudjelovale osobe koje su iste nacionalne pripadnosti. Veleposlanica je upozorila da bi ovakvi potezi Hrvatske, u nekim drugačijim okolnostima, mogli destabilizirati inače mirnu situaciju u multinacionalnim sredinama i skladne odnose pripadnika brojnih etničkih zajednica u Srbiji.

Predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** izjavio je pak da, prema informacijama koje je dobio od Ministarstva unutrašnjih poslova i Bezbednosno-informativne agencije, u Sonti nije bilo sukoba međunacionalnog karaktera, kako su to »izmislili« u Hrvatskoj.

Policijska uprava u Somboru je prethodno priopćila da ovaj incident nije nacionalno motiviran, niti je operativnim radom utvrđena bilo koja indicija koja bi ukazivala na nacionalne motive. Pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova u Somboru identificirali su trojicu mladića koji su, kako navodi *Radio Dunav*, »nakon verbalnog konflikta, izazvali tuču u kojoj je sudjelovalo više lica«.

Po nalogu nadležnog tužiteljstva kaznena prijava u redovnom postupku bit će podnesena protiv jednog devetnaestogodišnjaka zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo lake tjelesne povrede. Protiv druge dvojice mladića bit će podnesene prekršajne prijave na temelju Zakona o javnom redu i miru.

U Beogradu obilježena 145. obljetnica rođenja i 60. godina od smrti arhitekta Jože Plečnika

U spomen slavnog arhitekta i velikog čovjeka

Ova crkva je na poseban način ukras Grada Beograda i tadašnje Kraljevine Srbije, ali i jedna divna sinteza Istoka i Zapada. Zato je ova crkva na neki način i opomena i nadahnuće da trebamo graditi jedinstvo, kaže mons. Stanislav Hočevar

U organizaciji Nacionalnog vijeća slovenske nacionalne manjine, Nacionalnog vijeća češke nacionalne manjine i Društva Slovenaca Sava, u Beogradu je u prosincu obilježena 145. obljetnica od rođenja i 60. obljetnica od smrti čuvenog slovenskog arhitekta **Jože Plečnika**. Prve večeri u Ustanovi kulture *Parobrod* u Beogradu povjesničarka umjetnosti **Ana Kocjan** tijekom svog izlaganja predstavila je Plečnikova arhitektonska ostvarenja u Beču, Pragu, Ljubljani i Beogradu, a prikazan je i dokumentarni film *Golijati sa Crvenog krsta* autorice

Olivere Pančić, koji govori o franjevcima u Beogradu i Plečnikovoj rotondi – crkvi svetog Ante Padovanskog na Zvezdari. Drogog dana, u crkvi svetog Ante Padovanskog održana je svečana misa koju je predvodio beogradski nadbiskup mons. **Stanislav Hočevar**, nakon koje je beogradski župnik na Zvezdari fra **Ilija Alandžak** predstavio crkvu koju je projektirao arhitekt Jože Plečnik, ističući tom prigodom njene sakralne i umjetničke vrijednosti.

Povijest

Crkva svetog Ante jedino je, jedinstveno i originalno autorsko ostvarenje slovenskog arhitekta Plečnika u Beogradu i pripada grupi njegovih najznačajnijih sakralnih djela. Izgradnja crkve započela je 1929. godine po nacrtima Plečnika, koga je prvi gvardijan i župnik novog samostana fra **Arkangeo Grgić**, a na preporuku hrvatskoga kipara **Ivana Meštrovića** i uz odobrenje provincijala fra **Joze Markušića**, zamolio da to učini. Plečnik je plan crkve napravio bez novčane naknade, te je do svoje smrti pratio i poticao njezinu gradnju. Temeljni kamen blagoslovio je 1929. apostolski nuncij Kraljevine Jugoslavije mons. **Hermenegildo Pellegrietti**, dok je novu još nedovršenu crkvu blagoslovio za liturgijsku upotrebu 1932. godine prvi nadbiskup Beogradske nadbiskupije fra **Rafael Rodić**. Ova monumentalna kružna građevina, s apsidom na istoku i ulaznim trijemom na zapadu, te cilindričnim zvonikom na jugoistoku ostavlja snažan dojam na posjetitelje i jedan je od spomenika kulture u Beogradu.

Opomena i nadahnuće

»Kada su Srbi, Slovenci i Hrvati bili zajedno, bilo je potrebno tadašnjoj prijestolnici stvoriti jedan dobar katolički spomenik. I to se dogodilo. Izabrali su Jožefa Plečnika, ne samo europskog nego i svjetski poznatoga arhitekta. Ova crkva je na poseban način ukras Grada Beograda i tadašnje Kraljevine Srbije, ali i jedna divna sinteza Istoka i Zapada«, kaže beogradski nadbiskup mons. Hočevar, ističući:

»Plečnik se prilikom izrade nacrtu uživao u te dvije kršćanske tradicije i dobro je znao to povezati. Zato je ova crkva na neki način i opomena i nadahnuće da trebamo trajno graditi jedinstvo. Bio je izvanredna ličnost. Dolazi iz jedne kršćanske obitelji, a i sam je duboko živio kršćanstvo. Sve što je radio za crkvu, radio

je potpuno besplatno. Preživio je dva svjetska rata i u vrijeme komunizma, upravo zbog svoje čvrste i duboke vjere, protjeran je iz javnog života. Sve te okolnosti utjecale su mnogo na njega. Osim Austrije, Češke, Slovenije i Srbije, radio je i u Hrvatskoj, ali nažalost tamo njegova djela nisu svugdje dovršena.«

Jedinstvena po svom obliku

Crkva svetog Ante Padovanskog u Beogradu uvrštena je u spomenike kulture 2010. godine i predstavlja raritet u sakralnoj

arhitekturi modernog doba. Glavni prostor crkve, promjera 18 i visine 52 metra, je kružni i cilindričan. Središnji prostor je izdužen polukružnom apsidom i glavnim oltarom, a na suprotnoj strani pravokutnim ulazom sa 6 stupova, što crkvi daje cilindričnu formu. Umjetničko uređenje unutar-njeg prostora crkve po planu Jože Plečnika počelo je 1934. godine.

»Plečnik je poznat po svojim djelima, ali je ova crkva inovacija u arhitektonskom smislu zato što je okrugla. U vrijeme dok je građena, nije bio običaj da se crkve grade u kružnom obliku. Po tome je ona jedinstvena. Proslava ove dvije značajne obljetnice samo je uvertira za proslavu još jednog našeg značajnog jubileja: 90 godina od početka izgradnje naše crkve«, navodi župnik fra Ilija Alandžak.

Obljetnicu slavnoga arhitekta zajednički su organizirali Češko i Slovensko nacionalno vijeće.

»S obzirom na to da su Slovenci i Česi nominirali Plečnikova djela na UNESCO listu, imali smo želju publici približiti Jožu Plečnika koji je stvarao i u Beogradu. On je radio širom Europe, a ova godina je u Sloveniji proglašena za godinu Plečnikove Ljubljane. Bio je izuzetno velik čovjek, živio je od svoje profesorske plaće i nacрте za crkve radio je besplatno. Njegova veličina ogleda se i u tome što je imao neprocjenjive ideje o zajedništvu«, kaže predsjednik Slovenskog nacionalnog vijeća **Saša Vergič**.

S. Darabašić

Božićna donacija Općoj bolnici u Srijemskoj Mitrovici

Božićni darovi

Opću bolnicu u Srijemskoj Mitrovici 20. prosinca posjetili su predstavnici humanitarne organizacije *LDS Charities* Crkve Isusa Krista Svetaca posljednjih dana i *Caritasa* Srijemska Mitrovica koji su bolnici uručili donaciju vrijednu milijun i pol dinara. Donacija se sastoji od 440 kompleta posteljine i darova za djecu koja se liječe u odjeljenjima bolnice. Mladi volonteri mitrovačkog Caritasa donijeli su 35 paketa sa slatkišima, voćem, knjigama, slikovnicama i igračkama koje su prikupili i darovali građani. Ovom gestom imali su želju da makar na krat-

ko djeci unesu svjetla nade i radosti tijekom boravka u bolnici.

»Donacija je značajan prilog poboljšanju kvalitete zdravstvene zaštite u našoj bolnici, s obzirom na to da se posteljina brzo troši, posebice u odjeljenjima i operacijskim salama. Mi smo zahvalni mitrovačkom Caritasu i humanitarnim volonterima iz Kanade koji su ovu pomoć dopremili«, istaknuo je direktor bolnice dr. **Živko Vrcelj**.

LDS Charities posljednjih 18 godina u više navrata su donirali bolnici u Srijemskoj Mitrovici dragocjene i vrijedne aparate i opremu. Kako su prilikom posjeta bolnici istaknuli direktori te humanitarne organizacije za Srbiju, braćni par **Swendsen**, želja im je bila da dobrim djelima pomognu svim građanima Srijemske Mitrovice kao i bolnici s kojom imaju dugogodišnju suradnju.

»Nadamo se i vjerujemo da će se ova suradnja i prijateljstvo nastaviti na korist i dobrobit svih pacijenata regionalne bolnice Srijemska Mitrovica, kao i svih građana, jer samo ujedineni možemo više pridonijeti. Tijekom sljedeće godine mitrovački Caritas, u suradnji s *LDS Charities*, donirat će bolnici perilice i strojeve za sušenje rublja«, rekla je koordinatorka *Caritasa* Srijemska Mitrovica **Kristina Dragišić**.

S. D.

Nevolje poljoprivrednika iz Nenadića

Nova cesta »zatvorila« ulazak u atar

Asfaltiranje atarske ceste koja poljoprivrednike iz Nenadića povezuje s više od 500 hektara njihovih njiva, umjesto da im olakša izlazak u atar, praktički im je onemogućilo prilaz oranicama, a razlog je ograničenje nosivosti na toj cesti koja je propisana na samo 10 tona.

Ograničenje nosivosti znači da tom cestom ne može proći ni kombajn niti traktor s natovarenom prikolicom kukuruza, a kamoli kamion natovaren repom. I upravo su najviše problema ove jeseni imali proizvođači šećerne repe koje su vlasnici salaša pored kojih prolazi cesta spriječili da izvoze repu iz atara.

»Najveći problem je prometni znak postavljen na samom skretanju s Gakovačkog puta na asfaltiranu atarsku cestu. Prema tom znaku dozvoljeno opterećenje na toj atarskoj cesti je 10 tona. To je za nas značajna cesta, jer se preko nje i mosta koji

Zagorčio slatki korijen

Znajući da će u sezoni poljoprivrednih radova biti problema, **Antun Fratrić** se prije kampanje vađenja šećerne repe obratio Odjelu za poljoprivredu GU Grada Sombora, gdje mu je rečeno da ni jedan pojedinac nema ovlasti nekome zabraniti prolazak javnom cestom.

»Ali dogodilo se što se dogodilo. Dvije obitelji svojataju dio ove atarske ceste i prošle i ove godine nisu nam dozvolile izvoz repe. Prošle godine su nam njive bile dalje u ataru, pa smo repu izvozili Bezdanskim putem, a ove godine zbog razdaljine nismo mogli, tako da smo imali dodatne troškove na prijevozu jer smo repu pretovarali u traktore, a meni je konkretno to bio dodatni trošak od 1.000 eura«, kaže Fratrić.

je u produžetku ulazi u nenadički atar, a to je 500-600 hektara obradive zemlje. Ja ove sezone nisam tom cestom mogao izvlačiti kamionima repu iz njiva. Nemam velike traktore tako da sam plaćao pretovaranje repe u traktore što me je stajalo dodatnih 100 eura po hektaru«, kaže **Goran Firanj**.

Prema njegovim riječima ima alternativnih ulazaka u atar, ali te zemljane ceste nisu prohodne 300 dana u godini.

»Ovu atarsku cestu pamtio je još moj dida i uvijek smo je koristili za ulazak u atar. Do prije dvije godine ona je bila posuta lomljenim asfaltom i nije bilo problema. Sada, kada je asfaltirana, za nas je praktički zatvorena. Prvo što treba uraditi je skidanje ovog znaka za ograničenje nosivosti, a zatim ojačavanje ceste. Ovo su salaši Nenadić, ljudi se ovdje bave poljoprivredom i to im treba i omogućiti. Od toga žive naše obitelji, a nama se brani ulazak u njive«, kaže Firanj.

Za njega je rješenje da se do naredne žetve pšenice cesta ojača i tako omogući njena veća nosivost.

»Mi poljoprivrednici smo prošlog ljeta uredili kilometre i kilometre lenija. Što smo mogli, uradili smo našim strojevima, a što ne platili smo mehanizaciju. Ali to su zemljane lenije i mi ne možemo održavati i asfaltnu cestu«, kaže Fratrić.

»Ova cesta je tobože napravljena da bismo mi lakše izlazili iz atara. Ali ja pitam za koga je ta cesta pravljena? Za nas očigledno nije, jer njome ne može proći ni kombajn, pa i sam traktor je 10 tona. Trebamo li se vratiti na špeditere?« kaže **Petar Gro-milović**.

»Krivac« je most

Nenadički poljoprivrednici imaju rješenje za problem, ali taj problem, sva je prilika, ipak neće tako lako biti riješen. U JKP-u

Prostor, koje je nadležno za ovu cestu, kažu da je ukupna nosivost na spornoj cesti ograničena na 10 tona zbog mosta/propusta preko irigacijskog kanala koji ne može trpjeti veća opterećenja. U *Prostoru* još kažu da postoji problem samo s prijevozom repe kada pretovareni kamioni imaju više i od 40 tona, dok sve ostali strojevi i traktori mogu bez problema prelaziti most.

»Problem imaju samo poljoprivrednici koji se bave proizvodnjom šećerne repe. Međutim, oštećenjem mosta zaobilazne ceste morali bi koristiti svi, i to tijekom cijele godine i tijekom svih poljoprivrednih poslova. A to je višestruko veći problem od po-

stojećeg«, kažu u ovom komunalnom poduzeću.

Ali u *Prostoru* nisu odgovorili na pitanje zašto je onda nosivost ceste ograničena na 10 tona, hoće li ograničenje biti skinuto, a cesta ojačana. S druge strane, poljoprivrednici kažu da sporni most tu stoji desetljećima i da su desetljećima preko njega prevozili teret bez ikakve opasnosti, te im nije jasno kako je sada problem postao i taj most. Od svoje

namjere ne odustaju i uradit će sve da se izbore za to da im ulazak u atar ponovo postane otvoren, kako je to oduvijek i bilo.

Z. Vasiljević

Uskoro u somborskom kazalištu

Podunavski Holivud Ernesta Bošnjaka

Ernest Bošnjak iz Sombora jedan je od začetnika kinematografije na prostorima bivše Jugoslavije, a njegov holivudski san uskoro će biti prikazan u novoj predstavi somborskog kazališta.

Autor komada *Kad bi Sombor bio Holivud* je **Radoslav Zlatan Dorić**, a predstavu će režirati **Kokan Mladenović**. Stručnu pomoć imat će od **Radoslava Zelenovića**.

»Radoslav Zelenović vrsni je poznavatelj rada i stvaralaštva Ernesta Bošnjaka. Čak ćemo tijekom priprema predstave imati i razgovore s publikom, jer smatramo da je ova priča o Ernestu Bošnjaku veoma značajna za Sombor«, kazao je za Radioteleviziju Vojvodine **Mihajlo Nestorović**, upravnik Narodnog kazališta Sombor.

Ernest Bošnjak otvorio je prvi zidani kino u Somboru koji je imao čak 500 sedala.

»U tom kinu on je prikazivao i filmove koje je sam snimao. To je za povijest Sombora važan podatak, jer je taj dio povijesti ovog grada ostao zabilježen na filmskoj vrpici«, kaže **József Fekete**, književnik i publicista iz Sombora.

Bošnjak je prvi koristio pokret kamere švenk, ali taj svoj patent nije zaštitio, pa je to uradio netko drugi u Americi. Ostao je i bez svog igranog filma, koga su njegovi suradnici i asistenti kasnije prisvojili i prikazali u Beču.

»Bio je uvijek gubitnik i mnoge svoje snove nije ostvario. Imao je veliku želju u Sombor dovesti svjetske kinematografske kuće i tu osnovati nešto slično Holivudu – Podunavski Holivud. Imao je potporu iz inozemstva, ali je ta potpora izostala od gradske vlasti koja mu nije dala zemljište da izgradi kompleks filmskih studija«, navodi Fekete.

Prije nekoliko godina Bošnjak je dobio svoj spomenik u gradu, ali još uvijek ni jedna ulica ne nosi njegovo ime.

RTV / HR

Kontinuitet, Strategija, nagrade

Prostor kulture Hrvata u Srbiji, kao jedan od četiri segmenta ostvarivanja manjinske samouprave, okuplja najveći broj pripadnika te zajednice (od autora i izvođača do publike). A događanja u tom segmentu, sumirajući proteklu 2017. godinu, možemo ocijeniti uspješnim. Naime, imajući u vidu količinu sredstava koja se izdvajaju za kulturu, ekonomske migracije i apatiju u društvu koja nije mimoišla ni ovdašnje Hrvate – može se uočiti da je očuvana stabilnost sustava kulture uz poneke pomake. U protekloj godini ostvaren je kontinuitet sviju većih i značajnijih manifestacija i projekata, uz neke nove projekte i nagrade.

Strategija i banova kuća

Iako se možda čini previše »formalnim«, događaj godine svakako je *Strategija razvoja kulture Hrvata u Republici Srbiji* za razdoblje od 2017. do 2021. godine, koju je na jednoj od svojih sjednica usvojilo Hrvatsko nacionalno vijeće. Ovo je prvi dokument toga tipa u području kulture hrvatske zajednice. Dokument sadrži veliki broj zadataka i ciljeva, a kako će oni biti implementirani ostaje tek da se vidi u naznačenom razdoblju...

Kao posebno lijepa izdvojila se i vijest koja nije »usko kulturna«, ali je veoma važna i za ovo područje. A vijest glasi: Republika Srbija donirala je Hrvatskom nacionalnom vijeću pola milijuna eura za otkup i preuređenje rodne kuće bana **Jelačića** u Petrovaradinu. Pratit ćemo kako će se ova »priča« dalje razvijati...

Nagrade

I institucija nagrađivanja unutar kulturnoga prostora Hrvata u Srbiji bilježi kontinuitet. Nagradu HNV-a za doprinos kulturi protekle godine je dobio **HKC Srijem – Hrvatski dom** iz Srijemske Mitrovice (koji je prošle godine obilježio 20 godina postojanja), dodijeljene su i književne nagrade Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Hrvatske čitaonice Subotica i HKUPD-a **Stanišlav Preprek** iz Novog Sada te nagrade Katoličkog društva **Ivan Antunović**. A bilo je i nagrada za ovdašnje Hrvate i izvan prostora kulture ovdašnjih Hrvata. **Ante Sekulić** dobio je Povelju zahvalnosti hrvatske predsjednice **Kolinde Grabar-Kitarović** preminulim zaslužnim članovima Matice hrvatske; književnica i jezikoslovka **Jasna Melvinger** dobila je nagradu za životno djelo na *Danima Josipa i Ivana Kozarca* u Vinkovcima, a jedna od dobitnica Povelje uspješnosti na istoj manifestaciji bila je i **Julijana Adamović**, književnica podrijetlom iz Plavne. Filmski Redatelj **Branko Ištvančić** dobio je više nagrada: za dokumen-

tarac *Sve je bio dobar san* dobio je nagradu *Fedeora* na festivalu u Puli i *Brončani remi* na festivalu nezavisnog filma *Worldfest* u Houstonu, zatim nagradu za najbolji film *Una-San* za ostvarenje *Most na kraju svijeta* na *Krajina film festivalu* u Bihaću, te nagradu za film *Škverski kipar* na festivalu *Hét Domb* u mađarskom gradu

 Nagrada Jasni Melvinger u Vinkovcima

komlovu. Vizualni umjetnik **Spartak Dulić** dobio je Pohvalu na Bijenalu slikarstva u Zagrebu, glumac-animator **Petar Konkoj** podrijetlom iz Subotice, nagradu za najbolje glumačko ostvarenje na festivalu *Mali Marulić* u Splitu; a skladatelj **Pere Ištvančić**, podrijetlom iz Subotice, nagradu za najbolju glazbu na Festivalu hrvatskih katoličkih filmova u Trsatu.

Valja istaknuti i da je prof. dr. sc. **Milana Černelić**, koja se bavi istraživanjem bunjevačkih Hrvata o kojima je napisala više stručnih knjiga, dobila godišnju nagradu *Milovan Gavazzi* za životno djelo Hrvatskoga etnološkog društva. Ista nagrada u kategoriji studentski rad dodijeljena je **Tomislavu Augustinčiću**, **Mari-nu Mihalju**, **Gorani Ražnatović** i **Nikolini Vuković** za terenska istraživanja šokačkih Hrvata u Bačkoj.

Znanstveni pomaci

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, kao jedina profesionalna ustanova u kulturi naše zajednice, nastavio je praksu uspješnoga djelovanja. Posebice u području znanosti. Uz nove kolokvije, Zavod je nastavio organizirati ili suorganizirati znanstvene skupove radeći ujedno na povezivanju znanstvenika u Srbiji, Hrvatskoj i Mađarskoj. To je vidljivo u znanstvenim skupovima

Odlasci doajena

Nažalost, godinu za nama pratili su i odlasci kulturnih stvaralaca. Najveći gubici u 2017. su svakako smrti dvojice doajena hrvatske književnosti u Vojvodini – **Petka Vojnića Purčara** i **Vojislava Sekelja**. Napustila nas je i samouka ali priznata subotička slikarica **Ruža Tumbas**, a preminuli su i istraživač povijesti Petrovaradina **Davor Martinčić** te pučke pjesnikinje iz Subotice – **Kata Ivanković** i **Marija Dulić**.

održanim prošle godine u Subotici, Vukovaru, Osijeku i Plavni te Đakovu.

U domeni znanstveno-istraživačkog rada, nastavili su rad na nekoliko dugoročnih projekata: etnološko istraživanje Hrvata (ovoga puta u Srijemu), »Digitaliziranu baštinu« (u okviru koje su digitalizirane tisuće stranica raritetne građe iz knjižnice Franjevačkog samostana u Subotici, knjige **Josipa Andrića**, **Balinta Vujkova**, ali i periodika – *Subotička Danica*, *Žig*, *Subotički sportski list...*) Također, u Zavodu su započeli i rad na izradi kataloga nematerijalne kulturne baštine ovdašnjih Hrvata te lingvističko istraživanje koje se tiče korpusa hrvatskog jezika u Bačkoj. Rezultati provedenih istraživanja redovito se objavljuju u zbornicima radova te u monografskim publikacijama.

Obljetnice

Kada su u pitanju obljetnice velikana (uzet ćemo u obzir samo one »okrugle«), obilježeno je 50 godina od smrti muzikologa i književnika **Josipa Andrića**, 50 godina od smrti tamburaša i tamburaškog pedagoga **Pere Tumbasa Haje** te 25. obljetnica od smrti slamarke **Anice Balažević** iz Tavankuta. Obilježene su i obljetnice vezane uz Katoličku Crkvu, koja ima važnu ulogu u povijesti i sadašnjosti kulturnoga život ovdašnjih Hrvata – 300. godina franjevačke rezidencije u Subotici te crkve u Pančevu, 250. obljetnica crkve u Starčevu, 200. obljetnica crkve u Irigu.

Zanimljivo je da je u domeni filmskog stvaralaštva, hrvatska zajednica dobila još jedan proizvod nastao u profesionalnoj produkciji, što se ne događa često pa ga u ovoj godišnjoj analizi i evaluaciji ističemo. U pitanju je dokumentarni serijal o subotičkim tamburašima – *Pisme, bande, ljudi* u režiji **Branka Išvančića**. Išvančić je zaslužan i za jednu novinu u kulturnom prostoru ovdašnjih Hrvata a to Ljetna filmska škola za mlade koja je održana u Tavankutu.

Udruge i financije

Kulturni amaterizam, odnosno djelovanje udruga kulture, najmasovniji je dio kulturne scene ovdašnjih Hrvata. U prošloj

godini, u različitom omjeru, djelovalo je četrdesetak udruga koje su organizirale više od stotinu kulturnih događanja/manifestacija, ne računajući one koje su vezane uz vjerski život te gostovanja u zemlji i inozemstvu (mahom Hrvatskoj i Mađarskoj). Dobili smo i jednu novu udrugu – HKU *Antun Sorgg* u Vajskoj.

Zahvaljujući Udruzi banatskih Hrvata i pojedincima, povećana je aktivnost Hrvata u Banatu, gdje je protekle godine održano više manifestacija vezano za pripadnike te zajednice – u Radojevu, Starčevu i Pančevu. Održan je i jedan program (*Božićni koncert*) u organizaciji hrvatske udruge u Nišu.

S druge strane, vidljiv je i pad entuzijazma i aktivnosti u pojedinim udrugama, poput udruga u Maloj Bosni i Ljubi.

 S manifestacije *Srijemci Srijemu*

Glede financija, stanje je mahom slično onome u 2016. godini, a značajno povećanje vidljivo je u slučaju sredstava koje za Hrvate u Srbiji opredjeljuje Državni ured za Hrvate izvan Hrvatske: s 85 tisuća eura u 2016. ta su izdavanja u prošloj godini povećana na približno 150 tisuća eura. Vidljivo je i da se velika većina aktivnih udruga javlja na gotovo sve natječeje dostupne manjim udrugama, što ukazuje da one u tom segmentu ipak jačaju svoje kapacitete. Logično, oni najuspjeliji u prikupljanju sredstava (posebice na zahtjevnijim natječajima) bilježe i najveći obujam aktivnosti. I glede pitanja vezanih za prostorije udruga dogodila se jedna novina: HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice napravila je nesvakidašnji potez budući da je vlastitim sredstvima riješila pitanje prostorija, kupivši kuću u kojoj će djelovati u budućnosti.

Na medijskom planu, uz već one duže vremena postojeće sadržaje, afirmaciji kulture, posebno one tradicijske, pridonijela je televizijska emisija *Zlatna škatulja*, koja je započela u 2016., ali je širu prepoznatljivost među gledateljstvom doživjela upravo u 2017. godini. Jačanju vidljivosti kulture i njezinih »proizvoda« pridonose i aktivnosti medija i udruga na internetu, posebice na društvenoj mreži Facebook, gdje se ističe grupa *Kultura Hrvata u Vojvodini*.

Davor Bašić Palković

Slaven Bačić, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća

Unaprijediti interkulturalni dijalog

Ostvarivanje manjinskih prava Hrvata u Srbiji uzdignuto na višu razinu u bilateralnoj vanjskoj politici Hrvatske * Davanje mišljenja nije ovlast koja ima karakter samouprave, nego tek neobvezna konzultacija * Argumenti predstavnika manjina slabo uvažavani * Istaknuli smo kao ključno pitanje provedbu članka 9. sporazuma, kojim je Srbija preuzela obvezu osigurati hrvatskoj manjini zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima

U prvim danima nove godine uobičajeno se sumiraju ostvareni rezultati u protekloj godini, a mediji donose presjeke najvažnijih proteklih događaja. Ova kalendarska godina tek što je počela, što je bio povod za razgovor s predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slavenom Bačićem** o radu ove institucije u prošloj godini, od koje pripadnici hrvatske manjinske zajednice, kao najvišeg zastupničkog tijela Hrvata u Srbiji, uvijek imaju velika očekivanja. Slaven Bačić obnaša drugi mandat predsjednika HNV-a, a prema njegovim riječima, posla nije manjkalo ni u protekloj godini.

HR **Koja biste postignuća rada HNV-a izdvojili u prošloj godini?**

Prije svega, želio bih istaknuti rezultate u obrazovanju, u koje je uloženo najviše vremena i napora: glede udžbenika, u tijeku je završni proces kompletiranja udžbenika za osnovnu školu za nastavu na hrvatskom, koji smo započeli još 2012. godine. Tiskani su posljednjih 8 prijevoda udžbenika – likovna kultura od 1. do 8. razreda, 7 autorskih udžbenika za glazbenu kulturu, te je izašao iz tiska i prvi nacionalni dodatak Svijet oko nas za 1. i 2. razred. Omogućili smo da sada povećan broj udžbenika na hrvatskom jeziku učenici hrvatskih odjela i dalje dobivaju na dar, a prvi puta je otvoren odjel na hrvatskom jeziku u Monoštoru. Uz pomoć HNV-a i Zagrebačke županije proširen je objekt vrtića *Marija Petković Biser* u Aleksandrovu, te je skoro udvostručen broj djece koji polaze program na hrvatskom u ovom objektu Predškolske ustanove *Naša radost*. Istaknuo bih da je za jednu trećinu povećan broj upisanih u prve razrede u nastavi na hrvatskom jeziku u osnovnim i srednjim školama u odnosu na prošlu školsku godinu. Važno je što su izrađeni standardi za osnovnu i srednje škole za hrvatski jezik kao materinji, izrađeni su novi programi za 5. razred osnovne škole za predmete Hrvatski jezik kao materinji jezik i Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Proširen je broj izvannastavnih aktivnosti, primjerice ekskurzija za malu maturu za sve učenike 8. razreda, a osim

svakogodišnjih stručnih skupova za određeni broj nastavnika i učitelja, od prošle godine održavat će se i stručni skupovi za sve nastavnike i učitelje u nastavi na hrvatskom. Odbor HNV-a za obrazovanje donio je Pravilnik o nagrađivanju i pohvaljivanju učenika i nastavnika u nastavi na hrvatskom jeziku, a posebice bih istaknuo i što je HNV usvojio kvalitetnu Strategiju obrazovanja na hrvatskom jeziku. Spomenuo bih i da smo uspješno posredovali u dodjeli smještaja u studentske domove u Zagrebu i Osijeku studentima iz Vojvodine, mimo natječajne kvote.

HR **Što je urađeno u području kulture?**

U području kulture ne samo da smo održali nego i dali nove kvalitete regionalnim kulturnim manifestacijama *Srijemci Srijemu*, te *Šokci i baština*. Osim toga, HNV je usvojio Strategiju kulture Hrvata u Republici Srbiji, koja bi trebala biti strateški okvir djelovanja ne samo HNV-a i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, nego i svih naših kulturnih udruga u narednom razdoblju. Želio bih istaknuti i nastavak odlične suradnje sa ZKVH-om, nad kojim HNV skupa s Pokrajinskom Vladom ima osnivačka prava, dakle njihovu izvrsnu nakladničku produkciju monografskih i periodičnih publikacija, te praćenje i valoriziranje nakladništva na hrvatskom i kroz nagrade koje dodjeljuje. Značajno je i digitaliziranje i publiciranje starih i rijetkih knjiga na hrvatskom te starije i novije hrvatske periodike. ZKVH pruža logističku i stručnu potporu većini naših važnijih kulturnih manifestacija, a ostvaruje i prepoznatljivo djelovanje u području znanosti – kako (su)organizacijom više međunarodnih znanstvenih skupova i održavanjem znanstvenih kolokvija, tako i realiziranjem znanstvenih istraživanja i objavljivanjem njihovih rezultata, uz uključivanje mladih kadrova. Važno je istaknuti i da smo, skupa s tijelima NIU *Hrvatska riječ*, nad kojim osnivačka prava ima HNV, pokrenuli pred nadležnim pokrajinskim tijelima i tijelima Hrvatske pitanje trajnoga rješavanja prostora za rad *Hrvatske riječi*, čime bi se, među ostalim, ojačala sinergija hrvatskih institucija i ustanova u ostvarivanju manjinskih prava.

Što se događalo na bilateralnom političkom planu u svezi aktivnosti HNV-a?

Na bilateralnom političkom planu, kao rezultat intenzivnije suradnje sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske, ustanovljen je kontinuirani dijalog s Vladom Hrvatske, pa smo u posljednjih 13 mjeseci imali tri susreta s premijerom **Andrejom Plenkovićem** i ministricom vanjskih poslova **Marijom Pejčinović – Burić**, u prosincu 2016. te lipnju i studenome 2017. U tom smislu imali smo i više radnih sastanaka s državnim tajnikom **Zvonkom Milasom** još od njegova imenovanja za čelnika Središnjeg državnog ureda 2016. godine, koji je za nešto manje od dvije godine svoga mandata više puta dolazio u posjet hrvatskoj zajednici u Vojvodini. Važnost uspostavljenog intenzivnog i kontinuiranog dijaloga jest što sada možemo izravno informirati hrvatske vlasti o stvarnom stanju manjinskih prava Hrvata u Srbiji, a ne kao što je to bilo u godinama prije toga, kada je hrvatska Vlada drugim kanalima dobivala podatke. No, još je važnije što je kao rezultat toga ostvarivanje manjinskih prava Hrvata u Srbiji uzdignuto na višu razinu u bilateralnoj vanjskoj politici Hrvatske. Rezultat intenzivnih kontakata sa Središnjim državnim uredom je i znatno povećani iznos koje on dodjeljuje za projekte hrvatske zajednice u Srbiji u odnosu na prijašnje godine.

S kojim institucijama i tijelima HNV ostvaruje suradnju i zajedničko djelovanje?

Kruna prošlogodišnjih napora bila je svakako proslava Dana zajednice 15. prosinca 2017., kada je u istom danu, prije velebrne svečane akademije u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, na našu inicijativu, održano više sastanaka: ministrica znanosti i obrazovanja Hrvatske **Blaženka Divjak** bila je u radnom posjetu HNV-u, u subotičkoj gimnaziji održala je bilateralni sastanak s ministrom prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Srbije **Mladenom Šarčevićem** čija je tema isključivo bilo rješavanje otvorenih pitanja u obrazovanju na hrvatskom; istoga dana održan je sastanak sjednice Izvršnog odbora Hrvatske udruge ravnatelja osnovnih škola u prostorijama ZKVH-a, uz prisustvo svih ravnatelja subotičkih osnovnih škola u kojima se odvija nastava na hrvatskom jeziku. Spomenuo bih i misu zahvalnicu u Franjevačkoj crkvi održanu prije akademije, na kojoj je koncelebrirao veliki broj svećenika hrvatske narodnosti. Ove i druge aktivnosti ostvareni su, među ostalim, i zahvaljujući sredstvima koja smo uspjeli dobiti na različitim natjecajima, primjerice, Fondacija za otvoreno društvo ili donatorima, primjerice, *Rotary Club Osijek*. No, sve navedeno o radu HNV-a i drugo još nenabrojeno jest rezultat sinergijskoga djelovanja HNV-a s Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini, ZKVH-om, diplomatskim predstavnicima Hrvatske u Srbiji, Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske te hrvatskim udrugama kulture, ali, isto tako, i našega kadrovskeg pomlađivanja.

Prilikom javnih konzultacija o Prednacrtu izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina moglo se čuti da će predložene izmjene umanjiti manjinska prava. Zbog čega su iznošene takve primjedbe od pripadnika manjina?

Održano je više javnih konzultacija, među ostalim i u Novom Sadu i Subotici, na kojima su i predstavnici HNV-a iznijeli svoje viđenje predloženih zakonskih izmjena. Prije svega, kao i u ranijim slučajevima, izmjene Zakona o zaštiti prava i sloboda naci-

onalnih manjina iz 2002., Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina iz 2016., te ne samo onih zakonskih odredbi koje se odnose na područje manjinskih prava, kao što je Akcijski plan za pregovaračko poglavlje 23, Strategija razvoja kulture Republike Srbije, donošenje novog Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja, rad na ustavnim promjenama koje se tiču pravosuđa itd., nije ostvarena inkluzivnost ili, preciznije, ona se uzima isključivo formalistički – predstavnici vlasti druge subjekte procesa drže statistima zbog čega nema partnerskoga dijaloga s vlastima. Kada je riječ o manjinskim pravima, to znači da učinkovitog sudjelovanja predstavnika manjina i civilnoga sektora u ovim procesima nije bilo, jer su argumenti predstavnika manjina veoma slabo uvažavani, a državna tijela i ovdje nameću svoja rješenja. Kao rezultat takvog tek formalno inkluzivnog procesa pred javnosti se pojavio tekst Prednacrt izmjena ovoga Zakona koji je praktično izrađen od strane vlasti. Pod izlikom usuglašavanja s odlukom Ustavnoga suda iz 2014., zatim s Akcijskim planom za poglavlje 23 i Akcijskim planom za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, te Trećim mišljenjem Savjetodavnog odbora Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina iz 2013. godine pojavila su se pojedina rješenja kojima bi se nesumnjivo umanjio stupanj stečenih prava. Primjerice, nacionalna vijeća više ne bi davala prijedloge za raspodjelu sredstava koja se dodjeljuju na natjecajima iz informiranja već samo mišljenja. Zatim, u području upravljanja ustanovama kulture koje su više nacionalnih vijeća proglasile od posebne važnosti, umjesto ranijeg rješenja prema kojem svako nacionalno vijeće imenuje po jednoga člana upravnoga odbora, sada sva vijeća zajednički predlažu jednog kandidata, te isključivanje nacionalnih vijeća iz postupka raspodjele sredstava putem javnog natječaja iz Proračunskog fonda za nacionalne manjine, jer je predloženo da to bude u isključivoj nadležnosti Vlade. Općenito, pak, promatrano, umjesto da se, sukladno Akcijskom planu za nacionalne manjine koji predviđa »jačanje institucionalnog položaja nacionalnih vijeća«, poveća broj javnih ovlasti nacionalnih vijeća o kojima vijeća samostalno odlučuju, donose upravne akte, obavljaju upravne radnje, budući da postojeći tekst zakona nadležnosti vijeća ionako uglavnom svodi na sudjelovanje u odlučivanju državnih i drugih tijela, prije svega kroz davanje neobvezujućeg mišljenja, na djelu je obratan proces, tako da još deklarativnije postaje ustavno pravo nacionalnih manjina da preko nacionalnih vijeća ostvaruju »pravo na samoupravu u kulturi, obrazovanju, informiranju i službenoj uporabi jezika i pisma«. Naime, davanje mišljenja nije ovlast koja ima karakter samouprave, nego tek neobvezna konzultacija.

Državni tajnik Ivan Bošnjak ističe da će ovim izmjenama zakona doći do depolitizacije nacionalnih vijeća. Što znači ta tvrdnja?

Ekstenzivno tumačeći odredbe Akcijskoga plana za nacionalne manjine koji predviđa »smanjenje prekomjerne politizacije nacionalnih vijeća, sukladno pravilima koja reguliraju sukob interesa«, vlasti pokušavaju nametnuti jedno rješenje u okviru nespojivosti funkcija i poslova s članstvom u vijećima, koje je protivno elementarnim postavkama o izbornome procesu, na način da članovi tijela političkih stranaka ne mogu biti članovi nacionalnih vijeća. Naime, manjinska vijeća se biraju na izborima, svaki izborni proces je nedvojbeno politički, a osnovni čimbenik izbornog procesa jesu političke stranke. Ovakva ek-

splicitna odredba o nespojivosti funkcija s članstvom u tijelima političke stranke ne postoji ni u jednom drugom izabranom tijelu, počev od predsjednika Republike pa do skupština lokalnih samouprava i čini besmislenim cijeli sustav manjinskih prava, osobito u smislu Zakona o političkim strankama, koji definira stranke nacionalnih manjina kao one čije je djelovanje posebno usmjereno na zaštitu i unapređenje prava pripadnika te nacionalne manjine. Ovome se prijedlogu usprotivio veliki broj predstavnika nacionalnih vijeća, pa su neki predlagali da se od ove odredbe izuzmu stranke nacionalnih manjina. S druge strane, inzistirati na depolitizaciji nacionalnih vijeća na način da članovi tijela političkih stranaka ne mogu biti članovi nacionalnih vijeća, u društvu u kojem je doslovce sve podčinjeno politici, svojevrsan je ne samo pravni nego i društveni apsurd. Ovo rješenje držimo neprihvatljivim, te, ukoliko se usvoji, sigurno je da će biti predmet ocjene ustavnosti pred Ustavnim sudom.

Član ste međuvladinog Mješovitog odbora koji prati provedbu bilateralnog sporazuma između Srbije i Hrvatske o zaštiti manjina. Kada se očekuje naredni sastanak?

U okviru gustoga programa koji se odvijao 15. prosinca 2017. u Subotici održan je i sastanak novih supredsjedatelja MMO-a, državnih tajnika **Ivana Bošnjaka** i Zvonka Milasa, kada je dogovoreno da se sedma sjednica MMO održi koncem siječnja. Na dnevnom redu bit će, kao i uvijek, razmatranje provedbe preporuka s posljednje sjednice MMO-a, te donošenje novih preporuka. Šesta sjednica održana je 2014. u Zagrebu i Vrhovinama.

Koje će biti ključno pitanje o kome će se razgovarati na sastanku?

Na konzultativnom sastanku kojega smo s državnim tajnikom **Nemanjom Stevanovićem**, nacionalnim koordinatorom za rješavanje otvorenih pitanja s Hrvatskom, i Ivanom Bošnjakom održali u prostorijama Sjevernobačkog okruga i poslije u HNV-u 9. listopada 2017., i predstavnici hrvatske zajednice i diplomatski predstavnici Hrvatske, istaknuli smo kao ključno pitanje provedbu članka 9. sporazuma, kojim je Srbija preuzela obvezu osigurati hrvatskoj manjini zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima na lokalnoj razini te u predstavničkim tijelima na pokrajinskoj i republičkoj razini, što je Hrvatska davno provela u odnosu na srpsku zajednicu, te smo naglasili da od toga ni mi ni Hrvatska nećemo odustati. Dosadašnja slaba učinkovitost sjednica MMO-a rezultat je prije svega prirode odluka koje donosi, a to su preporuke vladama dviju država, koje poslije, kako izgleda, ostaju u nečijim ladicama u Beogradu, a vade se iz njih

pred novi sastanak MMO-a. Nadam se da će odredba Akcijskoga plana za nacionalne manjine, kojom je kao jedna od aktivnosti predviđeno ne samo zaključivanje nego i provedba bilateralnih sporazuma od značaja za manjine te intenziviranje sastanaka, utjecati na povećanje učinkovitosti rada MMO-a.

Kada će početi obnova rodne kuće bana Jelačića i od kakovog je to značaja za ovdašnju hrvatsku zajednicu?

Jedna od preporuka MMO-a, još od prve sjednice, bila je i rješavanje pitanja obnove i namjene rodne kuće bana **Jelačića** u Petrovaradinu. Nakon nekoliko javnih objava predsjednika Srbije, Vlada Srbije polovicom listopada prošle godine uplatila je na račun HNV-a sredstva za otkup dijela rodne kuće bana Jelačića i njezinu obnovu. O tome projektu ljetos je pisala i *Hrvatska riječ*, pa ću samo podsjetiti da je nositelj projekta HNV, uz mjesno društvo koje nosi Jelačićevo ime - HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina. Još je uvijek u tijeku rješavanje tehničkih pitanja oko realizacije, a očekujemo da cijeli projekt bude završen tijekom ove godine. Značaj ovoga je nedvojbeno veliki za cijelu hrvatsku zajednicu, jer bi uređeni objekt bio u funkciji cjelokupne naše zajednice, a ne samo HKPD-a *Jelačić*, koji bi trebao omogućiti i njegovu samoodrživost. Prostor bi bio namijenjen predstavljanju hrvatskih kulturnih događaja u središtu Vojvodine; planira se da ima i konzularnu dimenziju, ali ništa manje nije važno i to što bi se na navedeni način osnažilo hrvatsku zajednicu u Petrovaradinu, ali i unaprijedio interkulturalni dijalog, jer bi se u njemu priređivali i kulturni događaji koji ne nose hrvatska obilježja.

Očekuje li se povećanje sredstva iz državnog proračuna za rad HNV-a?

Ni ove godine, u odnosu na prošlu, nije predviđeno smanjenje dotacija iz republičkog proračuna za rad nacionalnih vijeća. Slično je i glede pokrajinskog proračuna, dok su sredstva iz gradskog proračuna Subotice namijenjena za rad HNV-a ionako simbolična.

Hoće li HNV nastaviti pomagati udrugama putem natjecaja i u 2018. godini?

Nakon što sam 2010. prvi put izabran za predsjednika HNV-a, od sljedeće proračunske godine pa do danas, dakle, punih 7 godina Vijeće po proračunskim stavkama izdvaja dva milijuna dinara, tj. oko 10 posto sredstava iz proračunskih dotacija za izravnu pomoć hrvatskim udrugama putem javnoga natjecaja, a vjerujem da će isto tako Vijeće glasovati i kod usvajanja proračuna za 2018. godinu.

Zvonko Sarić

Škole tavankutskog atara

Snimke školskih objekata iz prvih desetljeća prošlog stoljeća izazivaju veliko interesiranje među svim ljubiteljima starih fotografija. Jedna od tih rijetkih snimki nekadašnjih škola potječe iz kolekcije **Dejana Mrkića**, iz perioda između dva svjetska rata. U potpisu fotografije: »Škola 'Ivan Gundulić' Donji Tavankut 307«. Nema više ni toga imena, niti te adrese... U centru sela su ostale dvije nekadašnje školske zgrade, vremenom promijenjenih namjena, no nema dovoljno podataka za preciziranje lokacije objekta prikazanog na staroj fotografiji. Na drugoj fotografiji snimljena je sadašnja tavankutska škola *Matija Gubec*.

Pogled na zanimljivu fotografiju iz prošlosti, prilika je podsjetiti se i zapisa o školovanju djece u prošlosti. »Prva škola u Tavankutu počela je rad 1850. godine, u jednoj štali u Gornjem Tavankutu, u takozvanom, Vermešovom kraju. Deset godina kasnije, 1860. od naboja je sagrađena i školska zgrada. Zatim su, također od naboja, redom sagrađene škole u Crnkovom kraju i Donjoj Čikeriji 1866. godine, u Mirgešu 1877. i najzad u sadašnjem centru. U prvom desetljeću dvadesetog stoljeća počelo je zidanje školskih zgrada od cigle. Tako su sažidane škole na Čikeriji, Mirgešu, Zlatnom kraju, Vuković kraju i Skenderovom kraju. I opet, po tavankutskom paradoksu, tek 1927. godine najzad je sažidana od cigle školska zgrada u sadašnjem centru sela...« (Josip Klarski, *Crveni pesak*, izdanje 1985.).

Arhivska dokumenta 1921. godine bilježe čak 11 školskih objekata u prostranom tavankutskom ataru: Mali Tavankut, Mirgeš Stari, Mirgeš Novi, Čikerija Donja, Šebešić Bosna, Tavankut centrala, Tavankut Zlatni kraj, Tavankut srednji, Tavankut Vuković kraj, Tavankut Crnković kraj i Tavankut Skenderović kraj.

Lijepi rezultati i lijepe želje

Kako stići do Bačke Topole i dalje?

Koncem svake godine vjerujem svi mi pravimo određenu rekapitulaciju svih onih događaja koji su nam se dogodili tijekom godine. Tako je to uobičajeno i u cijelom svijetu, pa i u lipej na našoj domovini, u našem gradu među čelnicima. Nekoliko dana pred Silvesterovo, zapravo, 26. prosinca, i čelnici grada, gradonačelnik i predsjednik Skupštine grada u svečanoj vijećnici za predstavnike države i nositelje javnih funkcija održali su tradicionalni novogodišnji prijem gdje su okupljene informirali o uspjesima koji su se dogodili u ovoj godini. »Zaključali smo jednu političku stabilnu godinu sa značajnim ulaganjima« čulo se od podnositelja izvješća. Svojedobno sam negdje pročitao jednu finsku narodnu izreku koja kaže: »Svaki čovjek se sastoji zapravo od tri čovjeka, prvi je onaj kako on sam sebe vidi, drugi je onaj kako ga drugi vide, a treći je zapravo on sam kakav je u suštini.« Naravno da će političari o svojim djelima govoriti po mogućnosti sve u superlativu, pogotovo na jednom tako svečanom i eminentnom skupu. Od »oporbe« se očekuje da daju izjave da ništa dobro nije učinjeno, i da su oni na vlasti sve bi bilo drugačije i bolje. Svatko se treba baviti onim što najviše poznaje, zato ću ja ostati na terenu investicija i planova; iskreno, te teme su najbliže mom interesiranju i edukaciji. Gradonačelnik se upravo bavio ovim temama, pa ću i ja iznijeti svoje viđenje stanja stvari.

Subotička obilaznica

Službeni naziv za obilaznicu je »Y krak«. Naime, državna autocesta zvana i »Koridor 10« kod mjesta Bikovo razdvaja se na dva kraka. Jedan krak vodi do graničnog prijelaza Horgoš, a drugi, zasad djelomično izgrađeni, do graničnog prijelaza Kelebija. Izgradnja ove etape ceste počela je prije trideset godina, kada su Beogradska i Somborska cesta povezane jednom prometnom trakom; uostalom slično je počela gradnja autoceste Novi Sad – Subotica. Poslije nekoliko godina tu je bio zabranjen svaki promet. Na ovu dionicu ceste treba se priključiti i nova »industrijska zona« grada. Kako se ova zona razvija, sve je veća potreba da se cesta kako-tako osposobi, te je ove godine završena i druga prometna traka koja se s dva kružna toka spaja s Beogradskom odnosno Somborskom cestom. Završen je i izlaz s autoceste

kod Bikova. Po svemu sudeći dovršeni »prvi funkcionalni dio« (riječ gradonačelnika) zasad nije povezan s koridorom deset, tj. s Bikovačkom petljom. Pretražujući satelitsku snimku, to nisam primijetio. Znači, od »industrijske zone« teški teretni promet može se odvijati prema Beogradu ili Somboru, a za Budimpeštu opet vodi kroz grad, jer nedostaje dionica do Kelebije. Kratko narodski možemo reći: »Gdje si bio? Nigdje. Što si uradio? Skoro ništa!« Ali, »ipak se kreće« i ja se nadam, da za deset godina i »Y krak« će konačno biti završen.

Oh, to naše Kazalište

Zamislite, deset godina nakon rušenja, ove će godine biti novaca i za sedmu fazu nastavka gradnje koja će stajati 250 milijuna dinara, nešto više od 2 milijuna eura. Ako znamo da će ukupna površina Kazališta biti oko 16.000 m², to znači da će se ugraditi skromnih 125 €/m², što jedva pokriva npr. cijenu podova. Ako se govori o Kazalištu, uvijek se sjetim princa **Potemkina**, miljenika carice **Katarine**, koji je, da dokaže carici kako seljaci dobro žive, gradio »sela kulise«, fasade seljačkih kuća iza kojih ničeg nije bilo. Dovrtljivi kraljević je još i natjerao jadne mužike da mašu carici, koja se vozila rijekom Volgom. Naime, i kod nas je djelomično završena fasada Kazališta; zapravo to je vrsta »prostorne kulise«, jer u unutrašnjosti skoro ništa nije izgrađeno (voda, kanalizacija, plin, struja itd.) o opremi da ne govorimo. Ovakvim tempom, najvjerovatnije u nekoj tridesetoj fazi, bit će kako-tako dovršena gradnja. Skoro zaboravih: i ove godine, jubilarni trideseti put, prioritetno ulaganje dogodit će se na Paliću. Prije svega poboljšanje kvalitete vode i slično. Rekao bih: »Bumo videli, ne?« »Uskoro će početi izgradnja jednog wellness-spa kompleksa. Istina, još nam nedostaje investitor, jer tu ne može računati na brzi profit; pa sami moramo činiti neke korake«, tako nekako reče gradonačelnik. Da sam neki zlobnik, pitao bih čelnika grada npr., a što je s bazenskim kompleksom u Dudovoj šumi? Koja je sudbina Zelene fontane? Što uraditi sa zapuštenim Muškim štrandom itd. Pošto nisam zlobnik, ovo uzмите kao da nisam ozbiljno pitao. Eto, ukratko, ovo je moje viđenje »velikih« rezultata prošle godine. Sve u svemu, budućnost nam je pjesma: »Samo prazna obećanja daješ...«

Potrebna kontrola na trihinelozu

Vrijeme je svinjokolja i koliko god bili sigurni da je ono što sami napravimo, othranimo... najbolje, uvijek se postavlja pitanje je li meso ispravno. Iako se trihinelozu ne bilježi svake godine u našim krajevima, ipak stručnjaci apeliraju na proizvođače da redovito kontroliraju meso svinja. Također i kupci trebaju voditi računa o tome gdje kupuju i od koga kupuju meso.

Dvije godine za redom, 2013. i 2014., u Subotici je bilo slučajeva da je meso svinje bilo zaraženo trihinelozom, a kako je napomenuo doktor veterinarske medicine **Mario Tikvicki** 2005. godine je bio posljednji smrtni slučaj.

Što se tiče Subotice, za sada, kako je rekao Tikvicki, nije bilo pozitivnih slučajeva, no prije tri tjedna, u Staroj Pazovi se četveročlana obitelj zarazila konzumirajući proizvode svinjskog mesa.

Kako bi bili sigurni u ispravnost mesa na provjeru treba donijeti: »Lijevi i desni mišićni dio dijafragme, odnosno prečage, koji dijeli trbušnu od grudne šupljine. To je mali komad mesa, veličine da stane u šaku. Analiza mesa bude gotova za najviše dva sata. Ono što je bitno napomenuti jest da svinja može proći bez ikakvih simptoma ako je zaražena, a kod ljudi se mogu javiti razni simptomi, u ovisnosti od težine slučajeva. Simptomi kod ljudi su glavobolja, malaksalost, kasnije ide bol u očima, stomaku i bol u svim mišićima i mučnine. U svakom slučaju, ako se i posumnja na trihinelozu treba se što prije javiti liječniku i veterinarskoj stanici zbog pregleda mesa, odnosno ostataka mesa«, rekao je Tikvicki.

Trihinelozu se prenosi isključivo zaraženim mesom, najčešće svinjskog porijekla, a jedina prevencija jest kontrola mesa prije konzumiranja. Primjerice, od pet svinja samo jedna može biti zaražena, pa je pregled obavezan za svaku jedinku.

Budući da ovu bolest prenose štakori ona se može uvijek javiti, te podatak da za sada nema trihineloze, ne znači da se neće pojaviti.

Ž. V.

Prometna nezgoda na Bikovu

Potpredsjednik Pokrajinske vlade i pokrajinski tajnik za obrazovanje, upravu i propise **Mihály Nyilas** u četvrtak, 28. prosinca, na samom ulazu u naselje Bikovo kod Subotice, u prometnoj nezgodi pregazio je **Mirka Cvijina** (70) iz ovoga sela. Cvijin je na mjestu ostao mrtav, a Osnovno javno tužiteljstvo u Subotici podnijet će kaznenu prijavu protiv Mihálya Nyilasa. Do nesreće je došlo u 19.20 sati kada je, vraćajući se iz Subotice s novogodišnjeg koktela Saveza vojvođanskih Mađara, Nyilas, vozeći službeno vozilo, naletio na Cvijina, koji je pješice išao glavnim putem. U tijeku je vještačenje, a prema alko-testu, Nyilas nije imao alkohola u krvi – kažu u Osnovnom javnom tužiteljstvu. Bitno je napomenuti kako u tome dijelu ne postoji pješačka staza, te je cesta jedini način kako pješak može doći do sela. Savez vojvođanskih Mađara, čiji je Nyilas član Predsjedništva, priopćio je da izražava suosjećanje s obitelji poginulog Mirka Cvijina i da očekuje rasvjetljenje okolnosti nesreće. »SVM smatra da je važna činjenica da Mihály Nyilas nije pio alkohol jer je svom vozaču, zbog obavljanja njegovih osobnih obaveza, dao slobodan dan«, navodi se u priopćenju te stranke.

Ž. V. prema Su.co.rs

Izrada studije skoro pet milijuna dinara

Kako prenosi portal *Magločistač*, Grad Subotica platit će skoro pet milijuna dinara za izradu Studije potencijala i mogućnosti korištenja geotermalne energije u Subotici i na Paliću. Nakon provedenog postupka javne nabave, izrada Studija povjerena je jedinom ponuđaču – grupi ponuđača koju čine Rudarsko-geološki fakultet iz Beograda, Fakultet tehničkih nauka iz Novog Sada, Ekonomski fakultet iz Subotice i poduzeće *Festinženjering*.

Vrijednost ugovora je četiri milijuna dinara, odnosno 4,8 milijuna s uračunatim PDV-om. U natječajnoj dokumentaciji se navodi da su u posljednjih 30-ak godina šire područje Subotice i Palića bili od strane NIS – *Naftagas* predmet regionalnih geoloških istraživanja i bušenja nekoliko dubokih bušotina i preko 1000 m u kojima je konstatirano prisustvo termalnih voda temperature preko 400 Celzijevih stupnjeva. Podsjeća se da je u široj regiji i na području Panonskog basena, posebno u Mađarskoj, korištenje geotermalnih resursa veoma aktivno, kako za potrebe zagrijavanja objekata, tako i u banjskom turizmu.

Kako je rečeno, cilj studije, koja je predmet ovog projektnog zadatka je na temelju postojećih podataka i dodatnih analiza, ocijeniti raspoložive geotermalne resurse, postojeće uvjete za korištenje geotermalnog vodnog potencijala i utvrdi mogućnosti ekonomičnih tehničkih rješenja njihovog korištenja s analizom investicijskih troškova«, navedeno je u natječajnoj dokumentaciji. Rok za izradu Studije je 180 dana.

Ž. V.

Granica zvana proračun

Drugo lice Subotice

Dio subotičke javnosti, i to vjerojatno malobrojne, već je odavno izgubio iluziju o tome da kod gradonačelnika Subotice **Bogdana Labana** postoji moralna granica koju čak niti On ne može prijeći a da pri tomu i dalje obnaša dužnost koju obnaša. Odolio je, podsjetimo, Laban i unutarnjim i vanjskim napastima kojima je svakodnevno izložen: stoički je podnio i vlastite prijetnje smrću svom stranačkom drugu i javno objelodanjivanje vlastitog carstva u vidu raskošnog šatora, kao što ga s položaja ne pomjeraju ni kranovi *DG Companyja* ili hotela *Gloria* koji po centru rade što požele, odnosno kao što ga nisu uzdrmale ni motorke nadridrvošjeća na Paliću niti požar na imanju člana Gradskog vijeća **Simona Osztrogonca** koji je na to ukazao.

I onda se 28. prosinca prošle godine dogodio obrat: na sjednici Skupštine grada na kojoj je usvojen proračun za 2018. (u iznosu od 6,75 milijardi dinara) gradonačelnik se s govornice javno obvezao da će podnijeti ostavku ukoliko realizacija proračuna

za 2017. ne bude viša u odnosu na ranije godine! Tom svojom izjavom Bogdan Laban je pokazao suštinsko lice manje-više svih dosadašnjih domaćina grada: zakoni se mogu kršiti (uostalom, zato i postoje) ako se proračun puni. Drugim riječima: pravno normirani etički kodeksi od drugorazrednog su značaja u odnosu na ispunjavanje zadanog materijalnog cilja.

Da je tomu tako najbolji primjer je On sam na istoj toj sjednici. Odbacujući općenite primjedbe oporbe po kojima je projicirani proračun za ovu godinu nerealan čak i do milijardu dinara, Laban se u detaljima zadržao tek na nekima. Primjera radi, glupošću je nazvao pitanje šefa Pokreta za građansku Suboticu **Jenőa Maglaija** za kakve je projekte namijenjeno 140 milijuna dinara u rashodovnoj stavci »planska dokumentacija«, a da pri tome o istoj nije iznio niti jedan konkretan detalj. Nije se Laban osvrnuo niti na pitanja istog kolege zašto je za zamjenu žarulja i održavanje javne rasvjete predviđeno 76 milijuna dinara (!) namjesto ranijih 20 do 30 milijuna; zašto je za park u Kireškoj ulici predviđeno 30 milijuna (!), što se predviđa raditi u ulicama Anke Butorac i Pazinskoj za 54 milijuna dinara (!) ili zašto je za doček 2019. predviđeno 4,8 milijuna dinara, kao što se ni riječju nije oglašio povodom primjedbi vijećnika Pokreta za građansku Suboticu **Józsefa Huzsvára** da su predviđenih 7,3 milijuna dinara za praćenje kakvoće zraka, vode i zemljišta, odnosno 800 tisuća dinara za pošumljavanje smiješno mali iznosi zbog kojih će nam priroda ispostaviti svoje račune.

Sitnice, detalji...? Da, u iznosu od preko 300 milijuna dinara. Plus prenijetih (neutrošenih) preko 400 milijuna za Narodno kazalište, te prigradske domove kulture i mjesne zajednice. A sitnice ponekad proračun znače. O »krupnicama« (investicije, zapošljavanja...) će lokalni mediji svakako svakodnevno izvještavati.

U takvoj situaciji dijelu subotičke javnosti, i to vjerojatno većinske, ostaje samo da se raduje najavi koju je Bogdan Laban javno obznanio.

Z. R.

Pola stoljeća diskoteke *Largo*

'70-tih

Ove se godine obilježava pola stoljeća od otvorenja prve subotičke diskoteke *Largo*. Dobro poznata i izuzetno posjećivana diskoteka okupljala je brojne subotičane osobito 70-ih i 80-ih godina prošlog stoljeća. *Largo* je s radom započeo 1968. godine da bi tijekom devedesetih radio isprekidano, a prestao je s radom 2000. godine. U čast *Larga* tijekom godine će biti organizirani tulum. Prvi tulum od četiri koja su planirana, održan je 1. siječnja u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*.

Ž. V.

2018.

5. siječnja 2018. **19**

Nekadašnji zbor *Odjek* iz Zemuna – 120. obljetnica

Hrvati su stoljećima nastojali sačuvati svoj identitet u Zemu-nu. I u prošlom stoljeću osnivanje su hrvatske udruge kao što su *Tomislav*, *Rodoljub*, *Odjek* koje su gašene, ali u ovo vrijeme ponovno osnovane. Danas Zajednica Hrvata u Zemu-nu ima svoje dvije sekcije: knjižnicu i čitaonicu *Ilija Okrugić* i pjevačku sekciju zbor *Odjek*, koja nastavlja tradiciju nekadašnjeg zbora *Odjek* osnovanog 1896. godine, koja je proslavila svoju 120. obljetnicu.

Hrvatsko pjevačko društvo *Odjek* je počelo rad s 51 pjevačem (od kojih je bilo 16 žena), 15 članova utemeljivača i 96 članova prinosnika. Zbor društva je od samog početka bio vrlo kvalitetan, jer su se u rad uključili mnogi bivši članovi njemačkog pjevačkog društva. Kako društvo nije imalo svoje prostorije, vježbalo se u stanu zborovođe Tropša, ali usprkos tomu već 1897. godine repertoar zbora se sastojao od čak 98 pjesama. Broj pjevača je 1901. godine dostigao 90 članova. Istovremeno, broj pomažućih članova je stalno rastao pa je u to vrijeme dostigao 200 što ukazuje privrženost zemunskih Hrvata društvu. S druge strane tome je doprinijelo to što je *Odjek* osim njegovanja pjesme, provodio i važnu kulturnu misiju među zemunskim Hrvatima, pa su pod njegovim okriljem kasnije nikli i Hrvatska čitaonica i Hrvatski sokol. Pri *Odjeku* su radile i tamburaška i kazališna sekcija, kao i mala knjižnica.

Tradaciju nekadašnjeg zbora *Odjek* danas nastavlja istoimena obnovljena sekcija u Zemu-nu, čiji članovi njeguju kulturu i tradiciju i čuvaju svoj identitet kroz izvođenje hrvatskih narodnih, domoljubivih i tradicionalnih pjesama.

.....

Rekonstrukcija Franjevačkog samostana u Baču

Usvibnju ove godine bit će točno tri godine kako su ispred ulaznih vrata u Franjevački samostan u Baču predstavnici Europske komisije u Srbiji, Ministarstva kulture i Pokrajinskog

tajništva za kulturu najavili ulaganje oko 890.000 eura u obnovu i rekonstrukciju samostana. Najavljeni radovi počeli su tek krajem 2016. godine, ali ih je već na samom početku zaustavilo loše vrijeme. Ipak trebali bi biti okončani za 17 mjeseci, a to je vrijeme kada se na građevinskim i zanatski radovima na samostanskoj zgradi, ali i istraživačkom dijelu bogate samostanske zbirke treba mnogo toga uraditi. Ovim obimnim radovima neće biti obuhvaćena sama crkva, koja će za sada ostati u stanju u kakvom jest.

Službeni datum početka radova na rekonstrukciji Franjevačkog samostana u Baču je 16. studeni 2016. godine. Taj datum ostat će upisan kao datum kada je počela realizacija Ugovora o izvođenju radova na revitalizaciji Franjevačkog samostana u Baču, koji će trajati 17 mjeseci. Za tih 17 mjeseci u Franjevačkom samostanu bit će riješeni prije svega komunalni problemi, kao što su kanalizacija, struja i sama sigurnost tog vrijednog kulturnog naslijeđa.

»Ti problemi, ali i dotrajaao krov, fasada bili su i naš motiv što smo se dugo borili da osiguramo sredstva i pristupimo jednoj obimnoj rekonstrukciji samostana. Znali smo da za tako obiman posao ne možemo osigurati novac iz proračuna Ministarstva kulture, pa smo se koncentrirali na financijere kao što je Europska unija. Tako smo se uključili u program koji se provodi od 2004. godine, a to je program tehničke potpore Savjeta Europe i Europske komisije za prostor jugoistočne Europe. Projekt *Vekovi Bača* koji smo radili bio je jedan od 26 projekata u cijeloj jugoistočnoj Europi. Bili smo visoko rangirani, ali nismo dobili sredstva. Nakon toga uslijedio je još jedan natječaj za sredstva koja su preostala i Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture je sudjelovao na tom natječaju, pobijedili smo i tako su osigurana sredstva za rekonstrukciju Franjevačkog samostana«, pojašnjava dr. sc. **Slavica Vujović**, voditeljica projekta Rekonstrukcije Franjevačkog samostana u Baču.

Sam natječaj tražio je da projekti budu koncipirani tako da sami po sebi budu održivi i imaju svoju svrhu i daju pozitivni efekt u zajednici.

Paralelno s radovima na obnovi istražuje se vrijedna i bogata samostanska zbirka. Dio materijala je već obrađen, a na tom poslu radili su etnolozi Etnološkog muzeja iz Beograda. Rezultat tog rada je izbor najvrjednijih primjeraka iz vrijedne samostanske zbirke koji će biti izloženi na postavci u prizemlju samostana u zapadnom krilu.

Predsjednik DSHV-a u programu Kongresa SAD

Na prijedlog Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država iz Beograda, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i narodni zastupnik **Tomislav Žigmanov** izabran je za sudionika iz Srbije Programa *Otvoreni svijet* (www.openworld.gov). Program podržava Kongres SAD-a, a osim Žigmanova iz Srbije sudjelovali su i još devet zastupnika Narodne skupštine Republike Srbije, članova iz vladajućih i političkih stranaka koje su u oporbi. Žigmanov je službeno u Sjedinjenim Američkim Državama boravio od 30. siječnja do 8. veljače.

Program *Otvoreni svijet* namijenjen je za »vodeće državne i javne ličnosti, iznimno aktivne u svojim područjima«, a podrazumijeva relativno kratke ali intenzivne programe posjete državnim institucijama Sjedinjenih Američkih Država. Osim što se dobiva Izbor tekstova svih relevantnih političkih i društvenih institucija američkoga društva, ovim desetodnevnom programom su predviđeni radni sastanci sudionika s visokim predstavnicima američke savezne vlade i vlada pojedinačnih država. Nakon boravka u Washingtonu, Tomislav Žigmanov će posjetiti i saveznu državu Ohajo i glavni grad Columbus, gdje će sudjelovati u lokalnim projektima i događanjima, a predviđeni su i sastanci s predstavnicima lokalne uprave, kulturnih i poslovnih krugova te lokalnim liderima iz zajednice.

.....

Donacija osječkog Rotary kluba HNV-u

Rotary club Osijek donirao je Hrvatskom nacionalnom vijeću 5.000 eura za osiguravanje udžbenika i druge potrebe u

nastavi na hrvatskom jeziku u Srbiji. Ugovor o donaciji potpisali su predsjednik Rotary kluba Osijek **Otmar Rubin** i predsjednik Vijeća **Slaven Bačić**.

Predstavници osječkog Rotary kluba su ovom prigodom upoznati sa životom Hrvata u Srbiji kao i s izazovima s kojima se ta zajednica susreće u provedbi svojih manjinskih prava, posebice u području obrazovanja. Uz predsjednika Bačića, o ovim temama govorili su predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnik u Skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov**, savjetnica predsjednika HNV-a za razvojne projekte **Jasna Vojnić** te članica Odbora HNV-a za obrazovanje **Dajana Šimić**.

Sredstva donirana hrvatskoj zajednici prikupljena su na prošlogodišnjem Božićnom koncertu u osječkom Hrvatskom narodnom kazalištu kojega je organizirao osječki Rotary club. Naime, osječki rotarijanci već 23 godine unatrag organiziraju taj koncert, a prošle je godine na njemu nastupila diva hrvatske glazbene scene **Josipa Lisac**.

Predsjednik Rotary kluba Osijek Otmar Rubin ističe kako ta organizacija ima različite vidove pomoći onima koji su potrebiti, držeći se prioriteta Rotary Internationala.

»Jedan od prioriteta je pomoć u obrazovanju, te potpomaganje pismenosti osnovnoškolske djece. Posebice nas zanimaju problemi onih dijelova populacije koji te probleme ne mogu riješiti sami. Već dvije i pol godine smo u kontaktu s našim prijateljima iz Hrvatskog nacionalnog vijeća. Stoga, nije trebalo puno da se hrvatska zajednica prepozna kao potrebita«, kazao je Rubin.

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić ukazuje na važnost ove donacije. »Rotary klub pomaže one koji su u potrebi. Drago nam je da su, u tom smislu, prepoznali potrebe djece koja se školuju na hrvatskom jeziku. Djeci su potrebni udžbenici iz kojih će raditi, a HNV u svojem proračunu nema dovoljno sredstava to financirati. Potpora je značajna i zbog toga što se o vojvođanskim Hrvatima općenito zna vrlo malo u Hrvatskoj, a posebice o našim problemima u obrazovanju«, kazao je Bačić.

Suradnja između osječkih rotarijanaca i Hrvatskog nacionalnog vijeća će biti nastavljena. Ona bi podrazumijevala potporu u vidu stipendiranja studija određenog broja Hrvata iz Srbije na osječkom sveučilištu *Josipa Jurja Strossmayera*.

Prvi autorski udžbenik – *Glazbena škrinjica*

Iako obrazovanje na hrvatskom jeziku u Srbiji prate pojedini problemi (o čemu smo nerijetko pisali u našem tjedniku), kada je riječ o toj temi početkom godine stigla je dobra vijest – završeni su prvi autorski udžbenici za potrebe te nastave. Riječ je o udžbenicima za nastavni predmet glazbena kultura za prva četiri razreda osnovne škole, koji nose ime *Glazbena škrinjica*. Ovi su udžbenici nastali kao rezultat trojnog sporazuma – memoranduma između Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Zavoda za udžbenike i Hrvatskog nacionalnog vijeća. Na njima je radio tim autora iz hrvatske zajednice kojega su činili profesorica glazbe **Mira Temunović**, profesor glazbe **Vojislav Temunović**, glazbena suradnica **Tamara Štricki-Seg** i diplomirana pedagoginja **Margareta Uršal**. Lektorica je bila diplomirana žurnalistica **Željka Zelić**, ilustratorica je bila **Milijana Stamenković**, a grafički urednik je **Vlado Pataki**.

Kako bi svečano obilježili ovo postignuće, Hrvatsko nacionalno vijeće je organiziralo predstavljanje spomenutih udžbenika koje je održano u Gradskoj knjižnici u Subotici. Po riječima koordinatore projekta izrade udžbenika i djelatnice HNV-a **Jasne Vojnić** ovim postignućem hrvatska je zajednica napravila kvalitativni skok u domeni izrade udžbenika.

»Dosad su se u nastavi koristili puki prijevodi, a ovo je prvi puta da se izrađuju autorski udžbenici čime pokazujemo da smo kao zajednica zreli napraviti jedan novi korak i krenuti u ove vode«, rekla je Vojnić.

Voditeljica Odjela Zavoda za udžbenike u Novom Sadu **Romanca Jovanović** je podsjetila kako taj Odjel ima višedesetljetno iskustvo u izradi udžbenika na jezicima nacionalnih zajednica. U svezi izrade prvih udžbenika na hrvatskom jeziku, istaknula je i dobru suradnju s timom HNV-a.

Obilježen blagdan sv. Josipa, praznik Hrvata u Srbiji

Prije 330 godina, odlukom Hrvatskog sabora iz 1687., sveti Josip je postao nebeski zaštitnik hrvatskog naroda. Njegov blagdan, kao jedan od svojih četiri praznika, a prema odluci Hrvatskog nacionalnog vijeća iz 2005., slavi i hrvatska zajednica u Srbiji. Svetom misom u Franjevačkoj crkvi te svečanom akademijom u Velikoj vijećnici Gradske kuće ovaj je praznik obilježen prošloga četvrtka u Subotici, okupivši pripadnike hrvatske zajednice iz različitih dijelova države.

Predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** je u svojem govoru pozvao Hrvate u Srbiji da hrabro koriste svoja manjinska prava. On je pripadnike zajednice pozvao da djecu upisuju u hrvatske odjele, čitaju i gledaju hrvatske medije, čitaju knjige ovdašnjih hrvatskih nakladnika, inzistiraju na izdavanju dvojezičnih dokumenata, sudjeluju u radu hrvatskih udruga... Bačić je također izrazio nadu u pozitivno rješavanje otvorenih pitanja s kojima se ovdašnji Hrvati susreću – uz napomenu da ih hrvatska zajednica neće moći rješavati sama, zbog teškoća u partnerskom dijalogu s vlastima, već da će joj u tome biti potrebna pomoć Hrvatske.

Milan Bošnjak iz Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske je kazao kako Hrvatska na poseban način brine o potrebama, položaju i interesima Hrvata u Srbiji. »Ove su godine sredstva koje Vlada RH, preko Državnog ureda, a onda u suradnji s Veleposlanstvom RH u Beogradu, namjenjuje za programe i projekte hrvatskih udruga povećana za 70 posto. Nadam se da će se to vidjeti i na pojačanim aktivnostima koje će se moći realizirati«, rekao je Bošnjak. Veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Gordan Markotić** pozvao je sve hrvatske udruge i pojedince širom Srbije na daljnje učvršćivanje zajedništva unutar toga korpusa.

Odbor Hrvatskog sabora i susret s predsjednikom Hrvatskoga sabora

Odbor Hrvatskoga sabora za Hrvate izvan Republike Hrvatske održao je sjednicu na temu *Hrvatska manjina u Srbiji: položaj i perspektive*.

Predsjednik Odbora **Božo Ljubić** otvarajući sjednicu istaknuo je da položaj Hrvata u Srbiji nije na zadovoljavajućoj razini, a kao probleme je izdvojio ostvarivanje manjinskih prava iz područja obrazovanja u kontekstu zakonske obveze koju Srbija ne poštuje, rješavanje radno-pravnog statusa nastavnika iz Hrvatske, nedovoljnu zastupljenost predstavnika hrvatske zajednice u tijelima državne vlasti kao i tzv. bunjevačko pitanje.

»Okupili smo se s ciljem da ova pitanja rasvijetlimo sa svih aspekata kako bi institucije Hrvatske s odgovarajućim institucijama Srbije pristupile rješavanju pitanja položaja ove manjine u Srbiji«, rekao je Ljubić uz zaključak da navedena pitanja sigurno opterećuju odnose dviju država te da ih treba rješavati i radi europske stabilnosti. Ljubić je rekao i da bi rješavanjem manjinskih pitanja Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj oni na taj način postali katalizator dobrih odnosa. Predsjednik Odbora za vanjsku politiku **Miro Kovač** rekao je da Srbija mora početi poštivati vlastiti Ustav i potpisane međunarodne ugovore među kojima je i bilateralni sporazum o međusobnoj zaštiti manjina. Državna tajnica Ministarstva vanjskih i europskih poslova **Zdravka Bušić** izrazila je zadovoljstvo što su se kontakti s predstavnicima hrvatske manjine u Srbiji intenzivirali, te je zaključila kako se u pregovaračkom razdoblju ulaska Srbije u Europsku uniju treba i može učiniti puno na korist hrvatske manjine u Srbiji, na čemu je Ministarstvo vanjskih i europskih poslova već puno toga i uradilo.

Istom prigodom predsjednik Hrvatskoga sabora **Božo Petrov** službeno je primio predsjednika DSHV-a **Tomislava Žigmanova** i predsjednika Hrvatskoga nacionalnog vijeća **Slavena Bačića**.

Žigmanov i Bačić detaljno su upoznali prvog čovjeka zakonodavne vlasti u Hrvatskoj Božu Petrova s najvažnijim značajkama društvenoga položaja hrvatske zajednice u Srbiji, s aktivnostima koje DSHV i HNV čine glede ostvarivanja interesa i prava Hrvata

u Srbiji, s problemima i izazovima s kojima se na tom planu suočavaju, kao i očekivanjima koja imaju od institucija i tijela vlasti Hrvatske. Predsjednik Hrvatskoga sabora očitovao je veliko zanimanje za položaj Hrvata u Srbiji te iskazao uvjerenje da će on osobno, Hrvatski sabor, kao i drugi dijelovi vlasti Hrvatske nastaviti dalje pozorno pratiti probleme s kojima se suočavaju Hrvati u Srbiji, te i nadalje odlučno inzistirati da se oni riješe na pozitivan način.

Dokumentarni film *Pisme, bande, ljudi*

Prigodom jednog redakcijskog sastanka, glavna urednica *Hrvatske riječi* **Jasminka Dulić** predlaže novinaru ovog tjednika **Zlatku Romiću** da napiše tekst o tamburašima subotičkog kraja. Prihvativši se zadatka, on kreće u potragu za sugovornicima. Istražujući temu, dopijeva do nekadašnjih ili sadašnjih tamburaša koji nam govore o svojem radu, ujedno iznoseći i zanimljive detalje o osobama, događajima, običajima, društvenom kontekstu, a sve vezano za subotičku tamburašku priču. Ukratko je ovo prepričani scenarij dokumentarnog filma/serije redatelja **Branka Ištvančića** *Pisme, bande, ljudi* koji je subotičku premijeru imao u utorak u Velikoj vijećnici Gradske kuće.

Serijal ima tri epizode od po 30 minuta, a sniman je na području grada Subotice i okolice u ožujku, travnju i rujnu prošle godine u produkciji Uredništva emisije Pučke i predajne kulture produkcijskog odjela kulture, Hrvatske radio televizije (HRT). O tamburašima od prije 70-ak godina do danas, na svoj pitki i humorom protkani način u filmu govori narator Zlatko Romić, pa se u priču, osim imena, nenametljivo, ali značajno upliće društveni kontekst, situacije i običaji koji oslikavaju vrijeme u kojem su tamburaši i *bande* imali različite uloge. Kroz sjećanja dr. **Josipa Stantića**, **Stipana Bašića Škarabe**, **Stipana Prčića Baće**, **Marka Benčika**, **Stipana Jaramazovića**, **Stevana Nikolića**, **Antuna Letića Nuneta**, **Vojislava Temunovića**, **Mire Temunović** i **Marinka Piukovića** gledatelji su s uživanjem pratili priču o *crnim* (romskim) i *bilim* (bunjevačkim) tamburaškim *bandama* isprepletenu s mnoštvom fotografija i starih filmskih zapisa.

Veleposlanik SAD-a u HNV-u

U okviru dvodnevnog posjeta Subotici veleposlanik Sjedinjenih Američkih Država **Kyle Randolph Scott** sastao se u petak, 12. svibnja, s predstavnicima hrvatske nacionalne manjine. Veleposlanik Scott se u Hrvatskom nacionalnom vijeću sastao s predsjednikom Vijeća **Slavenom Bačićem** i predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, vijećnikom gradske skupštine Subotice i republičkim zastupnikom **Tomislavom Žigmanovim**.

Američki diplomat se ovom prigodom bolje upoznao s problemima hrvatske zajednice, aktivnostima HNV-a i o europskom putu Srbije i potpori HNV-a da Srbija postane punopravna članica EU.

Kao zaključak susreta, Scott je rekao kako HNV može biti dobra spona u unaprjeđivanju odnosa između Hrvatske i Srbije. Da manjine trebaju i moraju biti most između dviju država smatra i predsjednik HNV-a Bačić, potvrđujući dobru suradnju HNV-a sa Srpskim narodnim vijećem iz Zagreba. Međutim, Bačić kaže da na otvaranje tog mosta često loše utječu problemi nastali između samih država.

Veleposlanik SAD-a je rekao da su zakoni za manjine u Srbiji dobro uređeni, ali da oni često ostaju samo na papiru i da je bolje pitanje kako se oni implementiraju.

»Ne može se reći da su odnosi između dvije države dobri dok manjine ne kažu da je tako. One to najbolje osjećaju, kako manjina u Srbiji tako i manjina u Hrvatskoj«, rekao je Scott.

Predsjednik HNV-a istaknuo je da je za Hrvate u Srbiji posebno značajno provođenje bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina, što je konkretizirao zahtjevom da se ukine izborni cenzus i uvedu zajamčeni mandati u predstavničkim tijelima, odnosno da im se omogući političko predstavljanje na svim razinama.

»Nije nam cilj da u Parlamentu budemo zato što to volimo, već smatramo da bismo tako bili uključeni u proces odlučivanja o pitanjima koja se tiču manjina«, rekao je Bačić i dodao da bi do poboljšanja odnosa države Srbije i hrvatske nacionalne manjine došlo kada bi postojao iskren i partnerski dijalog s vlastima.

Maturanti Gimnazije i Politehničke škole

Srednjoškolsko obrazovanje maturalom večeri završili su učenici subotičke Gimnazije **Svetozar Marković** i Politehničke škole. Među maturantima ovih škola bilo je i učenika iz dva hrvatska odjela – opći smjer u Gimnaziji i tehničar tiska/fotograf u Politehničkoj školi. Od 24 maturanta koji su nastavu pohađali na hrvatskome jeziku – 16 ih je išlo u Politehničku školu, a 8 u Gimnaziju.

Psihologinja škole **Aleksandra Radulović-Zelenika** rekla je da se u odjeljenju izvjestan broj učenika izuzetno zalagao, puno učio i radio, a također i da je postojao i onaj dio razreda koji se zadovoljavao prolaznim ocjenama. »Smatram da su izrasli u osobe koje će uspjeti realizirati započete ciljeve i usmjeriti se k radu i napredovanju«, rekla je ona.

Među učenicima koji su išli na republička natjecanja iz područja rada kemije, nemetala i grafičarstva najuspješniji su bili **Tijana Stajić, Aleksandar Lacko i Aleksandar Sabo**. Učenik **Nemanja Dimić** bio je aktivan u radu dramske sekcije u školi.

Daljnje školovanje planira nastaviti većina učenika, i to na Sveučilištu u Novom Sadu na Fakultetu tehničkih znanosti i Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, na Visokoj školi strukovnih studija za obrazovanje odgojitelja i trenera i Visokoj tehničkoj školi strukovnih studija u Subotici.

Razrednik gimnazijalaca, profesor tjelesnog odgoja **Aleksandar Barašić Huba** o svojim učenicima ima samo riječi hvale. »Oni su dobra djeca, dobri ljudi i dobri učenici«, rekao je Barašić Huba i dodao da se učenici nisu susretali s većim problemima u školi, osim što im je nekada bilo teško jer ih je bilo malo u razredu. Tijekom protekle četiri godine na natjecanjima se istaknuo **Hrvoje Benčik** iz matematike i **Ana Dulić i Maja Andrašić** iz natjecanja recitatora. Također je veći dio razreda često sudjelovao na školskim priredbama. Svi maturanti planiraju nastaviti školovanje. Jedna učenica želi upisati primijenjenu kemiju na Sveučilištu u Zagrebu, a ostali žele na novosadskom sveučilištu studirati grafički dizajn, stomatologiju, glumu, Pedagoški, Poljoprivredni fakultet i Visoku tehnološku školu u Subotici.

Praznik hrvatske zajednice u Srbiji – Dan rođenja biskupa Ivana Antunovića

Devetnaesti lipnja – dan rođenja stožerne osobnosti narodnoga preporoda među Hrvatima u južnoj Ugarskoj **Ivana Antunovića** (1815. – 1888.), jedan od četiriju praznika hrvatske zajednice u Srbiji. Budući da je biskup Antunović duhovno i materijalno pomagao školovanje brojnih, osobito siromašnih, učenika, ovaj praznik hrvatska zajednica posvećuje upravo učenicima koji se danas školuju na hrvatskom jeziku. Svečana akademija u povodu ovog praznika, održana prošloga petka u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, bila je prigoda da se najuspješnijim učenicima čestita uz nagrade za rezultate koje su ostvarili tijekom protekle školske godine.

Nagrade su učenicima dodijeljene u više kategorija: za uspjehe na općinskim, zonskim, pokrajinskim i republičkim natjecanjima iz različitih predmeta, za rezultate u grupnim natjecanjima te za skroz odličan uspjeh. Ovogodišnju svečanu akademiju u čast učenika koji se školuju na hrvatskom jeziku pratile su i dvije novine. Prva je nagrada *Crvena kravata* koja se dodjeljuje učeniku/učenici generacije na hrvatskom jeziku u protekloj školskoj godini, a druga je nagrada nastavnicima za svoj mentorski rad. Učenica OŠ *Matko Vuković* **Anamaria Tumbas** postala je prvom dobitnicom nagrade *Crvena kravata*, a nagrade za mentorski rad primili su nastavnici **Nevenka Tumbas**, **Branko Stantić** i **Zlatko Neorčić**.

Obilježena 215. obljetnica naseljavanja Hrvata u Radojevo

Onima koji poznaju povijest i sadašnjost Hrvata u Srbiji nije stran podatak da je ta zajednica dosta disperzirana. O Hrvatima u Bačkoj i Srijemu, gdje je i broj pripadnika ove etničke

skupine najveći te u smislu tzv. manjinskoga života najorganiziraniji, najviše se zna i čuje u javnosti. O drugima slabije. Jedna od tih manje poznatih zajednica su i Hrvati u srednjem Banatu, odnosno Radojevu, Boki i Neuzinu. Ovoj zajednici, inače, povijesno pripadaju i Hrvati u selu Keča, koje se danas nalazi »preko puta« u susjednoj Rumunjskoj.

A 30. lipnja, za Hrvate u selu Radojevu (nekadašnjoj Klariji), bio je, kako i sami ističu, poseban dan jer je obilježena 215. obljetnica od naseljavanja njihovih predaka u to mjesto. U čast obljetnice blagoslovljen je novopodignuti križ u dvorištu katoličke crkve sv. Urbana, uz program koji je podrazumijevao i obilazak već spomenute, te Srpske pravoslavne crkve sv. Nikole u tom selu, prigodno predavanje o naseljavanju Hrvata u taj kraj, te nastup folkloraca mjesnog KUD-a *Dobrivoje Putnik*. Organizacijski odbor ove manifestacije činili su župnik **Tibor Király**, dr. **Gaja Pozojević**, »alfa i omega« radojevačke zajednice Hrvata i Mjesna zajednica Radojevo.

Za ovu prigodu podignut je i novi križ u dvorištu crkve uz koji i mesingana spomen ploča s natpisom *U spomen na 215. godišnjicu naseljavanja Hrvata u Radojevo (Klarija) 30. 6. 2017.* koju je donirao ZKVH. Izradu novopostavljenog križa financirao je **Tomislav Žigmanov** osobno.

»Ovo je naša potpora očuvanju sakralne baštine ovdašnjih Hrvata, trajni spomenik našega postojanja na ovim prostorima. Na jesen ove godine bit će obilježeno i 250 godina od dolaska Hrvata u Starčevo. U cilju obnove radojevačke crkve sv. Urbana pokušat ćemo lobirati u lokalnim i regionalnim samoupravama u Hrvatskoj, s prostora s kojih su Hrvati prije više od dva stoljeća došli u srednji Banat. To su mjesta u Sisačko-moslavačkoj županiji. Bit ćemo i logistička podrška ako dođe do IPA projekta kojim se crkva također želi obnoviti«, kaže Žigmanov.

Plenković – Bačić – Žigmanov

Položaj i status hrvatske nacionalne manjine prioritetno je pitanje za Vladu Hrvatske te će se suradnjom i na političkoj razini inzistirati na zaštiti svih prava utvrđenih sporazumima sa Srbijom, priopćeno je iz Vlade o sastanku premijera **Andreja Plenkovića** s predstavnicima hrvatske manjine koji je održan krajem lipnja. Plenković je s predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnikom u Skupštini Srbije **Tomislavom Žigmanovim**, te s predsjednikom Hrvatskoga nacionalnog vijeća **Slavenom Bačićem** razgovarao o položaju Hrvata u Srbiji, problemima i izazovima s kojima se susreću, priopćeno je nakon sastanka u Banskim dvorima.

»Nastavili smo s praksom redovitih susreta s najvišim nositeljima vlasti u Hrvatskoj na kojima razmjenjujemo informacije o temama koje su važne za život hrvatske zajednice u Srbiji. To su pitanja koja se odnose na društveni položaj hrvatske zajednice u Srbiji, te na probleme s kojima se suočavamo u ostvarivanju naših legitimnih interesa, napose kada je riječ o manjinskim pravima, te našim očekivanjima od Hrvatske. Tim prije je za nas ovaj susret bio značajan jer se dogodio neposredno prije dolaska predsjednika Srbije u Dubrovnik. Također važnim držimo što smo imali priliku predstaviti se novoizabranoj ministrici vanjskih i europskih poslova Hrvatske **Mariji Pejčinović-Burić**, te dogovoriti okvire za suradnju«, kaže Žigmanov za naš tjednik. Položaj i status hrvatske nacionalne manjine prioritetno je pitanje za hrvatsku Vladu, te će suradnjom i na političkoj razini inzistirati na zaštiti svih prava utvrđenih sporazumima sa Srbijom, navodi se u priopćenju.

Obilježena 27. obljetnica DSHV-a

Najstarija i danas jedina aktivna politička stranka u Srbiji s hrvatskih predznakom – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, obilježila je svoju 27. obljetnicu postojanja i djelovanja, svečanošću koja je održana na dan osnivačke skupštine 15. srpnja u Domu DSHV-a u Subotici. Osim članova i simpatizera DSHV-a iz mjesta u Bačkoj i Srijemu u kojoj ta stranka ima svoje mjesne odbore ili podružnice, proslavi obljetnice prisustvovali su i dužnosnici iz Hrvatske, među kojima i **Ivan Šuker**, saborski zastupnik i specijalni izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora.

Predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** je u svojem govoru podsjetio kako je ta stranka zaslužna za brojna postignuća koja je hrvatska zajednica u Vojvodini od 1990-ih godina ostvarila. Po njegovim riječima, DSHV se prepoznavao, a i danas se prepoznaje, po stalnoj zauzetosti za dostojanstvo i ravnopravnost Hrvata u Vojvodini. Kao najvažije ciljeve djelovanja stranke Žigmanov je, među ostalim, naveo zalaganje za sudjelovanje u donošenju političkih odluka što podrazumijeva institut zajamčenih mandata, jednake mogućnosti sudjelovanja u javnom životu i zapošljavanju, osobito u društvenim institucijama i javnim ustanovama, te kvalitetu uvjeta života u naseljima u kojima Hrvate žive.

Saborski zastupnik i specijalni izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora **Ivan Šuker** je istaknuo kako Hrvatska neće odustati od zahtjeva da se političkim predstavnicima hrvatske manjine osiguraju zajamčeni mandati u republičkoj Skupštini, sukladno modelu koji se u slučaju nacionalnih manjina provodi u Hrvatskoj. »Budite sigurni da će Hrvatska kao članica Europske unije iskoristiti mogućnost da s određenim sredstvima koja su za prekograničnu suradnju, kao što to Mađarska radi za mađarsku manjinu ovdje, iskoristiti svoje pravo da na isti način pomogne Hrvatima u Vojvodini. Budite sigurni da mislimo na vas«, poručio je Šuker. Veleposlanik Hrvatske u Beogradu **Gordan Markotić** je naveo kako postoji još dosta otvorenih pitanja u bilateralnim odnosima Hrvatske i Srbije, ali i izrazio nadu u njihovo rješavanje. Novi župan Osječko-baranjske županije **Ivan Anušić** je u svojem obraćanju najavio konkretnu potporu Hrvatima u Vojvodini.

Održana središnja svečanost Dužijance

Obilježena je središnja proslava žetvene svečanosti bunjevačkih Hrvata u Subotici i okolici – *Dužijanca*. Ova, 106. po redu manifestacija *Dužijance*, koja je započela još u travnju blagoslovom žita na Markovo i potom nastavljena nizom programa, svoj vrhunac doživjela je euharistijskim slavljem u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske 13. kolovoza.

Misnom slavlju prethodio je ispraćaj bandaša **Luke Gabrića** i bandašice **Ane Ivanković Radak** iz kolijevke *Dužijance*, crkve sv. Roka gdje je bandaškom paru te svim ostalim seoskim bandašima i bandašicama kao i *najlipčim* pratiocima bandaškog para blagoslov podijelio mons. dr. **Andrija Anišić**, župnik ove župe i predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanca* – udruge koja je i organizator ove manifestacije.

Zbog loših vremenskih uvjeta ove godine izostala je svečana povorka kroz grad sudionika *Dužijance* odjevenih u narodne nošnje, a bandaš i bandašica predali su kruh od novoga žita gradonačelniku **Bodganu Labanu** u katedrali-bazilici.

Nakon što je primio kruh i pokazao ga na sve četiri strane svijeta, gradonačelnik Laban je pohvalio veliki broj mladih uključenih u *Dužijancu* i istaknuo da je to jedna od najbitnijih manifestacija u Subotici. »Sudjelovanje velikog broja mladih u svih 30 događaja vezanih za ovogodišnju *Dužijancu* istovremeno i raduje i nagovještava da će ova žetvena svečanost još dugo biti jedna od najbitnijih manifestacija u našem gradu«, rekao je Laban i dodao da bi *Dužijanca* kao svetkovina dostojanstva, ponosa i zahvalnosti uvijek trebala predstavljati simbol zajedništva. Laban je govorio i o nekadašnjoj važnosti risa za život te same manifestacije za turističku promociju Grada.

Tamburaška večer događaj je kojim je započela središnja proslava *Dužijance* i jedini kojem vremenske (ne)prilike nisu onemogućile održavanje na otvorenom prostoru. Uz neizostavne zvuke tamburice, posjetiteljima su predstavljeni ovogodišnji bandaš i bandašica te izabrana tri para njihovih pratilaca – **Dario Tumbas** i **Marija Gabrić**, **Luka Prčić** i **Olivera Pinter** te **Ivan Ivanković Radak** i **Ivana Poljaković**.

Kompletirani udžbenici za osnovnu školu

Učenici koji osnovnu školu pohađaju na hrvatskome jeziku, nakon 15 godina od početka odvijanja nastave ovoga tipa u Srbiji, započet će prvi puta školsku godinu sa svim potrebnim udžbenicima. Od prvog do osmog razreda u uporabi je 100 udžbenika i radnih bilježnica koji su prevedeni sa srpskog jezika ili posebno izrađeni za određene nastavne predmete.

Za svaki razred i svakog učenika, kao i svih proteklih godina, Hrvatsko nacionalno vijeće osiguralo je besplatne komplete udžbenika, što je u velikoj mjeri potpomoglo kućni proračun obitelji čija djeca nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku. Početak školske 2017./18. godine, osim kompletiranih udžbenika za osnovnu školu, obilježit će i prvi koraci/pregovori u izradi srednjoškolskih udžbenika.

U osnovnoj školi u uporabi je 61 udžbenik i 39 radnih bilježnica, odnosno 100 udžbenika od kojih su 33 autorska i 67 prijevodi sa srpskih izdanja. Savjetnica predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća za razvojne projekte hrvatske zajednice u Srbiji **Jasna Vojnić** ističe da je do potpisivanja trojnog sporazuma – memoranduma između HNV-a, Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja i Zavoda za udžbenike, HNV svojim resursima i uz pomoć Hrvatske izradio 84 udžbenika te da je otkako je Srbija preuzela financiranje izrađeno 23 udžbenika. Ona navodi i da je HNV uspio osigurati sredstva za kupnju svih osnovnoškolskih udžbenika, tj. da je projektima osigurano 2,2 milijuna dinara.

Osim prvog autorskog udžbenika za predmet glazbena kultura – *Glazbena škrinjica*, proteklih godinu dana izrađeno je i šest nacionalnih dodataka za predmete Svijet oko nas za prvi i drugi razred, Priroda i društvo za treći i četvrti razred, Geografija za osmi razred i Likovna kultura za peti, šesti, sedmi i osmi razred koji se u školskim klupama očekuju do kraja kalendarske godine te nacionalni dodatak za Povijest za peti i šesti te sedmi i osmi razred koji bi učenici trebali dobiti do kraja školske godine, kako tvrdi dopredsjednica Odbora za obrazovanje HNV-a **Margareta Uršal**.

15 godina leksikona

Najnoviji, 13. svezak *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* predstavljen je u petak, 22. rujna, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Ovaj svečani događaj priredilo je Hrvatsko akademsko društvo u povodu 15 godina od početka rada na *Leksikonu* i 10 godina od dodjele priznanja *Pro urbe*.

»Ovo je i dalje ostao jedini leksikografski projekt u gradu. Mišlim da smo u priličnoj mjeri uspjeli poboljšati kvalitetu onoga što radimo, što je malo usporilo proces izrade *Leksikona*. Obradili smo veliki broj osoba (i onih mlađih), što nas razlikuje od dru-

gih sličnih leksikografskih projekata kod kojih se obično stavlja donja granica za živuće osobe. Primjerice, kod *Hrvatskog bibliografskog leksikona* i *Srpskog biografskog rečnika* granica je 1945. godina, odnosno u njih ne ulaze osobe rođene poslije te godine. Mi u naš *Leksikon* uvrštavamo i aktivne i zaslužne suvremenike», ističe njegov glavni urednik dr. **Slaven Bačić**. On je ovom prigodom podsjetio kako se 2002. godine počelo intenzivnije razgovarati o ideji oko pisanja *Leksikona*, okupljati suradnike, prikupljati potencijalne teme, upoznavati stručna i najšira javnost u Vojvodini, Hrvatskoj i Mađarskoj. Kao rezultat toga sastavljen je abecedarij od preko tri tisuće natuknica i prvi pilot svezak *Leksikona* koji je obradio slovo A izašao je 2004. godine. Najnoviji broj *Leksikona* predstavio je redoviti profesor Pravnog fakulteta u Osijeku u mirovini dr. **Josip Vrbošić**, navodeći kako je on veoma važan i, po njegovom mišljenju, na određeni način predstavlja novost spram dosadašnjih brojeva. Trinaesti svezak, koji obrađuje pojmove koji počinju slovima Ko i Kr sadrži 180 članaka koje je napisalo 57 autora. U pogledu osoba, najzastupljenija su prezimena Kopilović i Kopunović, a potom i Kovač, Kovačić, Krmpotić, Križanović.

O značaju *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* i o tome što on predstavlja u kontekstu ukupne kulturne situacije Hrvata u Vojvodini govorio je v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**, jedan od pokretača ovog značajnog projekta.

»Broj i vrsta sadržaja koji se vežu uz hrvatsku zajednicu, bilo iz prošlosti, bilo iz sadašnjosti, u ogromnom su broju povećani. To znači da se slika nas samih, o nama samima povećala, obogatila, postala je cjelovita. Sada ne možemo reći da poznajemo samo

povijest subotičkih Hrvata već s ponosom možemo istaknuti da znamo ono što je vezano uz Hrvate i iz drugih dijelova Bačke, dijelova Mađarske, vezano ne samo uz bunjevačke Hrvate, već i šokačke.

Održana manifestacija *Srijemci Srijemu*

Središnja manifestacija hrvatskih srijemskih udruga *Srijemci Srijemu*, koja je u subotu, 16. rujna, održana u Kulturnom centru u Staroj Pazovi, još jednom je potvrdila da je ideja pokrenuta prije pet godina s ciljem povezivanja srijemskih udruga i prezentiranja hrvatske kulturne baštine ispunila i više od očekivanog. Sada se sa sigurnošću može reći da je, kako u organizacijskom smislu tako i po kvaliteti izvedbe programa i broju sudionika, manifestacija dostigla zavidnu razinu, što su potvrdili i sudionici programa i gledatelji te večeri.

Pokrovitelj i organizator manifestacije *Srijemci Srijemu* su bili

Hrvatsko nacionalno vijeće, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i domaćin HKPD *Tomislav* iz Golubinaca. Omladinski tamburaški orkestar, inače dobitnik više prestižnih plaketa i priznanja, sa svojim solistima, otvorio je manifestaciju: »Drago mi je da se ova manifestacija održava i da je iz godine u godinu sve uspješnija i nadam se da će ona imati dugu tradiciju. Također mi je drago što se *Srijemci Srijemu* ove godine održavaju u sklopu obilježavanja naše veoma važne manifestacije koju čuvamo i njegujemo u spomen na našeg istaknutog člana, a to su *Večeri i noći Ilje Žarkovića Žabara*«, istaknuo je predsjednik HKPD-a *Tomislav* **Vlatko Čačić**.

Pola milijuna eura za rodnu kuću bana Jelačića

Hrvati u Srbiji su od predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića** na dan rođenja bana Jelačića, 16. listopada, saznali kako će Hrvatskom nacionalnom vijeću biti uplaćeno pola milijuna eura za uređenje kuće bana **Josipa Jelačića** u Petrovaradinu. »Na ovaj važan dan za Hrvate htjeli smo pokazati kako držimo do onoga što smo rekli. Mislim da se Srbi i građani Srbije time trebaju ponositi«, rekao je Vučić na zajedničkoj konferenciji za novinare s predsjedavajućim Predsjedništva BiH **Draganom Čovićem** održanoj u Beogradu. Na istoj konferenciji poručio je da je Srbija spremna za trilateralni susret s Bosnom i Hercegovinom i Hrvatskom.

Gradonačelnik Novog Sada **Miloš Vučević** potvrdio je da će sve radove na rodnoj kući bana Jelačića financirati Srbija, te je kazao da je Grad Novi Sad poduzeo konkretne korake, tako da je Zavod za zaštitu spomenika kulture već stupio u kontakt sa svim suvlasnicima u tom objektu kako bi se ishodovala neophodne suglasnosti i dozvole za izvršenje radova. Predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** je rekao da se vrlo skoro očekuje uplata sredstava kojima će se vršiti otkup i uređenje kuće prema projektu HNV-a i HKPD-a *Jelačić* i da će HNV postati vlasnik objekta koji će se koristiti za potrebe hrvatskih udruga u Petrovaradinu i Novom Sadu, kao i za područni ured HNV-a.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** kaže kako su Hrvati u Srbiji s velikim zadovoljstvom primili informaciju o osiguranju potrebnih, obimom nemalih, financijskih sredstava iz državnoga proračuna za obnovu rodne kuće bana Jelačića.

300. obljetnica franjevačke rezidencije u Subotici

Franjevačka rezidencija sv. Mihovila u Subotici 2017. godine obilježila je 300 godina od osnivanja. Tijekom proslave

obljetnice organizirano je nekoliko događaja u vidu znanstvenih skupova, predavanja i umjetničkih večeri, a središnji dio programa bio je znanstveni skup održan u utorak, 3. listopada, na temu *300. obljetnica franjevačke rezidencije sv. Mihovila u Subotici*. Istoga dana, kao kruna obilježavanja obljetnice, priređena je velika liturgijska proslava uoči blagdana sv. Franje, a prikazan je i obred preminuća ovoga sveca.

Prema riječima gvardijana franjevačkog samostana fra **Zdenka Grubera** obilježavanje ovoga događaja važno je za cijeli grad, jer su franjevci u XVIII. stoljeću bili promotori i središte obnove u graditeljstvu, umjetnosti, obrazovanju, administraciji i dušobrižništvu.

U franjevačkom samostanu djeluju tri franjevca. Iako ih je toliko bilo i prije tri stoljeća, kada je rezidencija osnovana i kada je prostor na kojemu su djelovali imao značajno manje stanovnika, oni danas pastoral vrše na dva jezika: hrvatskome i mađarskome, a pored svakodnevnih služenja misa, ispovijedi i molitvenih susreta za djecu, mlade i odrasle, surađuju i s drugim vjerskim zajednicama.

U okviru međunarodnog znanstvenoga skupa održanog u Pastoralnom centru Subotičke biskupije *Agustinianum* desetak predavača iz Srbije, Hrvatske i Mađarske govorilo je o povijesnim prilikama u kojima su franjevci djelovali na prostoru Subotice (prvenstveno do 1759. kada je rezidencija postala samostan), ali i o rezultatima njihova rada te što se od njih dalje očekuje.

Jedan od organizatora obilježavanja obljetnice, predsjednik Hrvatskog dokumentacijsko-istraživačkog centra mr. **Bela Tonković** govorio je o razvitku franjevačke redovničke obitelji u tzv. Rezidencijalnom razdoblju (1717. – 1759.), te njihovom značaju u razvitku školstva u Subotici.

»Na kapitularnoj skupštini u Segedinu osnovana je 4. srpnja rezidencija franjevaca u Subotici, što znači da od tada franjevci stalno borave u gradu. Za prvoga poglavara imenovan je **Jeronim Gubanović** rodom iz Ludoša, a pri osnutku rezidencije u njoj je živjelo tri svećenika redovnika. Njihov broj se vremenom povećavao, a zbog veličine prostora na kojemu su djelovali nisu svi ni živjeli u samostanu, već po novoosnovanim župama«, rekao je mr. Tonković.

Sastanak Plenkovića s Bačićem i Žigmanovim

Premijer Hrvatske **Andrej Plenković** rekao je u razgovoru s predstavnicima hrvatske manjine u Srbiji da je njihov položaj prioritetno pitanje za hrvatsku Vladu i naglasio da će se od Srbije tražiti ispunjenje svih preuzetih obveza. Sastanak je održan u sjedištu Vlade u Zagrebu, a kao predstavnike hrvatske nacionalne manjine Plenković je primio predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnika u Skupštini Srbije **Tomislava Žigmanova** te predsjednika Hrvatskoga nacionalnog vijeća **Slavena Bačića**, a sastanku je prisustvovala i potpredsjednica Vlade i ministrica vanjskih i europskih poslova **Marija Pejčinović Burić**.

»Susret na kojem smo bili prije svega je nastavak dogovorene redovite komunikacije s Vladom Hrvatske. U tom smislu informirali smo premijera Plenkovića i Mariju Pejčinović Burić o napretku u ostvarivanju manjinskih prava u odnosu na naš posljednji susret te o planiranim projektima, kao i o općem političkom okruženju vezanom za ostvarivanja prava hrvatske nacionalne manjine. Sa svoje strane, razgovarali smo i o konkretnim pitanjima, kao što je vraćanje oduzete imovine, konkretno Hrvatskoga doma u Srijemskoj Mitrovici, situaciji u svezi otkupa i uređenja dijela rodne kuće bana **Jelačića** u Petrovaradinu, te o planovima za određene projekte od kapitalnog značenja za našu manjinsku zajednicu. Dogovorili smo nastavak suradnje i izravnih kontakata«, kaže Slaven Bačić.

Proslava 20 godina od obnove rada HKC Srijem – Hrvatski dom

Svečanim koncertom pod nazivom *Divan je kićeni Srijem* Hrvatski kulturni centar *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice obilježio je 20 godina od obnove rada. U okviru bogatog kulturno-umjetničkog programa, osim domaćina, predstavili su

se i gosti iz Hrvatske KUD *Graničari* iz Gunje i KUD *Šumari* iz Vinokovaca. Na proslavi ove značajne obljetnice za Hrvate iz Srijemske Mitrovice od diplomatskih predstavnika Hrvatske i Hrvatskog nacionalnog vijeća domaćinima su upućene riječi pohvale i ohrabrenja, kao i obećanje da će se uskoro poduzeti konkretni koraci na vraćanju imovine Hrvatskog doma HKC *Srijem*.

»U Srijemskoj Mitrovici su djelovala brojna hrvatska kulturna društva, koja su prestala djelovati nakon Drugog svjetskog rata, odnosno nastavili su djelovati samo u okvirima crkve, čuvajući svoju tradiciju nošnjama i pjesmama. Krajem devedesetih ljudi su se okupili da obnove i poboljšaju rad i da nastave tradiciju tih starih hrvatskih društava. Cilj tog okupljanja je bio ne samo čuvanje kulture i tradicije, nego i čuvanje hrvatskog nacionalnog identiteta«, istaknuo je predsjednik HKC *Srijem – Hrvatski dom* **Krunoslav Đaković**

Novi hrvatski veleposlanik posjetio Suboticu

Novi veleposlanik Republike Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota** posjetio je Suboticu gdje je razgovarao s gradonačelnikom **Bogdanom Labanom** o modelima suradnje i položaju hrvatske nacionalne manjine.

»U našem razgovoru je prepoznato koliko je hrvatska manjina bitna u području kulture, gospodarstva i u političkom smislu. Vjerujem da će vremenom doći do pune emancipacije hrvatske manjine u Srbiji, jer su nacionalne manjine čvrsta spona između dvije države, Hrvatske i Srbije«, rekao je Bakota. Hrvatski veleposlanik je naglasio kako očekuje da se aktualiziraju aktivnosti radnih skupina za otvorena pitanja između dvije države. »Pojedina takva tijela nisu se sastajala godinama i mislim da je pravo vrijeme da počne suradnja eksperimenta za otvorena pitanja u odnosima naših država«, rekao je Bakota.

Gradonačelnik Laban je istaknuo kako se tijekom susreta razgovaralo o ekonomskim potencijalima grada, o položaju hrvatske manjine u Subotici i suživotu svih nacionalnih zajednica u gradu, na koji su svi ponosni.

Ministri obrazovanja Hrvatske i Srbije razgovarali o obrazovanju na hrvatskom

Obrazovanje pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Srbiji na svojem materinskom jeziku, posebice neriješeni problemi u tom području, bili su temom prvog bilateralnog susreta ministara obrazovanja i znanosti Hrvatske i Srbije – **Blaženke Divjak** i **Mladena Šarčevića**. Oni su se susreli u subotičkoj gimnaziji u povodu proslave 15. obljetnice obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji.

Nakon sastanka, u izjavama za medije, dvoje ministara najavili su rješavanje više otvorenih pitanja vezanih za sustav obrazovanja na hrvatskom – nedostajućih udžbenika za srednje škole, otvorenja lektorata na hrvatskom jeziku na Univerzitetu u Novom Sadu, te proširenja mreže škola u kojima se nastava izvodi na hrvatskom jeziku. Također, istaknuto je i kako princip reciprociteta i jednakih prilika u rješavanju svih otvorenih pitanja treba biti polazište za brigu obje države o nacionalnim manjinama – hrvatske u Srbiji te srpske u Hrvatskoj – u području obrazovanja.

Pitanje srednjoškolskih udžbenika za nastavu na hrvatskom bit će riješeno digitalizacijom udžbenika koja je predviđena novim zakonom. »Namjeravamo da hrvatska zajednica prva krene u koncept digitalnih udžbenika za nacionalne zajednice«, izjavio je nakon sastanka srpski ministar prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Mladen Šarčević. Uvođenje lektorata na hrvatskom jeziku bi, kako je istaknuto, trebao biti prvi korak k osnivanju katedre za hrvatski jezik na nekom od sveučilišta u Srbiji.

Ministrica Divjak je izrazila očekivanje da će se »vrlo brzo« vidjeti rezultati vezani za otvorena pitanja o kojima je na sastanku bilo najviše riječi. Također, konstatiran je napredak u suradnji dvaju ministarstava, posebice u području znanosti. Dodano je i da će suradnja biti proširena i na druga područja, te da će se, među ostalim, raditi i na zajedničkim nastupima u međunarodnim projektima.

15 godina HNV-a i obrazovanja na hrvatskome

Iznimno posjećenom svečanošću u subotičkoj Gradskoj kući hrvatska zajednica u Srbiji proslavila je obljetnicu utemeljenja Hrvatskog nacionalnog vijeća, krovne institucije manjinske samouprave. Toga dana prije 15 godina održana je izborna skupština prvoga saziva HNV-a, te je taj datum u međuvremenu postao i jedan od četiri praznika ovdašnjih Hrvata. Istom prigodom obilježeno je i 15 godina osnovnoškolskog obrazovanja na hrvatskome jeziku, a svečanosti je prisustvovala prvi puta i hrvatska ministrica znanosti i obrazovanja.

Pripadnici hrvatske zajednice u Srbiji ostvarili su status nacionalne manjine priznanjem od države 2002. godine i to izborima za prvi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća, a osnivanjem ovog krovnog tijela Hrvata u Srbiji otpočelo je ostvarivanje prava na manjinsku samoupravu u četiri zakonom određena područja (obrazovanje, kultura, informiranje i službena uporaba hrvatskoga jezika). U proteklih desetljeće i pol, kako je u svojem govoru istaknuo i predsjednik HNV-a dr. sc. **Slaven Bačić**, izgrađene su nove hrvatske profesionalne ustanove – NIU *Hrvatska riječ* i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, razvijao se televizijski i radijski program na hrvatskom na Radio-televiziji Vojvodine, rastao je broj hrvatskih udruga i njihovih aktivnosti...

Bačić je istaknuo da za sva navedena postignuća gotovo uvijek vrijedi naslov knjige *Osvajanje slobode* te da su problemi rješavani zahvaljujući radu i potpori HNV-a, Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Hrvatske.

Na svečanosti su dodijeljene i nagrade HNV-a. Priznanje *Pajo Kujundžić* za doprinos obrazovanju pripalo je profesorima koji su izradili prve autorske udžbenike na hrvatskom jeziku za predmet Glazbena kultura u sastavu: **Mira Temunović**, **Vojislav Temunović** i **Tamara Štricki Seg** i pedagoginji **Margareti Uršal**, kao i učiteljicama prvih odjela na hrvatskom jeziku: **Ani Čavrgov**, **Sanji Dulić**, **Verici Farkaš** i **Marici Skenderović**. Priznanje *Ban Jelačić* za društveni rad dobila je Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata koje je uručeno predsjedniku **Mati Juriću**, a priznanje *Dr. Josip Andrić* za doprinos kulturi dobio je Hrvatski kulturni centar *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice koje je uručeno predsjedniku udruge **Krunoslavu Đakoviću**.

priredila Jelena Dulić Bako

HKD Šid na snimanju emisije Lijepom našom u Tovarniku

ŠID – Javno snimanje popularne HRT-ove emisije *Lijepom našom* održano je u prosincu u Tovarniku. Pred mnogobrojnom publikom sudjelovalo je gotovo 30 izvođača. Sudjelovala su kulturno-umjetnička društva iz Tovarnika, Lipovca, Đakova, Otoka, brojni tamburaški sastavi iz Hrvatske kao i ansambl *Hajo* iz Subotice, a prvi puta na snimanju ove emisije sudjelovala je i hrvatska udruga (HKD) iz Šida. Šidani su se vratili iz Tovarnika s prekrasnim dojmovima, ponosni što su imali čast sudjelovati u snimanju tog popularnog serijala. Emisija iz Tovarnika (prvi dio) bit će emitirana sutra (subota, 6. siječnja) na HRT1 u 17.40 sati.

S. D.

Balaševićev koncert u Novom Sadu

NOVI SAD – Poznati kantautor **Đorđe Balašević** održat će koncert u Novom Sadu 19. siječnja u Velikoj dvorani SPENS-a u No-

vom Sadu. »Panonski mornar« je najavio kako će tom prilikom nastupiti u pratnji Ujedinjenih mangupa Vojvodine. Početak je u 20 sati.

Veliko prelo u Subotici

SUBOTICA – *Veliko prelo 2018.* u organizaciji HKC-a *Bunjevačko kolo* bit će održano u subotu, 27. siječnja, u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici, s početkom od 19.30 sati. Cijena ulaznice je 2.400 dinara. U cijenu je uključena večera (krumpirača....), piće tijekom večeri i za desert – *fanki*. Sve informacije u svezi kupnje karata se mogu dobiti u Uredu HKC-a (Preradovićeve 4) ili na telefone: 024/55-55-89 ili 064/659-06-35 i 064/659-06-37.

U povodu ove manifestacije organizatori su raspisali natječaj za najbolju »preljsku pismu« Velikog prela 2018. Pjesme je potrebno dostaviti u Ured HKC-a osobno, putem pošte ili na e-mail adresu: hkcunjevacokolosubotica@yahoo.com, s naznakom »za Veliko prelo 2018. – natječaj za Preljsku pismu«. Uz prijavu je potrebno napisati tko je autor pjesme i kontakt telefon. Pjesma treba biti napisana na hrvatskom jeziku ili na bunjevačkoj ikavici. Natječaj je otvoren do 19. siječnja.

Organizatori su također raspisali i natječaj za izbor najljepše prelje *Velikog prela 2018.* Prijavu za natječaj je moguće predati osobno u Uredu HKC-a u Subotici ili putem e-mail adrese hkcunjevacokolosubotica@yahoo.com, s naznakom »za Veliko prelo 2018. – natječaj za prelju« ili putem Facebook stranice HKC-a *Bunjevačko kolo* (u inbox). Uz prijavu je potrebno dostaviti: ime i prezime, mjesto stanovanja, godište i kontakt telefon. Prelja mora biti odjevena u bunjevačku narodnu nošnju; a za sve zainteresirane organizatori mogu pomoći oko izbora nošnje. Natječaj je otvoren do 22. siječnja.

Gupčev bal u Tavankutu

TAVANKUT – HKPD *Matija Gubec* organizira jubilarni X. *Gupčev bal*, koji će biti održan 10. veljače u sportskoj dvorani Osnovne škole *Matija Gubec* u Donjem Tavankutu. Za dobru zabavu po-

brinut će se tamburaški ansambl *Biseri* iz Subotice. Cijena ulaznice, u koju su uračunati večera i neograničena konzumacija pića je 1800 dinara. Ulaznice za bal se mogu rezervirati na broj +381 64 201-52-74. Početak bala je u 19 sati.

Šokačko prelo u Beregu

BEREG – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* organizira *Šokačko prelo* u Beregu. Prelo će biti održano 10. veljače. Za dobru zabavu pobrinut će se tamburaški sastav *Čokanj*. Cijena ulaznice u koju su uračunati večera (prasetina i salata) i piće u neograničenim količinama je 1200 dinara.

O knjizi dr. sc. Nemanje Sovtića *Nesvrstani humanizam Rudolfa Bruccija*

Novi Sad – grad Bajića i Bruccija

Novi Sad je dostojno zatvorio godinu velikoga skladatelja, po opredjeljenju i zaostavštini ovdašnjega, a po podrijetlu hrvatskih i talijanskih korijena, **Rudolfa Bruccija**. Godina 2017. bila je, naime, godina u kojoj je obilježen veliki jubilej – 100 godina rođenja (Zagreb, 30. ožujka 1917. – Novi Sad, 30. listopada 2002.), strastvenoga skladatelja, profesora sveučilišta, jednog od utemeljitelja i prvog dekana Akademije umjetnosti u Novom Sadu, ravnatelja novosadske Glazbene škole *Isidor Bajić*, redovitog člana SANU i VANU. U Matici srpskoj je, naime, u prisustvu njegovog sina **Rudolfa Bruccija** ml., **Dragana Stanića**, predsjednika ove kulturne institucije i mnogobrojnih stručnjaka i ljubitelja glazbe, 15. prosinca predstavljena muzikološka monografija dr. sc. **Nemanje Sovtića** *Nesvrstani humanizam Rudolfa Bruccija*. Ovu studiju, koja predstavlja opus i doprinos Bruccija suvremenoj glazbi, predstavile su muzikološkinje dr. sc. **Mirjana Veselinović Hofman**, profesorica na Fakultetu muzičke umjetnosti u Beogradu i dr. sc. **Ira Prodanov Krajišnik**, profesorica Akademije umjetnosti u Novom Sadu.

Protiv marginalizacije

Objašnjavajući da je ova knjiga pokazatelj današnjeg uvažavanja Bruccija i nadvladavanja njegovog marginaliziranja vidljivog za vrijeme postojanja nekadašnje zajedničke države, dr. Veselinović Hofman je naglasila:

»Riječ je o minucioznom promišljanju fenomena *Brucci*. Kroz četiri poglavlja u ovoj knjizi, ova, jedna od najutjecajnijih osoba naše muzikologije, predstavljena je na kritički izoštren način, uz preciznu metodologiju obrade njegova stvaralaštva. Analizirani su svi žanrovi unutar kojih je stvarao i predložena stilska periodizacija njegova stvaralaštva. Korišten je i autobiografski diskurs, kako bi se protumačilo njegovo stvaralaštvo i kroz njegov politički angažman, koji nije bio podudaran s vladajućom ideološkom matricom«, kazala je ona.

Drugi dio ove knjige pravo je baškarenje po teorijskoj misli svih teoretičara umjetnosti koji su služili kao mjera ocjene Bruccijevog rada, kazala je dr. Prodanov Krajišnik.

»Autor je jednom nogom zakoračio u mikropovijest, gdje se bez susprezanja ide u osobno iskustvo istraživača i u osobnost istraživanoga, uz rizike iznošenja osobnih nedoumica, riječi i razočaranja. Istraživači glazbe su uvijek na rubu književnosti«,

rekla je ona, uz očaranje autorovim stavom da se »na Brucciju još ima što raditi«.

Drugovanje sa zaostavštinom

Autor knjige je, ograđujući se na konstataciju da se radi o mogućem a nikako obveznom pogledu na život i djelo Rudolfa Bruccija, opisao svoje »drugovanje« s njegovom zaostavštinom.

»Sve je počelo kao zadatak – pisanje enciklopedijske jedinice za *Enciklopediju Vojvodine*. No, ostao sam očaran i zatečen, pitajući se u nevjerici zašto Novi Sad, ako nosi epitet grada velikog **Isidora Bajića**, nije istovremeno i grad Rudolfa Bruccija. Njegovo mjesto u javnom pamćenju nije ni blizu onome što je on zaslužio. Prilikom izbora teme svoje disertacije odjednom sam zaključio da pred sobom imam mogućnost baviti se čovjekom koji je značajno utjecao na moje okruženje. I sretan sam zbog toga«, kazao je dr. Sovtić.

On je otkrio i neke detalje o Brucciju.

»Osim što je bio veliki skladatelj, bio je i vrlo intrigantna osoba. Mnoge priče koje sam saznao od njegovog sina, inspiriraju me da ih snimim i tekstualno uobličim. Zasigurno je velika sreća što

je Rudolf Brucci bio među nama, radio među nama i postavio osnove muzičke infrastrukture Novog Sada«, zaključio je autor.

Fond u Matici

U Rukopisnom odjelu Matice srpske u Novom Sadu formiran je *Fond Rudolfa Bruccija*, u kome se nalaze sve njegove partiture, ali i ostala djela iz njegove bogate glazbene zaostavštine. Ona danas predstavlja nezaobilaznu muzikološku literaturu stručnjacima, a kako zvuči Novosađani su imali prilike čuti tijekom gotovo cijele godine na koncertima posvećenim njegovom djelom, kao i izvođenjem baleta *Katarina Ismailova*, koji je on skladao. Potpisnik ovih redova, muzikološki neznalica, a glazbeni performer samo u kupaonici pod tušem, no ponosni stanovnik grada kojega je Brucci izdašno oplemenio, preporučuje kantatu *Vojvodina* – od Bruccija uglazbljenu poemu **Miroslava Antića**. S razlogom!

Marko Tucakov

Crkva

Božićni koncert zbora Sv. Cecilija

Radost svijetu svom

Darovati malenom Isusu za rođendan puno lijepih pjesama odlučio je zbor Sv. Cecilija iz franjevačke crkve sv. Mihovila u Subotici, skupa sa svojim dugogodišnjim prijateljima i glazbenim suradnicima Subotičkim tamburaškim orkestrom. S. **Mirjam Pandžić, Stipan Jaramazović i Marijana Marki** sklopili su još jedan zanimljiv, a opet jednostavan program za božićni koncert. U velikoj ponudi božićnih koncerata koji su se održali u našem gradu, ovaj koji je bio 29. prosinca, bio je osmišljen s dijelom božićnih pjesama iz Hrvatske, dijelom poznatih pjesama poput *Tihe noći* i *Transeamus usque Betlehem*, *Radost svijetu svom* od **Händela** i dobro nam poznatih pjesama koje se pjevaju u našim crkvama. Franjevačka crkva sv. Mihovila bila je puna te večeri ljudima koji su željni božićnih pjesama uz zvuke tambura. Prvi dio koncerta dirigirala je Marijana Marki, a drugi s. Mirjam Pandžić.

Na kraju koncerta ljudi su se poklonili najljepšoj štalici u gradu i divili se malom biću čiji rođendan slavi cijeli svijet. Punog srca, zadovoljnog lica i oplemenjeni božićnom glazbom darovali smo malenom Isusu vrijeme uživajući u njegovim pjesmama, dvorima i toplini štalice. Njegovu prisutnost čekamo i u svojim domovima i srcima vjerujući da će Njegovo budno oko biti nad nama i do sljedećeg Božića.

M. P.

Dani biskupa Ivana Antunovića

Katoličko društvo *Ivan Antunović* i ove godine organizira *Dane biskupa Ivana Antunovića 2018.*

Sveta misa za biskupa Antunovića, o 130. obljetnici smrti, bit će slušana u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici 7. siječnja (nedjelja) u 18 sati.

Dvadeset i šesti *Razgovor* bit će održan u petak, 12. siječnja, u Pastoralnom centru *Augustinianum* (Subotica, Trg svete Terezije 2). Tema ovogodišnjih *Razgovora* je aktualno pitanje iseljavanja i život u iseljeništvu. Predavači će biti msgr. **Stjepan Beretić**, katedralni župnik, i vlč. dr. **Tomislav Markić**, nacionalni ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu. Početak je u 19 sati.

.....

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
PLANDIŠTE
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Mudraci s istoka

Evandjelje koje nam opisuje događaj Bogojavljenja izgleda nam pomalo bajkovito i nestvarno, no puno je vrlo važne simbolike za nas vjernike. Mudraci s istoka, iako o njima u evanđeoskom odlomku nemamo gotovo nikakve informacije (usp. Mt 2,1-12), predstavljaju vjerničku otvorenost za susret s Bogom.

Zvijezda kao znak

Evandelist Matej govori o mudracima koji su se raspitivali za Isusa, a za kojeg su čuli da se rodio kao novi židovski kralj. Oni su svojim znanjem, istraživanjem starih proroštava i tumačenjem pojave zvijezde koju im je Bog dao kao znak, spoznali da se rodio onaj koji je najavljan, kojeg su proroci naviještali. Proroci su najavljivali zvijezdu koja izlazi iz roda Jakovljeva i koja će biti znak Onoga koji će kraljevati nad Izraelom. To se ostvaruje upravo u Isusovom rođenju. S druge strane, u prošlosti zvijezda je bila znak kraljevanja i vlasti, stoga pojava ove neobične zvijezde označava Isusovo kraljevanje i vlast koju je od Boga primio. Dakle, rodio se obećani Mesija. Mudraci s istoka, koji su pogani, to su shvatili i došli su mu se pokloniti, a pripadnici njegovog naroda, koje predstavlja Herod, niti su to shvatili niti su željeli shvatiti. Tako Mesija nailazi na odbacivanje već na samom početku svoga zemaljskog života.

Evandeoski odlomak koji nam govori o poklonu mudraca prvenstveno za cilj ima opomenuti onima koji ne prepoznaše zvijezdu i ne prihvatiše Mesiju. Dakako da su proroštva o Isusovom rođenju bila bolje poznata židovskim pismoznancima i glavarima svećeničkim, nego mudracima s istoka. Preko njih mudraci saznaju točno mjesto rođenja novoga kralja, ipak glavari svećenički i pismoznanci se ne dolaze pokloniti, jer uz znanje nemaju vjeru, te im znanje postaje beskorisno. A mudraci posjeduju i znanje i vjeru koja ih odvodi direktno pred utjelovljenog Boga da mu se poklone.

Matej, stavljajući u središte poganske mudrace, želi opomenuti svoje sunarodnjake, jer su pogani prepoznali zvijezdu i shvatili ispunjenje proroštava, a njegov narod je ostao slijep pred pojavom obećanog Mesije. Mudraci su slika novog Božjeg naroda, Crkve, koja okuplja sve ljude bez obzira kojem narodu pripadaju, a u koju se ulazi po vjeri i klanjanju Bogu i njegovom Sinu.

Prateći svjetlost zvijezde mudraci su pronašli istinsko svjetlo, samog Krista. Svjetlo Kristovo razgoni tamu grijeha i zla, te nam pokazuje put k Bogu. Dok gledamo prikaze betlehemske štalice nad kojima uvijek blista zvijezda, ne smijemo se zadržati samo na njenom svjetlucanju, biti zadivljeni samo izvanjskom ljepotom onog što vidimo. Ta nas zvijezda treba podsjećati da je Krist istinsko svjetlo kojem se treba klanjati i za kojim treba ići.

Darovi

Mudraci djetetu Isusu donose darove koji su također puni simbolike: zlato, tamjan i smirnu. Darovano zlato simbolizira njihovo priznanje novorođenog djeteta kraljem, tamjan pokazuje da ga priznaju Bogom, onim kojeg treba štovati i pred kojim se treba klanjati, a smirna pokazuje da ga priznaju čovjekom, ali onim koji je vrijedan najvećeg poštovanja, Bogočovjekom. Tako mudraci svojim darovima i nas poučavaju kako trebamo prihvaćati Krista. On je kralj koji je došao naša zemaljska kraljevstva ispuniti svojim mirom i pravednošću, a nas u vjeri obvezuje da u tome s njim surađujemo. Njegovo kraljevanje ne dokida naša kraljevstva, države i kulture nego nas sve ujedinjuje u miru i pravednosti i priprema za konačan susret u nebeskom kraljevstvu.

Krist je Bog, a naviješteno evandjelje nas usmjerava prema njegovom božanstvu. Kao vjernici, dobili smo mnoge znakove, poput mudraca koji su dobili zvijezdu za znak. Nemojmo stalno sumnjati, tražiti nove dokaze, Boga provjeravati, nego vjerujmo, slijedimo znakove koje nam Bog daje, tražimo ga kad nam se čini da ga ne vidimo. To su odlike onoga tko stvarno vjeruje, te ga ništa ne može pokolebati. Za mudrace je novorođeni kralj bio nepoznat, nisu gotovo ništa o njemu znali, niti su znali gdje se točno nalazi. No, vodila ih je vjera na putu za zvijezdom, te su, zahvaljujući njoj, uspjeli doći do cilja.

Krist je i pravi čovjek. On razumije čovjeka, sve njegove muke i tjeskobe, jer je i sam živio u ljudskom obličju. S nama je u našoj ljudskoj zbilji. On je »Svjetlo istinsko koje dođe na svijet«, obasjava naš životni put i usmjerava naš hod. Stoga je potrebno da, vođeni vjerom, idemo za tim svjetlom.

Predstava *Božićna priča*

Neka svaki dan bude Božić

U organizaciji franjevačkog samostana sv. Mihovila u Subotici i mladih koji se redovito okupljaju na vjeronauku, u četvrtak, 28. prosinca, u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* izvedena je predstava *Božićna priča*. Po istoimenom svjetskom klasiku **Charlesa Dickensa** scenarij za predstavu je napisao fra **Danijel Maljur**, koji se i našao u glavnoj ulozi. O samoj predstavi fra Danijel kaže: »Osim želje da se mladi druže i zbliže, tu je možda i još veći cilj: prožimanje pravih vrijednosti. Glavni lik u predstavi je onaj koji praktički prelazi od pakla do raja i prava poruka jeste da ni za koga nije kasno, ničije obraćenje što se grijeha tiče ne može biti predaleko od Božjeg milosrđa. Kako je Bog dotaknuo toga čovjeka preko glasnika, tako može dotaknuti i svakoga od nas. To je, usudio bih se reći, glavna poruka ove predstave.«

Svake subote mladi se okupljaju na vjeronauku kod franjevac koji predvodi fra Maljur, koji je došao na ideju s mladima napraviti nešto novo. Nekoliko mjeseci mladi su se pripremali, učili, vježbali i radili kako bi ova predstava mogla biti izvedena. Svi oni koji su prisustvovali predstavi mogu potvrditi da su u svojoj zamisli i uspjeli, te priredili odličnu predstavu koja je brojnu publiku potaknula na duboko promišljanje o Božiću i našim svakidašnjim životima.

Jedna od glumica bila je i **Katarina Piuković** koja je rekla:

»Rado svi dolazimo na vjeronauk, no ovo je bilo nešto novo, sami smo se javljali tko želi glumiti, a fra Danijel nam je razdijelio uloge. Nisu to bile samo obične probe, zbližili smo se, družili i naposljetku nekim drugim očima gledamo Božić, ne samo kao na blagdan nego tako da nam cijele godine bude Božić.«

Na pitanje je li našem narodu, gradu i uopćeno vjernicima potrebno ovakvo »buđenje« iz svakodnevice fra Danijel je rekao:

»Ovo mjesto ima puno svojih kvaliteta, ali jedan od nedostataka Subotice i općenito ovoga kraja je pasivnost koja vlada, kao i nezainteresiranost. Ako neće netko potegnuti onda neće nitko,

Glumci u predstavi *Božićna priča*

Fra Danijel Maljur, **Ninoslav Radak**, **Emil Cvijin**, **Petar Huska**, **Matiša Dulić**, **Gordana Cvijin**, **Mario Evetović**, **Vedran Peić**, **Katarina Piuković**, **Vladimir Bunford**, **Ana Piuković**, **Martina Čeliković**, **Kristina Ivković**, **Marin Piuković**, **Lucija Ivanković Radaković**, **Zdenko Ivanković** i djeca: **Pavao Piuković**, **Barbara Piuković**, **Roko Piuković**, **Marta Vukmanov Šimokov** i **Dražen Kujundžić**.

sve je dosta mlako. Ljudi su što se tiče unutarnjih kvaliteta dobri, ali ta pasivnost mi smeta, možda i ova predstava doprinese razbijanju te pasivnosti i donese malo svježine pa čak i možda neke nove projekte u budućnosti«.

Koliko su mladi i djeca uspjeli u tome, ostaje na nama da procijenimo. Svatko može biti pasivni promatrač, ali i aktivni sudionik u stvaranju svakodnevnog Božića u našim životima.

Ž. Vukov

Knjiga: Povratak iskonu

Molitvena tišina

Pjesme su pisane bunjevačkom ikavicom i hrvatskim standardnim jezikom koji se međusobno prepliću, onako kako je to, možemo pretpostaviti, i u govornom jeziku pjesnikinje

Sestra **Blaženka Rudić** svoj *Povratak iskonu* objavila je u sunakladi Katoličkog društva *Ivan Antunović* iz Subotice u seriji *Duhovnost* i Sestara dominikanki, *Kongregacije svetih anđela čuvara* u 2016. godini. Knjigu je uredila **Katarina Čeliković**, a pogovor je napisao **Lazar Novaković**. Prva njezina zbirka pjesama je *Dragocjena blizina* iz 2001. godine. *Povratak iskonu* podijeljen je na tri tematske cjeline, s naslovima *Zatočena u kamenu*, *Tajne duše* i *Razgovori s mojim pokojnima*.

Svaka od ovih cjelina nadovezuje se na prethodnu te možemo kazati kako su naslovi cjelina u čvrstoj smisaonoj vezi s pjesmama koje im pripadaju. *Zatočena u kamenu* je pjesnička cjelina koja donosi glas s mora, s kamena koji dopire do rodne ravnice, obraća joj se kao dragome biću, kao bliskoj slušateljci. Lirski subjekt fizički je odvojen od rodne ravnice, ali su njene slike i mirisi duboko prisutni u svijesti. Ravnica je i simbol svevremenosti, stalnoga trajanja spram kojega pjesnikinja mjeri svoje trajanje među ljudima. Ravnica je za pjesnikinju isto što i dom koji čeka onoga koji mu se uvijek vraća.

Slikama morskog predjela suprotstavljaju se prizori ravnice koja je s lirskim subjektom živa, diše i pjeva:

Moj pogled se odmara na žitnim poljima

Moj dah se osvježava na žutim suncokretima

Moje uši slušaju pjesmu zrikavaca nad uspavanim ravnicama

Na početku pjesničke zbirke, u dijelu nazvanom *Zatočena u kamenu*, autorica ponovno iznova duboko proživljava vrijeme djetinjstva koje je prošlo. Djetinjstvo je u stihovima baza kojoj se u tišini i s čežnjom u stihovima vraća. Svevremenost ovih stihova i nit koja drži na okupu prošlost i sadašnjost sadržana je u prirodi koja je uvijek ista, nekada u djetinjstvu, kao i sada.

Cikličnost je također bitno obilježje ove poezije. Ona se ogleda u prirodi, točnije rečeno ravnici na kojoj se smjenjuju godišnja doba. Svako od njih povezano je s određenim blagdanima i razdobljima u vjerničkom kalendaru.

Tajne duše donose poeziju izniklu iz brižljivo čuvane tišine. Ova tišina plod je kontemplacije i molitve i u njoj se obraća Bogu, gospodaru vremena. U mnogim pjesmama, posebice onima smještenim u *Tajne duše* u toj vapijućoj tišini prola-

zi Krist. Pjesnikinja je moliteljica, budna u tišini. Njena tišina je ljudska, često mučna, pusta i teška. No, njena tišina ima i drugu dimenziju. To je molitvena tišina, ona koja budno iščekuje i vapi za dolaskom Krista koji je može iscijeliti i učiniti njenu ljudsku tišinu plodnom. Lirskom subjektu ovdje se pred očima pojavljuje cijeli život kao u slici, prošlost i sadašnjost zajedno prolaze onom ravnicom djetinjstva u kojoj su svi oni dragi i bliski kakvi su bili i kakve ih je pjesnikinja voljela. Oni se poimenice spominju u pjesmi i pozivaju u posljednjoj cjelini ove zbirke, nazvanoj *Razgovori s mojim pokojnima*. Ovdje im se pjesnikinja obraća u sadašnjem trenutku, prisjećajući se svega lijepog što je uz njih vezuje.

Pjesme su pisane bunjevačkom ikavicom i hrvatskim standardnim jezikom koji se međusobno prepliću, onako kako je to, možemo pretpostaviti, i u govornom jeziku pjesnikinje. Otvoreni vokali kakvi su svojstveni bunjevačkoj ikavici, ovdje se stilskom figurom asonance osobito naglašavaju i oslikavaju široki, otvoreni prostor autoričina iskona, nepregledne bačke ravnice.

U ovoj pjesničkoj zbirci pjesnikinja se vraća svome iskonu, ravnici, koja ju je u djetinjstvu još oblikovala, dala joj širinu pred pogledom i u mislima. Pjesme su putovanje u kome prolazi svojim životom, polazeći od mora i kamena i vraća se počecima.

Klara Dulić

Idemo li večeras u kazalište? (93)

O jeziku i kulturi u raljama politike

Josip Buljović

Petar Šarčević

U mjuziklu *Ljubav na talijanski način*, kojega se **Jelka Asić** prihvatila postaviti na ovdašnju pozornicu – s uspjehom je ostvarila izazov usuglašavanja trostruke zadaće: djelujući iz rakursa redatelja, koreografa i tumača glavne ženske uloge. Dugogodišnja prvakinja isprve subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, a također i kasnije, u razdoblju Narodnog pozorišta – Népszínház, tijekom loše prikrivena pokušaju oduzimanja značaja dvama cjelovitim kazališnim institucijama, kada su istovremeno dva teatra, HNK s Magyar Színházom preimenovani u dramske ansamble, već kad su akteri dnevne politike uvelike postali svjesni razmjera, ne samo izravnog, već i kapilarnog, utjecaja kazališta i na njegovoj pozornici ustoličena jezika, odakle se rasprostire kroz različite aspekte javnog života, a osobito u domeni tzv. kulturne politike.

Inače, ova predstava spada među ona glazbena djela koja bi se, sporadično, »poradi mira u kući« uvrštavala u repertoar dva dramska ansambla ovdašnjeg kazališta, a nakon ukidanja Subotičke opere i baleta, sredinom pedesetih godina, budući da je publika i nadalje ne samo očekivala već i neuvijeno tražila vrc-kave komade stanovite dinamike, brzine i lakoće igranja, rado ih gledajući, te ih je redovito pratila i potraga za kartom više.

I premda je posjećenost glazbom obogaćenih predstava bila zamjetno znatnija, što je razmjerno uvećavalo i prihode, kazališna je uprava s neskrivenom zadržkom prihvaćala njihovu postavku, jer navodno nisu svi članovi kazališnog ansambla raspolagali s dovoljno iskustva, a neki ni s potrebnim pjevačkim i igračkim sposobnostima. Svoje stajalište o tome Jelka Asić nedvojbeno izriče izbjegavajući izazov verbalnih rasprava, angažirajući u mjuziklu *Ljubav na talijanski način* bezmalo cijeli ansambl. Razumije se, predstavu su nosili Jelka Asić i **Aleksandar Ugrinov**, izvođači provjerenih pjevačkih mogućnosti. Ocjenjujući ovu predstavu, **Ivanka Rackov** je istakla kako su i svi ostali sudionici u ovom mjuziklu ugodno iznenadili gledatelje svojim glasovnim mogućnostima, te smislom za ritam i pantomimu.

Kao što je već zapaženo, od devet komada postavljenih na scenu subotičkog kazališta u sezoni 1966./67., osim **Shakespeareova Hamleta** i drame *Filip i Jona Irwina Shawa*, na repertoar je dospjelo sedam uistinu laganih i zabavnih komada kako bi se udovoljilo publici. Bile su to predstave *Zla žena*, *Hlače*, *Treća želja*, *Djevojka s pjegavim licem*, *Ode Bolto na ogled*, *Ljubav na talijanski način* i *Kad Bog đavlu kumuje*.

Iz ovih se igrokaza ni po čemu ne bi moglo zaključiti kako su tijekom te druge polovice šezdesetih godina političke i gospodarske prilike u Jugoslaviji pogodovale nastanku drukčijeg ozračja u kojem se počinju postavljati i mnoga po režim neugodna pitanja, te otvarati osjetljive rasprave o međunarodnim odnosima, koji su se zorno prelamali kroz pitanja koja se tiču jezika.

Različita iskustva rasvjetom istoga jezika, kulture i politike

Kada je zagrebački tjednik *Telegram* objavio ožujka 1967. godine *Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*, javnost u zemlji saznaje da je iza nje stalo dvadesetak najuglednijih znanstvenih i kulturnih institucija u Hrvatskoj. Njome se traži ravnopravna uporaba hrvatskog, makedonskog, slo-

Ljubav na talijanski način, **Pietro Garini**. Glazba: **Renato Rašel**, prijevod: **Slavko Midžor**, redatelj i koreograf: Jelka Asić, scenograf i kostimograf: **Marija Zidarić**. Uloge: Jelka Asić, Aleksandar Ugrinov, **Katarina Bačlija**, **Eržika Kovačević**, **Jelica Vojinović**, **Stevanka Češljarov**, **Persida Ugrinov**, **Danica Lazarević**, **Mihajlo Jančikin**, **Petar Radovanović**, **Milenko Rastović**, **Rade Stojanov**, **Milan Pinterović**, **Jevrem Urošević**, **Ivan Andrejević**, **Vojislav Cinkocki**. Premijera: 11. travnja 1967.

venskog i srpskog jezika u saveznim ustanovama te dosljedna primjena hrvatskog književnog jezika u Hrvatskoj, gdje su oduvijek bili osjetljivi na posebnost vlastita jezika i njegovo očuvanje, a naročito od XIX. stoljeća kada on postaje nezamjenjivi medij u očuvanju narodne samobitnosti i identiteta naspram talijanskih, njemačkih i mađarskih pritisaka i utjecaja. Nakon 1918. evidentna su i neskrivena srpska uplitanja i ambicija, a osobito ona tragom srodnosti dva jezika, u neskrivenu nastojanju da se srpski nametne hrvatskom. I grubo i salonski, redovito »previđajući« razlike u vlastitu korist, postupno marginalizirajući i potiskujući hrvatski jezik.

Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika je u službenim političkim krugovima ondašnje zemlje primljena loše, u orkestriranoj zlovolji, pače neprijateljski, budući da poruke njezina teksta razvidno sežu dalje, šire i dublje od pukih jezikoslovnih tema, zadirući u do tada tabuizirana mjerila istinske nacionalne ravnopravnosti naroda, hrabro ukazujući na potiskivanje hrvatskog jezika, a time i Hrvata.

Tito i njegovi pobočnici s njima svojstvenom lakoćom prepoznali su krivce u Matici hrvatskoj, Društvu književnika, Katedri za hrvatski jezik na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Matici iseljenika, Institutu za historiju radničkog pokreta i u svim onim pojedincima koji su je potpisali kao što su **Ivo Frangeš, Ljudevit Jonke, Miroslav Brandt, Miroslav Krleža, Franjo Tuđman** i mnogi drugi.

Unatoč žestoke osude režima i progona njenih potpisnika, *Deklaracija* je pridonijela tomu da se uredbe saveznih tijela počnu objavljivati na jezicima svih naroda, što je bio uvod u njihovu postupnu emancipaciju. I u subotičkom teatru dao se naslutiti dašak promjene kada su dvojica uglednih kazališnih djelatnika: redatelj **Petar Šarčević**, kao i tadašnji lektor, odnosno i upravnik **Josip Buljović** sastavljali Prijedlog repertoara Drame na srpskohrvatskom jeziku za sezonu 1967./68. pišući ga na hrvatskom jeziku i pružajući ga na uvid ne samo stručnoj nego i široj javnosti (*Rukovet*, 10, 1967.).

Rezultati natječaja

Na temelju provedenog 2. Javnog poziva za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske za 2017., koji je bio objavljen na službenim mrežnim stranicama Središnjeg državnog ureda www.hrvatiizvanrh.hr od 25. listopada do 24. studenoga 2017. godine, donijeta je Odluka o dodjeli financijske potpore u ukupnom iznosu od 2.042.000 kuna. U Srbiji su za projekte sredstva dobili **Aleksandra Prčić** za tiskanje knjige *Hrvatska manjina u Srbiji i školovanje na hrvatskom jeziku* u iznosu od 10.000 kuna, Hrvatska čitaonica *Fischer* iz Surčina za projekt *Surčin kroz povijest* 20.000 kuna, Hrvatsko kulturno društvo *Vladimir Nazor* iz Stanišića za opremanje studija za snimanje radio-emisije *Glas Hrvata* 10.000 kuna, Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor* iz Sombora za popravak i rekonstrukciju krova uličnog dijela zgrade Hrvatskog doma u Somboru 20.000 kuna, Hrvatsko nacionalno vijeće u Srbiji za osnaživanje kadrovskih resursa 50.000 kuna, *OŠ Matija Gubec* iz Tavankute za projekt *Putovima Ante Sekulića – suradnja bunjevačkih Hrvata s Hrvatima u domovini* 10.000 i Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* iz Subotice za *Dužijancu* u Zagrebu dobila je 75.000 kuna.

Natječaj za stipendije

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske dodijelit će studentima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske – 500 stipendija za akademsku godinu 2017./18., od čega 100 stipendija za studij u Hrvatskoj i 400 stipendija za studij u Bosni i Hercegovini.

Stipendije se dodjeljuju za razdoblje od 10 mjeseci u mjesečnom iznosu od 700 kuna.

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju studenti-pripadnici hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, koji su upisani u statusu redovnog studenta na javnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

U odnosu na prošle natječe, ove godine je prvi puta uvedena i prijava elektroničkim putem.

Prijava za dodjelu stipendija se obavezno podnosi u elektroničkom i papirnatom obliku. Nakon što se e-prijavni obrazac konačno preda i spremi putem računalnog sustava, dostupnog putem poveznice:

<https://stipendijehrvatiizvanrh.in2.hr> potrebno ga je ispisati i vlastoručno potpisati te zajedno s ostalom traženom dokumentacijom u papirnatom obliku, dostaviti preporučeno poštom na adresu:

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske Trg hrvatskih velikana 6, 10000 Zagreb, Republika Hrvatska s naznakom:

»za Natječaj za dodjelu stipendija studentima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske – za akademsku godinu 2017./2018.«

Rok za podnošenje prijave u elektroničkom i papirnatom obliku je do 29. siječnja 2018. godine.

Prijave dostavljene nakon roka za podnošenje prijave, nepotpune prijave ili prijave koje sadrže odstupanja ili dijelove koji nisu u skladu s Natječajem i potrebnom Natječajnom dokumentacijom, prijave koje nisu popunjene u odgovarajućem e-prijavnom obrascu putem računalnog sustava te su podnesene na drugi način suprotno tekstu Natječaja, neće se razmatrati.

Dodatne informacije vezane uz podnošenje prijave možete dobiti radnim danom u vremenu od 10 do 15 sati na brojevima telefona: +385-1/644-46-57, +385-1/644-46-92 ili putem elektroničke poruke na adresi: stipendije@hrvatiizvanrh.hr.

Nastup na turističkom tržištu

Tko su budući gosti?* Gost želi i očekuje
»vrijednost za novac«* Najbolji promoter i
posrednik u marketingu je zadovoljan gost

Želja za doživljajem

Nakon uređenja objekata i okolnog prostora predviđenih za bavljenje seoskim turizmom, nabave opreme, inventara i sredstava za rad potrebnih za pružanje predviđenih usluga, pristupa se razradi organizacije vršenja poslova kojom se preciznije određuju zaduženja i način rada. Ona prvenstveno ovisi od usluga koje će se pružati i raspoloživih ljudskih resursa, te ih je poželjno precizirati kako vremenski, tako i po vrsti kao što su:

- je li objekt turistički aktivan tijekom cijele godine ili je sezonskog karaktera;
- usluge smještaja: vrsta i kategorija (sobe, apartmani, kuća za odmor i drugo), s ishranom (noćenje s doručkom, polupansion ili pun pansion) ili bez ishrane;
- definiranje ponude jela i pića: nude li se samo vlastiti proizvodi ili su potrebni i dobavljači;
- usluge hrane i pića: »zatvorenog« ili »otvorenog« tipa (da li samo za korisnike smještaja ili i za druge individualne goste i grupe), način posluživanja (klasičan, samoposluživanje ili švedski stol);
- dodatne usluge, aktivnosti i sadržaji: prodaja vlastitih prehrambenih proizvoda, alkoholnih i bezalkoholnih pića; izrada i prodaja suvenira; izložbene postavke i likovne kolonije; obilazak prirodnih i kulturnih znamenitosti (vodička služba); prezentacija tradicionalnih zanata; organiziranje piknika u prirodi; gastro-radionice i degustacije; prezentacija lokalnih običaja i folklor; vožnja kočijama;
- rekreativne aktivnosti: vožnja biciklom, jahanje, ribolov, lov, pješačke ture i izleti.

Prilično je rašireno u suštini pogrešno mišljenje da se sveukupna dodatna aktivnost na turističkom seoskom kućanstvu svodi na sudjelovanje gostiju u poljoprivrednim radovima a da će gost za to još i platiti s obzirom da će mu to pričinjavati atrakciju i zadovoljstvo. Gost ne dolazi zbog sudjelovanja u radovima, nego zbog autentičnosti, ambijentalnosti i bijega od masovnosti, ali će mu pojedini radovi biti zanimljivi (naprimjer žetva ili berba). Suština je da gost želi vidjeti i saznati kako se ti radovi obavljaju i odvijaju zadovoljavajući time želju za doživljajem. Ponekad će neki od gostiju pokazati zanimanje za pojedine radove. U tom slučaju ti radovi mu se trebaju prezentirati (pokazati kako se to radi) kako bi ih pokušao i sam raditi (na primjer berba). Vrlo je rijedak slučaj da je cilj boravka gosta želja za aktivnim sudjelovanjem u poljoprivrednim radovima.

Paket proizvoda

Brojne su mogućnosti za raznovrsne usluge koje pruža seoski turizam, što uz osobnu kreativnost i zalaganje omogućuje izbjegavanje uniformiranosti ponude, a također i kreiranje tzv. paketa proizvoda. U ovom slučaju paket proizvoda je ukupnost/sveobuhvatnost (zbir) ponude omogućene i ostvarljive na seoskom kućanstvu (po potrebi uključujući i druga turistička gospodarstva kao i turističke potencijale samog sela i okolice) ukomponirane u jedinstvenu cjelinu (proizvod) po nekoj ukupnoj cijeni. Time se postiže originalna ponuda, odnosno prepoznatljivost, bolja prodaja kapaciteta i veći financijski efekti. Paket proizvoda daje atraktivnost, pruža gostu za njega bitan motiv dolaska – doživljaj. Osim toga, nuđenjem paketa proizvoda i usluga postiže se veća cijena nego kada bi se isti proizvodi i usluge (smještaj, hrana i piće, dopunski i rekreativni sadržaji i aktivnosti) nudili i prodavali pojedinačno. Važno je istaknuti da se pri plasiranju na turističko tržište u cijeni paketa proizvoda vrijednost svake usluge ne iskazuje pojedinačno već samo ukupna cijena paketa s tim da se moraju navesti sve sadržane usluge, a konkurentnost se ne postiže nižom cijenom nego kvalitetnom i originalnom ponudom.

Svaki proizvod ima svoj vijek trajanja, pa tako i turistički paket proizvoda. Zato je bitna inovativnost i prvobitni paket proizvoda dopunjavati i prilagođavati suvremenim tokovima tražnje uz obvezno očuvanje autentičnosti kao osnove seoskog turizma. Gost želi i očekuje »vrijednost za novac«!

Profil prosječnog potencijalnog gosta

Povezivanje s tržištem, odnosno prodaja osmišljene i formirane ponude paketa turističkog proizvoda u direktnoj je vezi s određivanjem ciljne grupe: kome smo ga namijenili, tko su budući gosti – korisnici usluga. Na temelju analiza zasnovanih na višegodišnjim istraživanjima i iskustvima sredina s razvijenim seoskim turizmom, profil prosječnog potencijalnog gosta u seoskom turizmu je sljedeći:

- srednjih je godina,
- željan je novih saznanja, doživljaja i atrakcija,
- voli autentičnost i cijeni tradiciju,
- materijalno je osiguran i troši iznad prosjeka ako je zadovoljan autentičnošću i doživljajem,

Skoro svakodnevno, svjedoci smo alarmantnih upozorenja da nam se sela zbog konstantnog smanjenja stanovništva ubrzano prazne i nestaju, naročito ona udaljena od većih urbanih sredina, što stvara brojne demografske, socijalne, sociološke, ekonomske, ekološke, urbanističke, pa i političke probleme. Kako i što učiniti i poduzeti kako bi se ovaj problem prevladao ili bar ublažio, a da devastirana, zapuštena i napuštena sela, seoska gospodarstva i imanja ponovno ožive? Jedan važan i mogući segment rješenja je seoski turizam, jer višestruko pridonosi oživljavanju, unaprjeđenju i razvoju ruralnih sredina.

- sklon je ruralnom, etno i gastroturizmu,
- voli manje, još »neotkrivene« i neuniformirane destinacije,
- godišnji odmor koristi u više dijelova, često se odlučuje za kraća vikend putovanja kako individualno, tako i putem grupnih aranžmana posredstvom turističkih agencija,
- voli rekreativne aktivnosti tzv. umjerenog adrenalina,
- komunikativan je iznad prosjeka,
- voli kupovati autentične suvenire, zanatske i prehrambene proizvode,
- uglavnom živi u urbanoj sredini i često ima ruralne korijene i
- slobodno vrijeme voli provoditi s obitelji.

Atila Dunderski

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetnom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.
Prodajem stroj šivače marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva đaka ili studenta. Lokacija Zemun. Tel.: 011 3077036.
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.
Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Miletiću za nekretninu. Tel.: 00385 32832310
Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m ² . Tel.: 069 2887213.
Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064 305 14 88

Ozbiljan muškarac, Hrvat iz Hrvatske, umirovljenik, želi upoznati ozbiljnu ženu do 55 godina. Tel.: 099-1958-444 (HR) i 064-041-5760 (SRB). Pošaljite za početak SMS.

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavonska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavonska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem tro-sobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za sličnu u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, na temelju članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Sl. glasnik RS« br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta PRO AS d.o.o., Tolminska br. 35, Subotica, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta IZGRADNJA PROIZVODNO-POSLOVNOG OBJEKTA (proizvodnja opreme za prehrambene djelatnosti i prateći sadržaji) zaveden pod brojem IV-08/I-501-464/2017, a koji se planira na katastarskim parcelama 20638/3 i 20638/4 KO Stari grad, Begejska ul, Subotica (46.104376°, 19.630819°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnoga okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu: zivotnasredina@subotica.rs.

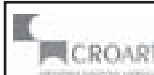

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 10. 1. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Prošla godina
bila je u znaku
klizačice
Leone Rogić

Magični momenti u 2017.

Prosinačka klizačka natjecanja u Srbiji protekla su, kako smo već to i navikli, u znaku **Leone Rogić**. Najbolja subotička, ali i srbijanska klizačica trenira u Subotici i Beogradu, ali je i dalje članica subotičkog *Spartaka*. Nedavno se okitila novom titulom juniorske prvakinje Srbije, a na Badnji dan je trijumfirala i na međunarodnom natjecanju »Novi Sad na ledu«, koje se odvija pod pokroviteljstvom Pokrajinskog tajništva za sport i omladinu.

»U juniorskoj kategoriji nastupile su natjecateljice iz četiri kluba: *Olimpika* iz Beograda, *Vojvodine* iz Novog Sada, *Lebeda* iz Skoplja, te našeg *Spartaka*. Ovo je moja druga juniorska sezona i ponovo prvo mjesto, čime sam dokazala da sam trenutno najbolja u državi u ovoj kategoriji«, počinje Leona ovu božićno-novogodišnju priču.

A da je priča zaista praznična, govori i Leonin osvrt na godinu iza nas. Kako kaže, ona je za nju bila posebna i puna magičnih trenutaka.

»Magično se odnosi na mnoge lijepe momente, od osvajanja državnog rekorda u juniorskoj kategoriji, plasmana na Svjetsko prvenstvo u kineskom Tajpeju.«

Svaka medalja ima dvije strane, pa je u godini, naravno, bilo i teških trenutaka.

»Bilo je momenata za zaborav. Oni su vezani za neugodnu ozljedu skočnog zgloba pred Svjetsko prvenstvo. Mogu to pripisati lošim uvjetima u Srbiji, nisam se mogla pripremati kao kolegice iz drugih zemalja. To je svakako i utjecalo na moj rezultat na Svjetskom prvenstvu. Nadala sam se plasmanu među prvih 35, ali nije bilo tako. Nakon toga mi je trebalo dosta da se vratim u formu, a prema procjenama stručnjaka, još uvijek nisam na nivou od prije ozljede.«

Ljeto je proteklo u dobrom radu, prije svega zbog nastupa na treningu kampu u Kanadi.

»Dobro sam radila u Kanadi i s mojom trenericom **Milicom Stanković**. Uspjela sam na treninzima skočiti još tri nova trostru-

ka skoka. Još ih uvijek nisam uspjela odraditi na natjecanjima, ali mislim da ću do kraja sezone i to uspjeti.«

Rezultati u novoj sezoni potvrđuju da je forma sve bolja, medalje stižu...

»Imala sam dobar rezultat na juniorskom Grand prixu u Zagrebu, gdje sam bila 21. od preko 35 natjecateljica. Osvojila sam drugi put Prvenstvo Srbije u juniorskoj konkurenciji.«

Godina 2017. će Leoni ostati u pamćenju i po stvarima koje su vezane za led, ali nisu toliko »natjecateljske«: postala je lice koje se prepoznaje i van okvira klizačkog sporta. Nakon pojavljivanja u spotu muzičke grupe *Neverne bebe*, ponovo se pojavila na malim ekranima u reklami za *Telenor*.

»Bilo je to zaista magično iskustvo, pozvala sam moje drugarice s klizanja, bila je tu i moja drugarica **Mila** iz Subotice. Reklama je predivna, vrti se na svim televizijama, a na većini autobuskih stajališta i u autobusima gradskog prijevoza u Beogradu i Novom Sadu se nalaze bilbordi s mojim slikama. Moji drugovi iz škole su ponosni na mene i mnogi su me nakon toga prepoznali na ulici ili klizalištu. Nakon toga bila sam i sudionica humanitarne akcije *Teleton* na TV Prva, po pozivu Kancelarije UNICEF-a Srbija.«

Kraj godine je tradicionalno vrijeme kada se prave planovi za narednu. Oni su, bar što se Leone tiče, odavno poznati, djelomice i što su joj dobri rezultati već donijeli plasman na veliko natjecanje u 2018.

»U prva tri mjeseca 2018. godine ću pokušati dići formu, kako bih od 5. do 11. ožujka bila maksimalna na Svjetskom juniorskom prvenstvu u Sofiji, u Bugarskoj, na koje sam se ponovo kvalificirala. Čekaju me redom natjecanje u Bukureštu, Subotici, Beogradu (Europa kup), Sofiji, Novom Sadu (Prvenstvo Vojvodine) i na kraju naravno Svjetsko. Nadam se da će to biti kruna moje sezone. Sljedeće godine, odnosno sezone 2018./19., ću se moći natjecati i u seniorskoj konkurenciji, što će mi dati mogućnost da izborim i Europsko prvenstvo, koje, inače, na moju žalost, ne postoji u juniorskoj kategoriji«, zaključuje Leona Rogić.

D. Vuković

Nedostaju sponzori

Leona, na žalost, još uvijek nema uvjete rada kao konkurentice iz drugih zemalja. Preseljenje u Beograd joj je otvorilo više vremena na ledu nego u Subotici, ali to svakako nije dosta za vrhunske rezultate za koje je naša klizačica sigurno kadra.

»Za sve što planiram su mi potrebni kvalitetni uvjeti i sponzori, koje, na žalost, još nemam. Pripreme su jako skupe i moji roditelji se trude da mi osiguraju sve potrebne uvjete, od klizaljki, haljinica, natjecanja i priprema. U tome imam potporu i Grada Subotice i ovom prilikom se zahvaljujem gradonačelniku **Bogdanu Labanu** i članu Gradskog vijeća zaduženom za sport i omladinu **Nemanji Simoviću** na dosadašnjoj pomoći. Veliku zahvalnost dugujem medijima, pogotovo subotičkim koji prate moje napredovanje od prvih dana. Hvala svima koji vjeruju u mene, nastojat ću biti još bolja i da predstavljam Suboticu i Srbiju na još mnogo natjecanja.«

Klubovi koje smo pratili

Rukomet žene

Godina velikih promjena

SONTA – Mlada ekipa ŽRK *Sonta* bila je u dvije posve različite situacije tijekom 2017. godine. U proljetnom dijelu prvenstva 2016./17. TRLS skupina *Srijem – Južna Bačka*, pojačana s četiri igračice drugoligaša ORK *Apatin*, bilježila je uspjehe i na koncu se plasirala na 3. mjesto prvenstvene ljestvice. Kako ni prvoplasirana ni drugoplasirana ekipa nisu imale tehničke uvjete za odigravanje drugoligaških utakmica, Sonćanke su neočekivano

promovirane u drugoligašice. Veliki uspjeh, ali i velika obveza, donijeli su velike glavobolje upravnim strukturama kluba. Pojačanja iz ORK *Apatin* više nisu mogla nastupati za *Sontu*, jer i *Apatinke* se natječu u istoj konkurenciji. S igranjem je prestalo i nekoliko iskusnijih rukometašica, što zbog studija, što zbog profesionalnih obaveza, a jedna od najboljih, **Jovana Tančik**, promijenila je klupske boje. Tako je tadašnjem treneru, danas predsjedniku i treneru **Stevanu Mihaljevu**, ostala ekipa bez vratarke, s tri srednjoškolke i plejadom rukometnih nada dobi od 12 do 15 godina. »Ljetnu pauzu iskoristili smo za stvaranje posve nove ekipe, po dobi igračica najmlađe u drugoligaškoj konkurenciji. Početak prvenstva bio je rezultatski katastrofalan, ali sam bio svjestan da nas to čeka. Za dovođenje igračica sa strane niti imamo sredstava, niti to želimo raditi. Bitnije od rezultata nam je stvaranje ekipe na duži rok i to isključivo od domaćih snaga. Imamo odlične tehničke uvjete, imamo odličan fond mladih, perspektivnih igračica, pa s ponosom mogu konstatirati da smo jedina drugoligaška ekipa koja nema igračica sa strane. Konsolidirali smo i upravu, tako da se nadam boljem radu i rezultatima već na proljeće«, kaže Mihaljev.

Karate

Nadaju se rješenju financijskih problema

SONTA – Iako su sirotinjski klub, članovi KK *Kumite* su tijekom cijele 2017. godine bili vrlo aktivni i po broju osvojenih odličja na turnirima vrlo uspješni. Vjerojatno bi bili još uspješniji da su u prethodnoj godini imali riješeno financiranje. »Tijekom 2017. godine nosili smo se s puno problema, prije svega s nedostatkom financijskih sredstava. Ne znam kako i zbog čega, nismo se našli u sustavu financiranja *Sportskog saveza* općine *Apatin*. No, tijekom posljednjeg kvartala obavili smo više razgovora s dužnosnicima općine *Apatin* i *Sportskog saveza*, pa se nadam da će trenutačno stanje biti ispravljeno i da ćemo ući u sustav već od natječaja koji će biti raspisan u siječnju ove godine.«, kaže trener i predsjednik kluba **Tomislav Matin**.

Nogomet

Optimizam za proljeće

SUBOTICA – Za NK *Bačku 1901* 2017. godina bila je godina problema i rezultatske krize. Proljeće je odigrano koliko-toliko solidno, a u jesenskom dijelu prvenstva uslijedila je velika rezul-

tatska kriza, a u 11. kolu nakon poraza u Novoj Pazovi Subotičani su čvrsto prigrllili fenjer. Uslijedila je šok terapija u vidu smjene trenera, pa već od 12. kola *crveni đavoli* su, predvođeni novim strategom **Čirićem**, ušli u pozitivnu rezultatsku seriju i osigurali prezimljavanje na 13. mjestu. U klubu očekuju dobre proljetne igre i dalji uspon na prvenstvenoj ljestvici.

Nadaju se dobrom proljeću

TAVANKUT – Nogometaši *Tavankuta* za sobom su ostavili solidnu 2017. godinu. Odigrali su dobar proljetni dio prošlogodišnjeg prvenstva, da bi ih u jesenskom dijelu ovogodišnjega uhvatila poprilična rezultatska kriza. Zahvaljujući dobrom finišu izbjegli su zonu ispadanja, pa se nadaju dobrom proljeću. »Imali smo, poslije svega, mogao bih reći uspješnu godinu. Prolje-

će smo odigrali lagano, bez nekog velikog opterećenja, ali nas je zato jesen *ohladila*. Vrlo težak ždrijeb donio nam je najjače protivnike u prvoj polovici polusezone, pa i nisam iznenađen početnom rezultatskom krizom. Optimizam mi je davala igra naših momaka, koji niti u jednoj izgubljenoj utakmici nisu i nadigrani. Imali smo i puno pehova s ozljedama i kaznama, tako da smo vrlo rijetko igrali kompletni. Uz dobar finiš provest ćemo zimu na 11. mjestu, na sigurnoj bodovnoj distanci od fenjeraša. Nadam se da će nam to biti dobar kapital i da ćemo našim navijačima na proljeće priuštiti više radosti nego jesenas«, rekao je predsjednik kluba **Marko Berberović**.

Kriza je daleko iza *Radničkog*

SOMBOR – Somborski *Radnički* je iza sebe ostavio burnu 2017. godinu. Prvi dio obilježila je teška borba za opstanak u ovom rangu natjecanja, inicirana kako financijskom, tako i igračkom i rezultatskom krizom. U jesensku polusezonu ovogodišnjeg prvenstva ušlo se s renoviranom, pomlađenom ekipom, što je uvjetovalo i nekoliko rezultatskih iznenađenja. Kad su se sve kockice u ekipi složile, uslijedile su i sigurnije igre i dobri rezultati. Somborci će proljetnu polusezonu dočekati na 4. mjestu, a u klubu se potajno nadaju da bi se, u razvoju situacije najpovoljnijem po njih, mogli umiješati i u borbu za vrh ljestvice.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Navijači

Prvi ovogodišnji pogled posvećen je navijačima, svima nama koji s tribina ili ispred malih ekrana svakodnevno pratimo sportska događanja. Jer biti navijač, ma tko što mislio o tome (govorimo o pravim, istinskim fair play navijačima), uopće nije lako.

Naslov najboljih navijača u Hrvatskoj ponovno (bolje recimo kao i uvijek) pripada *Hajdukovoj* armiji s tribina, a nepobitne brojke sve to najrevnosnije potvrđuju. Na 23 domaća odigrana susreta na Poljudu *majstore s mora* je pratilo, za hrvatske prilike, impozantnih 214.241 gledatelja. Dva su susreta odigrana bez gledatelja pa bi to u prosjeku bilo 11.276 (9.458 – samo u prvenstvu), što je daleko više u odnosu na primjerice *Rijeku* (4.757) ili *Dinamo* (4.482). Upravo protiv ova dva vodeća hrvatska kluba je i bilo najviše navijača – 44.163 u dva susreta protiv najvećeg rivala iz Zagreba, te 25.836 kada je u Splitu gostovao aktualni prvak s Kantride, odnosno Rujevice. Svaka čast!

Od idućeg tjedna Hrvatska je domaćin predstojećeg Europ-

skog prvenstva u rukometu za muškarce, a *kauboji* će svoje prve susrete (skupina A) igrati upravo u Splitu. Naravno da to nije bio slučajan izbor, jer će najbolja publika u Hrvatskoj imati priliku dati dostojan vjetar u leđa izabranicima novog (starog) izbornika **Line Červara**. Osobito će to biti značajno u uvodnom susretu 12. siječnja (20.30) protiv Srbije, jer mnogi su taj

duel već okarakterizirali kao najveći derbi prvog dijela natjecanja. Podrška dupke punog gledališta u *Spaladium Areni* ništa manje neće biti nužna i u preostala dva susreta ove skupine protiv Islanda 14. siječnja (20.30), te 16. siječnja (20.30) kontra Švedske.

Neka navijanje bude fer i korektno, u duhu sportske borbe i svih dozvoljenih motivacijskih pomagala, a ponajviše glasno iz tisuća

grla koja se neće štedjeti od prve minute (a i mnogo prije) svakoga susreta.

Jer osim vrhunskih sportaša za koje već cijela sportska planeta itekako dobro zna, nebitno o kojemu je sportu riječ, cijeli sportski svijet već jako dobro zna i za kvalitetu hrvatskih navijača. I to ne samo zbog više nego prepoznatljivih crveno-bijelih kockica.

Europsko prvenstvo u rukometu za muškarce nova je prilika za potvrdu ovog laskavog zvanja.

M. D.

U NEKOLIKO SLIKA

Iz predstave Božićna priča

Iz Ivković šora

Pucanje

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi. Jestel se već malkoc smirili od ovi svetaca? Al smo svi navalili, Bože moj. Ja tako tiram biciglu kroz varoš, ova me moja poslala da pokupujem kojišta što fali za Božić, ponabavljano je dosta isprija, al uvijek se štogod smetne s pameti pa u zadnji moment moraš trčat kugod neslan i tražit. Odem ja tako u jedan dućan, a ono svita kugod muva. Ne mož čovik vazdan doć na red od svita, kugod da kogod lopatama dili novce tako izleću iz buđelara. Sve se mislim kako mi moja mājka divanila da to Isusu opšte nije milo. On je, kazivala mi, a posli sam i sam načito na tušta misti, živio skoromno, siromaški, a i rodio se u košari med josagom jel nije bilo mista u kvartilju. Nikad nije zdravo obraćo pažnju na bogate, čak je jednom od njegovi apoštola što je bio zdravo bogat kazo da ostavi sve bogastvo, razdili sirotinji i pođe s njim, sve što triba to će imat. Jeto tako kažu stare knjige. Gledim tako i ne virujem svojim očima kako se sad svako sve nadmeće kugod na kakim šporckim sigrama da što više potroši, što više nakupuje koji kaki drangulija koje opšte neće ni tribat, samo bačen novac ko kroz pendžer. Tiram ja tako ovu moju biciglu kroz varoš i kontam po glavi svakojake misli kad jedared »GRU«, pa oma za tim još koji put Grune, sve se pendžeri zatresli na komšijskoj kući kudan sam prolazio... Ja mal nisam pao s bicigle. Ta kako i ne bi, kugod da je puknio top pored uveta. Sve mi i dan danas zvoni ovo livo uvo. Kojikako sam smirio kormanj, potštapio se koji put i livo i desno s nogama, sva srića što sam krakat da ne padnem, kad sam već jedared uspijo ufekovat i stat. Obazrem se okolo sebe i imam šta vidit: čeljadi, ne znam očetel virovat kad ono dva-tri derančića, nemaju više od desetak lita vućaje one velike petarde i cirikaju se sa mnom. Smišno njim valjdar što sam batrgo po biciglaškoj stazi... Av, kad sam onda sunio pa zlim na nji, borme sam njim spominjo i dide i mājke i kako su ji baćo i nāna odranili i još tušta rići što nisu za pripovitku. Oni ništa, izbekeljili se na me, isplezili i otrčali sokakom i opet vućajuć te petarde. Nisam se smirio dokle god nisam svratio kod Puniše... Tek kad sam sio i zapovidio, došo sam malkc sebi. Kontam pa kako i mož bit dobro so tom dićicom kad su na sokaku, baće i matere njim rade od jutra do sutra da prižive, a i mājke i dide rade do kasne starosti. Digli njim godine za penzije pa ne mogu ni oni čuvat, a kojikaki lelenci tako nadigli cine da triba dat malo bogatstvo da dite ide u te njeve boravke. A oni onda po sokacima prave cirkus. E, borme kadgod tog nije bilo. Kad se nisi javio na sokaku kome, a kogod kazo učiteljci, tako si dobio za šiške da se sve prašilo, a bilo je po di koja i ćuška. Sad se to ne smi. Slažem se s tim, ne triba voštit al što kaže jedan: ne triba ni napuštit. Krenem se dalje kad sam izašo, pa uzjašio vidim da sam digod i pripinjač izgubio. Jeto, sad moram podvrnit pantalone jel će mi lanac izmazat čakčire. Huuu, zbogom.

Bać Ivin štodir

Zaboravijo i kumu čestitat imendan

piše: Ivan Andrašić

Božić prošlo, bać Iva se već raduje što došo sveti Ivan. Ko što i red, prva mu čestitala njegova. Iscelivala ga oma ščim otvorijo oči, ko da dežurala nuž njega budna. Iscelivo i on nju. Malo jim se i otelo, nako ko vatra ka se razgori u stari panjeva. Potli još dugo ostali pricvriliti jedno nuz drugo. Nisu ništa divanili, al se i u te ćutnje jako dobro razumili. Ni jim falila ni kafa što je on skuva svako jutro ščim otvori oči, pa je onda popiju s užitkom, pa jim i svagdanji divan izgleda lipši. Digo se i ošo u kujnu potpalit špojer. Istom onda metnijo kafu. Digla se i njegova, sprimila i namistila krevet. U kujnu došla taman ka zamerisala kafa. Još jedamput iscelivala bać Ivu, pa sila zastal. Zapalili radijon, velu vada će brzo javit i kako će bit vrime. Vi samo sviru, ništa ne divanu, vada i oni štuju blage dane. Nisu još ni kafu popili do kraj, na vraci niko sto rdat, a Taksa bisno lajat, da se pokida. Oma pomislijo da to rda kum Tuna. Za poštaša rano, a kuršmitu se nema brog čega nadat, marva, Bogu fala, sva zdrava. Duboko izdaniyo, pa ošo odrezit vraca. Kum Tuna prošlo nuž njega, pa oma u kujnu, ko da se boji da ga neće kogod vidit. Kanda baš i ne volji da njegovi znadu da se družu sa bać Ivom, pa u poslidnji nikoliko godina jako ritko dojde, vada samo ka ima kakoga belaja. Na sve drugo zaboravijo. Otkako se ubiližili u tu njegovu partiju, njega i njegove više nema na nikaima slavljima, a ka ji zovu, jal kažu da nemu vrimenta, jal da će dojt, pa ne dojdu. Bać Iva još ni sijo ni zastal, već mu ništa zavrnilo u trbuvu. Oma se sitijo noga što on i njegova juče vidli na sokočalu. Cigurno mu vako rano došo čestitat imendan, pa nusput oma i ispipat jal o toga znade štogoda što on ne zna. »Kume, bome vi tvoji baš napravili cirkusa i to oma i u moje i u tvoje države. Ne valja jim posov, šta tu triba oma na velika zvona?«, veli kum Tuna i izdune polučak dudovače što mu bać Iva naljo. »Kume, ništa ti više ne razumim otkako si prišo u tu tvoju partiju, ti ko da više nisi naš. Lipo si i krstit i pričestit i vinčan, a sad svi zajedno što vas ima u kuće bižite i o vire i o toga ko si i šta si. A koliko sam vidla, tuklo se svakaki. Siti se samo tvoji momački dana. Koliko si se samo put zno potuć, pa bi ti onda ni što ji dono ko zna koji ajziban znali namordavit da si nedilju dana bijo svaj plav. Onda si još i o dade dobijo nikoliko ćuški što se tučeš po selu. Sad oma pružaš rogove na naše, a za rata, ka su o ni što ji doino ko zna koji vitar, batina dobila tvoja dica, zno si otit drečat ko žandara. A sad, ka došlo do voga, misto što pribrojavaš ko je čiji, mogo bi se malo lupit u glavu i pitat se zašto se ta današnja dica više ni ne znu potuć prazni šaka? E, vidiš, ni njevi očevi se to više ne pitu, neg oma idu tražit pomoći i o koga triba i o koga ne triba. A da su misto u bircuzu bili na pološnice, možda do svega toga ne bi ni došlo«, veli bać Ivina i otriše suzu pregačom. Kum Tuna se samo dugačko zagledo u nju, ispraznijo polučak i u velike žurbe ošo. Bać Iva ni ni čestito imendan.

RECEPT NA TACNI

Juha od rajčice

Poslije bogate, masne, jake novogodišnje trpeze odlično će doći neki laganiji prijedlog i zdravlje u tanjuru. Rajčica je odlična za krv, srce, probavu, bogat je izvor vitamina C, A i K i još mnogih važnih i neophodnih sastojaka, a čorba od rajčice uz to i odlično grije. Od vas ovisi kojim sastojcima ćete začiniti juhu od rajčice, a mi vam predlažemo da obavezno počastite tijelo i dušu ovom čarobnom juhom.

Potrebno: 1 crni luk / 2-3 mrkve / 1 krumpir / 1 celer / 1 zelen / 1l rajčice / 0,5l vode / sol / papar / žličica mljevene paprike / nekoliko komada češnjaka / 1 jaje / tijesto (male flekice)

Postupak: Mrkvu, zelen i krumpir očistiti i narezati na sitne komade. U posudu dodati očišćen luk, nekoliko komada češnjaka, naliti vodu i staviti na tihu vatru da se povrće polako skuha. Dodati kuhanu rajčicu, peršin, sol i mljevenu papriku i ostaviti da malo vri. Pred kraj dodati jaje tako što ćete ga istresti u juhu i odmah promiješati. Nekoliko minuta prije završetka dodati flekice. Kada se tijesto skuha, juha je gotova.

Napomena: Ovo je recept bez masnoće, a vi ukoliko volite masnije, izmijenite po svome.

Gorana Koporan

**PETAK
5.1.2018.**

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
11:10 Riječ i život: I u dijalogu je mir
12:00 Dnevnik 1
12:23 Zaljubljena u Ramona, telenovela
13:10 Dr. Oz
14:00 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Daj pet
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Harry Potter i odaja tajni, američko-britanski film
22:47 Dnevnik 3
23:21 Hrvatska za 5
00:12 Zvuk grmljavine, britansko-američko-njemačko-češki film
01:52 Detektiv Murdoch
02:37 Don Matteo
03:27 Dr. Oz
04:10 Skica za portret
04:11 Kod nas doma
04:56 Zaljubljena u Ramona, telenovela

05:50 Regionalni dnevnik
06:30 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:00 Školski sat: Taj predivni barok
09:30 Pripovjedač bajki, crtana serija
10:00 Degraasi
10:30 U drugom svijetu, serija za mlade
11:05 Paul O'Grady i ljubav prema psima
11:35 Ubojstvo, napisala je
12:25 Spašavanje hrane, dokumentarna serija
13:10 Kratki dokumentarni film
13:30 Djed Božićnjak, ljubavni posrednik - američki film
14:55 Dizajn interijera u rukama amatera

16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Idemo na put s Goranom Milićem
17:35 U istom loncu
18:20 Stipe u gostima
18:55 Kratki dokumentarni film
19:05 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
19:30 Glazbeni spotovi
20:05 Umorstva u Midsomeru
21:45 Vera
23:20 Ubojčin kod, serija
00:25 Stipe u gostima
01:00 Imitacije aristokracije
01:20 Dvanaest puta isti Božić, američki film
02:43 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
6.1.2018.**

05:43 TV kalendar
05:55 Klasika mundi: G.Rossini - Mala svečana misa iz Gewandhausa u Leipzigu
07:20 Dvoboj na suncu, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Sigurno u prometu
13:45 Duhovni izazovi
14:20 Prizma, multinacionalni magazin
15:10 Svijet aplikacija
15:40 Zdrav život
16:05 Obrazovna emisija
16:15 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik
17:40 Lijepom našom: Tovarnik, 1. dio
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 LOTO 7/39
20:05 A strana
22:00 Chappie, američko-južnoafrički film
00:00 Dnevnik 3
00:35 Kapetan Ron, američki film
02:10 strani igrani film
03:55 Manjinski mozaik
04:15 Reprizni program
05:05 Veterani mira
05:50 Prizma, multinacionalni magazin

05:50 Regionalni dnevnik
06:30 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajki, crtana serija
09:25 Maribor: Svjetski skijaški kup
10:50 Vrtlarica
11:20 Tajni svijet ljekovitog bilja, dok. serija
12:10 Maribor: Svjetski skijaški kup
13:00 Špica, riva, korzo
13:30 Kokice
14:25 Umorstva u Midsomeru
16:00 Regionalni dnevnik
16:28 Smogovci, serija
16:58 Bischofshofen: Novogodišnja turneja četiri skakaonice, prijenos
19:05 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
19:30 Glazbeni spotovi
20:05 Opasan let, američki film
22:00 Dvoboj na Južnom polu: Scott - Amundsen, dokumentarni film
23:00 Motel Bates
23:50 Anđeo iz pakla, humoristična serija
00:15 Životne priče
00:45 Životne priče
01:15 Imitacije aristokracije
01:35 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
7.1.2018.**

06:39 TV kalendar
06:55 Jet Pilot, američki film
08:50 Pozitivno
09:25 Zagreb: Božić po julijanskom kalendaru, prijenos
11:20 Biblija
11:30 Bajkovita Hrvatska
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u 2
15:05 Mir i dobro
15:40 Špijun u divljini: Ljubav, dok. serija
16:32 Sigurno u prometu
16:37 Obrazovna emisija
17:00 Vijesti u 17
17:30 All About Christmas Eve, američki film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana

20:00 LOTO 6/45
20:05 'ko te šiša, humoristična serija
20:40 Mistika uspjeha, dokumentarna serija
21:40 Prijelomna otkrića: Vodena apokalipsa dokumentarna serija
22:30 Dnevnik 3
23:10 Pakleni toranj, film
01:50 Nedjeljom u 2
02:50 Jet Pilot, američki film
04:40 All About Christmas Eve, američki film
06:05 Rijeka: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:30 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
08:30 Artur
09:00 Luka i prijatelji
09:25 Maribor: Svjetski skijaški kup
10:25 Poirot
12:10 Maribor: Svjetski skijaški kup
13:10 Nećemo reći mladenki
13:55 Indeks / Sjedni, odličan
14:25 Vrtlarica
14:55 A strana
17:15 Hokej na ledu, EBEL liga: Medveščak - Red Bull, emisija
17:30 Hokej na ledu, EBEL liga: Medveščak - Red Bull, prijenos
19:45 Hokej na ledu, EBEL liga: Medveščak - Red Bull, emisija
20:05 Viktorija, serija
21:00 Bronco Billy, američki film
23:00 Graham Norton i gosti
23:50 David Bowie - Glass Spider, snimka koncerta
01:35 Imitacije aristokracije
01:55 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
8.1.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Dr. Bergmann
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:23 Zaljubljena u Ramona, telenovela
13:10 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch

16:43 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Zagrebačke priče
21:00 Outsajder zmagal, dokumentarni film
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:05 Detektiv Murdoch
00:55 Don Matteo
01:45 Dr. Bergmann
02:30 Reprizni program
04:25 Dr. Oz
05:10 Kod nas doma
05:55 Zaljubljena u Ramona

06:00 Riječ i život
06:30 crtana serija
07:00 Juhuhu
08:30 Artur
09:00 Školski sat: Koliko ima kontinenata i ocenana?
09:30 crtana serija
10:00 dokumentarno - igrana serija za djecu
10:30 igrana serija za mlade
11:05 Sjedni oličan
11:35 Ubojstvo, napisala je
12:25 Spašavanje hrane, dokumentarna serija
13:20 Wedding Bells, film
14:55 Dizajn interijera u rukama amatera
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Dokumentarni programi o prirodi, životinjama, putopisi
18:20 TV Bingo
20:05 Memorijal Borisa Hanžekovića
21:00 Volim nevolje, film
23:00 Zakon i red: Odjel za žrtve
23:48 Brooklyn 99
00:18 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
00:38 Seks i grad
01:08 Veliki božićni koncert, američki film
02:33 Noćni glazbeni program

**UTORAK
9.1.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
11:10 Glas domovine

11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:23 Zaljubljena u Ramona
13:10 Dr. Oz
14:00 Znanstveni krugovi
14:25 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svim filmu, talk show
21:00 Invazija na Zemlju, dokumentarna serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Dobra žena
00:10 Detektiv Murdoch
01:00 Don Matteo
01:50 Dr. Bergmann, seoski liječnik
02:35 Reprizni program
03:35 Dr. Oz
04:20 Koktel-bar
05:10 Kod nas doma
05:55 Zaljubljena u Ramona, telenovela

05:50 Regionalni dnevnik
06:30 crtana serija sinkronizirana
07:00 Juhuhu
08:30 Artur
09:00 Školski sat: Briga za životinje
09:30 crtana serija
10:00 dokumentarno - igrana serija za djecu
10:30 igrana serija za mlade
11:05 kreativac
11:35 Ubojstvo, napisala je
12:25 Spašavanje hrane,

dokumentarna serija
13:35 A Time to Dance, američki film
14:55 Dizajn interijera u rukama amatera
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Dokumentarni programi o prirodi, životinjama, putopisi
17:35 U istom loncu
18:25 Stipe u gostima
19:30 Glazbeni spotovi
20:05 Koktel-bar
21:00 The Go-Between, britanski film
22:30 Zakon i red: Odjel za žrtve
23:18 Brooklyn 99
23:48 Stipe u gostima
00:23 Seks i grad
00:53 Sve što želim za Božić, američki film
02:18 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 10.1.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
12:00 Dnevnik 1
12:23 Zaljubljena u Ramona, telenovela
13:10 Dr. Oz
14:00 Potrošački kod
14:25 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma

18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7/39
20:05 Mijenjamo svijet: Stolen Children, dokumentarni film
20:58 Marko Antun de Dominis: Ukleti dukati, dokumentarna serija
21:28 Pola ure kulture
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Dobra žena
00:10 Detektiv Murdoch
01:00 Don Matteo
01:50 Dr. Bergmann, seoski liječnik
02:35 Reprizni program
03:35 Dr. Oz
04:20 Oči u oči
05:10 Kod nas doma
05:55 Zaljubljena u Ramona, telenovela

05:50 Regionalni dnevnik
06:30 crtana serija
07:00 Juhuhu
08:30 Artur
09:00 Školski sat: Od vrta do stola
09:30 crtana serija
10:00 dokumentarno - igrana serija za djecu
10:30 igrana serija za mlade
11:05 Luka i prijatelji
11:35 Ubojstvo, napisala je
12:25 Spašavanje hrane, dokumentarna serija
13:10 Kratki dokumentarni film
13:25 Summer Villa, američki film
14:55 Dizajn interijera u rukama amatera

16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Sljeme: Svjetski skijaški kup za osobe s invaliditetom, snimka
17:40 U istom loncu
18:30 Stipe u gostima
19:00 crtana serija
21:00 Zamrznuta istina, američki film
22:45 Zakon i red: Odjel za žrtve
23:33 Brooklyn 99
00:03 Stipe u gostima
00:38 Seks i grad
01:08 Anđeli i ukrasi, američki film
02:38 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 11.1.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
11:10 Emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:23 Zaljubljena u Ramona
13:10 Dr. Oz
14:00 Sigurno u prometu
14:25 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Šifra
20:55 Milijarde, serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3

23:25 Dobra žena
00:10 Detektiv Murdoch
01:00 Don Matteo
01:50 Dr. Bergmann
02:35 Reprizni program
03:35 Dr. Oz
04:20 Žene, povjerljivo!
05:10 Kod nas doma
05:55 Zaljubljena u Ramona

05:50 Regionalni dnevnik
06:30 crtana serija
07:00 Juhuhu
08:30 Artur
09:00 Školski sat: Ledena fizika
09:30 crtana serija
10:00 dokumentarno - igrana serija za djecu
10:30 igrana serija za mlade
11:05 Pozitivno
11:35 Ubojstvo, napisala je
12:25 Spašavanje hrane, dokumentarna serija
13:15 Step Dogs, kanadski film
14:55 Dizajn interijera u rukama amatera
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Dokumentarni programi o prirodi, životinjama, putopisi
17:35 U istom loncu
18:25 Stipe u gostima
19:00 crtana serija
20:05 Žene, povjerljivo!
21:00 Ustav RH, hrvatski film
22:40 Zakon i red: Odjel za žrtve
23:28 Brooklyn 99
23:58 Stipe u gostima
00:33 Seks i grad
01:03 Pomoć za blagdan, američki film
02:28 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

'Ajmo curice, 'ajmo dječaci

Zima i zimske radosti su nešto što uvijek uspije otkriti dijete u nama. Ma koliko godina imali i ma koliko za nas snijeg postao nepogoda, ma koliko ga gledali kao nešto oko čega moramo uposliti lopatu, činjenica je da prostranstva i prirodu učini nestvarno lijepom.

Hajdemo u planine jer tamo nema zime... Ovaj stih dobro znane pjesme je skoro pa istinit. Zapravo, ovo globalno zatopljavanje je samo na planinama još ostavilo zimu, za sada. Ovtjedni prijedlog, prvi u ovoj godini zove nas u planine. Ima li što ljepše nego godinu početi na visini zimske zadaće, s prostranstvima pred očima?

Malo konkretnije

Sam prijedlog snijega i planine je prilično neodređen, a ideja je bila odrediti ga blizinom, ljepotom i finansijskom povoljnošću. Planine su u ovo doba godine prilično skupe destinacije ali samo za one bez ideje i vještine traženja. Zato mi predlažemo Jahorinu. Planinska i olimpijska ljepotica smještena u BiH, udaljena od Zagreba 400 km, a isto toliko i od sjevera Vojvodine, jedno je od povoljnijih skijališta u okolici ali to nikako nije na uštrb kvaliteti i ljepoti. Jahorina pripada dinarskom planinskom sustavu, nalazi se na granici miješanja mediteranskih i kontinentalnih zračnih strujanja što daje odličnu klimu za čovjeka i čini da planina ljeti bude prekrivena gustom travom, a zimi snježnim pokrivačem visine i do 3 metra. Najviši vrh Jahorine je Ogorjelica s 1916 metara što je uvrštava u visoke planine.

Zahvaljujući zimskim olimpijskim igrama koje su održane 1984. godine na Jahorini, ova planinska ljepotica doživljava procvat i izdvaja se od ostalih u regiji. Tome prije svega pridonose

atraktivne alpske skijaške staze koje broje 20 kilometara dužine i u njima jednako mogu uživati početnici, ali i vrhunski skijaši. Za ljubitelje nordijskog skijanja pripremljeno je 10 kilometara nordijskih staza na Dvorištima. Tu nije kraj aktivnostima na snijegu jer tek na red dolaze najmlađi, koji u ovim aktivnostima najviše i uživaju, a ovdje na raspolaganju imaju Zabavni park Ogorjelica, koji ima sadržaje i za one koji žele učiti skijanje ali i one koji se žele samo zabaviti, valjati i vijati po snijegu.

A uz skijanja...

Naravno, nije skijanje jedina aktivnost koju planina nudi. Nekada je dovoljno zastati, gledati i disati. Liječnici, psiholozi, kao i svatko tko se malo zamisli preporučuju odlazak na planinu jednom godišnje jer najljepši zrak se čuva tamo i to ne u ograničenim bocama. Na Jahorini su vam na raspolaganju i pješačke staze, a njen povoljan geografski položaj i očišćeni i prohodni putovi učinit će vam pristupačnim i odlazak i obilazak Sarajeva, Mostara, Andrićgrada, Pala, kao i Pećine Orlovače ili već nekog zabačenog kuta koji ćete sami pronaći. Sjajno je što su ljudi u ovoj zemlji veoma srdačni i gostoljubivi, pa će vam svugdje biti lijepo, zabavno i pre svega ispunjeno šalom i smijehom. Još kad to začinite nekim toplim napitkom, bit će vam toplo oko srca.

Iako su mnogima asocijacije na BiH burek, ćevapi, tulumbe i baklave, ova ljepotica će se vrlo lako uvrstiti u prvobitni niz i primamiti vas na još koji posjet. Neka vam godina počne s čistim zrakom Jahorine uz želje da vam bude sretna i neka vam donese što više nasmijanih koraka u nogama u divnoj prirodi s još boljim društvom.

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаче"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pčelarstvo Sudarević

Vam nudi prirodni vrcani med.

Od davnina poznat kao lijek, nezaobilazan dodatak toplim napitcima, aktivni učesnik zdrave ishrane, najbolji prijatelj naše kože i kose - njegovo veličanstvo, MED

BAGREM MED - CVETNI MED

MED SA MATIČNIM MLEČOM

MED SA POLENOM I MATIČNIM MLEČOM

PROPOLIS - POLEN

Kontakt:

Sudarević Kalman: 064/21 31 871

Sudarević Ivan: 060/036 82 27

Donosiocu ovog
kupona popust od
10%

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

2018